

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 30. LETO: XXVII

JESENICE, DNE 10. AVGUSTA 1978

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl. - Naslov: Uredništvo Železarskega združenja, SŽ - Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju št. 421/1-72

V PRVEM POLLETJU MANJ DELAVCEV KOT JE PREDVIDEVAL PLAN OB VELIKEM PORASTU ODSOTNOSTI

Značilnosti kadrovske dejavnosti in problematike v Železarni v letošnjem prvem polletju so nedvomno v tem, da smo imeli manj zaposlenih delavcev, kakor je predvideval plan, ob pomembno povečani odsotnosti z dela, čeprav je več delavcev sklenilo delovno razmerje kakor lansko leto, seveda pa je bilo tudi več prekinitev delovnega razmerja.

Iz polletnega poročila o kadrovske dejavnosti in problematiki je razvidno, da je bilo 30. junija v Železarni zaposlenih 6613 delavcev ali 83 več kakor v istem času lani. Poprečni stalež zaposlenih je bil v prvem polletju 6586 delavcev, oziroma 149 manj kot je predvideval plan, medtem ko je bil v prvem polletju lanskega leta poprečni stalež za 82 delavcev nižji od letošnjega in je odstopal od plana za 126 delavcev.

V prvem polletju je sklenilo delovno razmerje s temeljnimi organizacijami združenega dela in delovnimi skupnostmi Železarne 465 delavcev ali 78 več kakor v šestih mesecih lani, prekinilo pa ga je 427 delavcev, oziroma 80 več kakor v istem času lanskega leta. Največ prekinitev je bilo zaradi izključitve na izjavo, in sicer 159 (lani 135), sledijo vpoklici v JLA - 115 (126), starostna upoko-

jitev - 53 (34), redna odpoved - 53 (27), disciplinska izključitev - 21 (3), invalidske upokojitve - 15 (9) in smrti - 9 (lani 13).

V šestih mesecih letos se je kar za 0,85 odstotka povečala skupna od-

sotnost z dela glede na poprečni stalež, število izgubljenih dni pa je kar za 7,8 % večje kakor v prvem polletju lanskega leta. To pomeni, da je bilo poprečno dnevno iz različnih vzrokov odsotnih kar 1078 delavcev. Največji porast je zabeležen pri bolezenski odsotnosti, ki je v poprečju v prvem polletju letos znašala 7,98 % ali 0,91 % več kot v enakem času

(Nadaljevanje na 6. strani)

NAPAČEN KORAK V PRAVO SMER?

»Ne dopuščati uravnilovke in ne dovoliti neupravičenih razlik.« Naslovna misel v uvodniku 28. številke Železarskega tednika (27. 7. 1978) je jasna in neoporečna. Še več: to je cilj, h kateremu bi morala težiti vsa naša prizadevanja pri delitvi osebnega dohodka. Čemu torej dodatne besede? Predvsem zato, ker je vsaka pot do dobrega cilja dolga, težavna in vijugasta; in v Železarni smo del te poti že skusili.

KOLIKŠEN NAJ BO RAZPON?

Osrednja pozornost uvodničarja v omenjenem članku je namenjena ocenjevanju delovnega prispevka, na katerega je že sicer priletelo precej

kamenja. Res je: javna razprava po samoupravnih delovnih skupinah pred sprejemanjem pravilnikov je nakazala, da so razponi od 4 % do 24 % preveliki, še bolj pa se je to mnenje zaostrovalo, ko so bili znani rezultati. Poleg tega je analiza zapisnikov pokazala, da je delež na račun ugotovitve delovnega prispevka previsok, razponi med stopnjami preveliki, izračun preko računalnika preveč zapleten in podoben.

Posebni strokovni grupi za pripravo sprememb v pravilnikih za delitev osebnega dohodka in dela sklada skupne porabe sta po podrobni analizi in razpravi objavili poročilo, ki je bilo osnova za nadaljnje delo v TOZD in delovnih skupnostih. Rezultati so znani, uvodničar jih označuje kot slab kompromis. Mislim pa, da smo v omejenem okviru naredili, kar se je dalo narediti. Kon-

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje na 2. strani)

V PRVEM POLLETJU ČEZ 17 MILIJONOV INOVACIJSKEGA DOHODKA

V prvem polletju letos so odbori za gospodarstvo temeljnih organizacij združenega dela na petindvajsetih sejah obravnavali in potrdili 68 ekonomskih izračunov za tehnične izboljšave, medtem ko so jih v lanskem prvem polletju le 39.

Največ in to 16 tehničnih izboljšav so ocenili in odobrili v TOZD Valjarna bluming-štekel in predstavljajo 3.067.707 din inovacijskega dohodka. Avtorjem je bilo izplačano 96.588 din nadomestil. Sledi TOZD Vratni podboji z 12 tehničnimi izboljšavami, 687.821 din inovacijskega dohodka in 50.405 din izplačanih nadomestil. Devet tehničnih izboljšav so zabeležili v TOZD Žičarna, inovacijski dohodek je znašal 4.378.950 din, medtem ko je bilo izplačanih nadomestil 74.977 din. V TOZD Plavž so imeli sedem tehničnih izboljšav z 1.688.352 din inovacijskega dohodka in 48.542 din

izplačanih nadomestil. V TOZD Jeklarna so v prvem polletju odobrili pet predlogov ekonomskih izračunov tehničnih izboljšav s 6.816.487 din inovacijske vrednosti.

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZADNJA GIBANJA V SVETOVNI PROIZVODNJI JEKLA

Nekateri optimistično razpoloženi ocenjevalci stanja svetovne proizvodnje jekla so napovedovali, da bo letošnje leto prelomnica na bolje. V deželah evropske gospodarske skupnosti prav malo kaže, da bi bilo to res, podobno je v ZDA in v japonski jeklarski industriji. Šele v poletnih mesecih so ponekod opazna rahla gibanja k povečanju proizvodnje. Prva posledica tega je podražitev starega železa.

V preteklem 1977. letu je bila SFR Jugoslavija med tistimi deželami v svetu, ki so občutno povečale proizvodnjo surovega jekla glede na leto 1976. Uradne številke, ki jih navaja mednarodni inštitut za železo in jeklo v Bruslju, kažejo, da je znašalo povečanje nekaj več kot 15 % in da je bila jugoslovanska proizvodnja jekla 3.178.000 ton. Pred tem smo imeli v Jugoslaviji največjo proizvodnjo leta 1975, ko je znašala 2.916.000 ton in pomeni dosežena rast okoli 9 % v dveh letih, kar nas uvršča med dežele z visoko rastjo

proizvodnje surovega jekla, ker računajo, da bo do leta 1985 poprečna svetovna rast okoli 4,4 %.

Nekajkrat sem že pisal o tem, da povzročajo težave pri izkoriščanju razpoložljivih kapacitet jeklarn v industrijsko razvitih deželah tudi nove zmogljivosti v deželah v razvoju. V letu 1977 se je v teh deželah dvignila proizvodnja surovega jekla za 11,6 %. Pri deželah v razvoju so tudi največja gibanja v letni rasti proizvodnje pri posameznih deželah.

(Nadaljevanje na 3. strani)

ZAŠČITA IN ENAKOPRAVNOST ŽENA TER NAŠI ODNOSI

Sem delavka v Železarni s 15-letno delovno dobo. Že pred tremi leti sem kadrovniku oddala prošnjo za lažje delo, kajti dela, ki sem ga opravljala iz fizičnih in zdravstvenih razlogov ne morem več opravljati.

Kadarkoli sem od kadrovika želela odgovor, je našel kak izgovor. Obrat je dobil drugega kadrovika, vendar pa se je odlašanje nadaljevalo. Od zdravnika sem prinesla potrdilo za lažje delo. Nekaj časa sem delala, nakar mi pravi obratovodja, da naj delam to, kar delajo ostale ali pa naj grem spet k zdravniku. Za lažje delo da ne morem dobiti takega osebnega dohodka kot ostale. Ali človek, ko je bolan in opravlja lažje delo, res nima pravice do iste obračunske postavke, kot jo je imel poprej, saj je že tako majhna (4. grupa). Rekel mi

je tudi, da naj iščem pravico, če mislim, da jo bom dobila, prepričan pa je, da je ne bom.

Od novega leta pa do danes sem potrkala že na marsikatera vrata in dobila sem različne odgovore: Ja, če ne morete delati, pa ostanite doma; Ja, veste, ste pač ženska, in podobno. Ne vem, zakaj se toliko govori o zaščiti in enakopravnosti žena, ko pa sama dobro občutim, da te ni. Glede enakopravnosti sem

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sodelavec - strojnik v HE Leonard na Javorniku

ZBOROM SAMOUPRAVNIH DELOVNIH SKUPIN

Zborom samoupravnih delovnih skupin posredujemo v obravnavo in sprejem samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornosti med delavci temeljnih organizacij in delavci skupnih služb Slovenskih železarn, ki temelji na določenih samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD SŽ.

Prvi osnutek tega samoupravnega sporazuma je bil izdelan že jeseni lanskega leta, vendar so nanj imeli predstavniki posameznih delovnih organizacij in odbor za uresničevanje zakona o združenem delu v slovenskih železarnah precej pripomb. Zato je pred nami prečiščeno besedilo novega osnutka, ki ga izvršilni odbor delavskih svetov sveta Slovenske železarne posreduje temeljnim organizacijam in delovnim skupnostim, ker je zanj določen sprejem z osebnim izjavljanjem. Po obravnavi na zborih samoupravnih delovnih skupin naj njihovi delegati na svojih delavskih svetih najprej uskladijo pripombe med samoupravnimi delovnimi skupinami in jih nato pošljejo na center za proučevanje samoupravljanja in informiranje.

Z razpravo in sprejemom naj temeljne organizacije zaključijo do 10. septembra!

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

DO NOVEGA LETA PLIN NA JESENICAH

Delo na gorenjskem magistralnem plinovodu se je zopet začelo. Vidijo se prekopani travniki vse do Potokov. Vse to je namenjeno 40 barskemu plinovodu, ki bo do novega leta napolnjen z zemeljskim plinom. Tako nam zatrjuje investitor Petrol Ljubljana.

Seveda se tudi v Železarni pripravljamo na ta datum, kljub temu, da se nam je precej zataknilo. Največji zastoj je zaradi uvožene opreme, za katero nismo mogli dobiti dokončne odobritve od splošnega združenja industrije predelave kovin Jugoslavije iz Beograda. Vlogo za odobritev po DK režimu so nam odbili z razlago, da je del opreme možno dobiti pri naših domačih proizvajalcih v Slavonkem brodu in Zagrebu. Sami smo si pridobili od prizadetih podjetij soglasje za uvoz opreme, ker je pri njih še ne proizvajajo. Po ponovni vlogi v Beograd smo končno prejeli 7. avgusta odločbo za uvoz opreme v celoti.

Trenutno še čakamo na zadnjo potrditev uvoza opreme s strani Narodne banke in Ljubljani, za katero smo predhodno rabili beograjsko soglasje.

Upamo, da so to zadnje administrativne vloge in urgence, ki so bile daleč preobširne in časovno zavlečene, ki pa seveda vplivajo na rok dobave opreme in montaže.

Dosti boljše potekajo dela, ki niso vezana na uvoz in ostalo obširno administracijo. Tako imamo cevovode, potrebne za sekundarni razvod Bela - Javornik, očiščene in zaščitene ter precejšnji del že zavarjene v daljše segmente, ki se bodo dokončno varili na mestu montaže. Pripravljeni so tudi nosilni sivebriči po potoku Javornik in jih trenutno betonirajo. Izdelani so tudi odcepi do porabni-

kov, žal brez ventilov, ki so vezani na uvoz in sedaj na podaljšani dobavni rok.

Glavno delo nas po vsem tem čaka na predelavi posameznih peči. To pa je odvisno tudi od posameznih TOZD oziroma obratov, ki bodo morali planirati redne remonte v času, v katerem bi istočasno lahko zamenjali tudi gorivo. Ti roki bi se morali natančno določiti v terminkem planu, takoj ko bodo zaključene pogodbe o uvoženi opremi in s tem bolj znani roki dobave. Desetbarski razvod, ki poteka od potoka Bele preko reducirne postaje na Beli in po energetskem vodu proti Jesenicam do reducirne postaje na Jesenicah, bo gradilo podjetje IMP Ljubljana pod nadzorom Petrola Ljubljana, ki je tudi delni investitor.

To delo se bo pričelo po 15. avgustu in predvidevajo, da bo zaključeno približno v treh mesecih.

Do novega leta, ko je rok prve dobave zemeljskega plina, je potrebno poleg razvodov cevi zgraditi še reducirno postajo in mešalno uparjevalno postajo na Beli ter predelati nekaj peči na novo gorivo. V roku se izvajajo gradbena in montažna dela, dočim sedaj še ne moremo govoriti o montaži naprav, ki so vezane na uvoženo opremo, ki pa so pogoj za pričetek kurjenja z zemeljskim plinom.

Izredno težko bo vsaj delno nadoknaditi zamujeno.

Mato Podrekar

Le še dobra dva meseca nas ločita od devetega kongresa Zveze sindikatov Slovenije in nekaj več do osmega kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije, ki bosta konkretizirala naloge zveze sindikatov in določila nadaljnjo smer delovanja v boju delavskega razreda za razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Ta čas so v sindikalnih organizacijah in organih v javni razpravi osnutki dokumentov, ki jih bosta za naslednje štiriletno obdobje sprejela oba kongresa. Čeprav je čas letnih dopustov pa z javno razpravo o teh dokumentih ne bi smeli odlašati, saj bo razprava za slovenski kongres morala biti zaključena do sredine septembra, za jugoslovanskega pa do 10. oktobra. Kajti razprava se ne bi smela skleniti v organih zveze sindikatov, temveč bi morala zajeti vse delavce v osnovnih organizacijah zveze sindikatov. Kajti pri tem ne gre samo za razpravo o osnutkih dokumentov ločeno od konkretnega dogajanja v organizacijah in združenem delu nasploh, temveč za konkretno soočanje, koliko smo v konkretnih sredinah v minulih štirih letih uspeli uresničiti stališča in sklope zadnjih kongresov ter določila ustave in zakona o združenem delu.

Tak pristop k javni razpravi o osnutkih dokumentov pa pomeni istočasno narediti konkretno analizo stanja in kritično ter samokritično ugotoviti in oceniti dosežene rezultate. Prav gotovo bi v splošnem lahko z vidika doseženih rezultatov minulo štiriletno obdobje ocenili kot najuspešnejše obdobje v povojnem razvoju naše države. K tem rezultatom pa je nedvomno pomembno prispevala zveza sindikatov, predvsem v pogledu razvoja in graditve celovitega sistema samoupravljanja na osnovi ustavnih določil in zakona o združenem delu. Seveda pa se bodo morale osnovne organizacije zveze sindikatov predvsem soočiti tudi s tem, v kolikšni meri so uspeli uresničiti svojo ustavno vlogo v družbenoekonomskih odnosih in samoupravni demokraciji. Kajti z ustavo in zakonom o združenem delu so sindikati dobili veliko močnejšo vlogo in veliko širše področje nalog. Še več, kakor pravi tovarš Edvard Kardelj, »da je vloga sindikatov vgrajena v mehanizem družbenoekonomskih odnosov kot bistvena in neločljiva oblika teh odnosov«.

Tako vlogo zveze sindikatov opredeljuje tudi osnutek statuta Zveze sindikatov Slovenije, ki je prav tako v razpravi in ki v svojem uvodu poudarja:

»Zveza sindikatov Slovenije je enotna in najširša družbenopolitična organizacija delavskega razreda. V njej se organizirajo delavci, da bi lahko izražali in uveljavili svoje posebne in posebne interese ter jih usklajevali s skupnimi in splošnimi interesi delavskega razreda kot celote. Zveza sindikatov deluje tako, da krepi enotnost delavskega razreda in prispeva k uresničevanju socialističnih samoupravnih odnosov in samoupravnih ter drugih pravic delavcev na vseh področjih družbenega dela. Kot družbenopolitična organizacija delavcev in delavskega razreda se zveza sindikatov bori za uveljavitev takšnega družbenoekonomskega položaja delovnega človeka, ki mu zagotavlja, da s tem, ko dela

ZVEZA SINDIKATOV NAJŠIRŠA DRUŽBENOPOLITIČNA ORGANIZACIJA DELAVSKEGA RAZREDA

s sredstvi v družbeni lasti, neposredno in enakopravno z drugimi delavnimi ljudmi v združenem delu odloča o vseh zadevah družbene reprodukcije. Zveza sindikatov si na tej podlagi prizadeva, da bi delavci v razmerah in odnosih medsebojne odvisnosti, odgovornosti, solidarnosti uresničevali svoje osebne in družbene interese, uživali sadove svojega živga in minulega dela ter pridobitve splošnega materialnega in družbenega napredka in da bi zadovoljevali svoje osebne in družbene potrebe ter razvijali svojo delovno in ustvarjalno sposobnost.«

Če bomo v razpravah v osnovnih organizacijah izhajali iz take vloge zveze sindikatov, potem bomo v mnogih primerih morali ugotoviti, da bodo potrebna še velika prizadevanja, da bodo osnovne organizacije resnično postale temeljni obliki političnega organiziranja in delovanja delavcev v zvezi sindikatov. Osnutek statuta Zveze sindikatov Slovenije izredno veliko pozornost namenja osnovnim organizacijam in konkretno opredeljuje njihovo vlogo in naloge.

Če bi poskušali s tega vidika ocenjevati delo in vlogo posameznih osnovnih organizacij v Železarni, potem bomo v mnogih primerih morali priznati, da osnovne organizacije še nimajo tega položaja in vloge. Še mnogo preveč je praktičnega — načelnega in nenačrtnega delovanja ter ponavljanja znanih stališč, premalo pa kreativnega političnega delovanja pri uresničevanju družbenoekonomskih odnosov in samoupravne demokracije, dohodkovnih odnosov, svobodne menjave dela, pri varstvu samoupravnih pravic, združevanju dela in sredstev in podobno. Osnovne organizacije so premalo prisotne v boju za uresničevanje planskih obveznosti, za povečanje produktivnosti dela, samoupravno planiranje, za smotrno izkoriščanje sredstev za proizvodnjo, za modernizacijo procesa proizvodnje. Mnogokrat ne opredeljujejo svojih političnih stališč do pomembnih vprašanj, ki zadevajo delo in življenje delavcev ter se za ta stališča tudi borijo v samoupravnih odločitvah. Tu so še vprašanja skrbi za mlade delavce, za specifične probleme zaposlenih žensk, skrbi za usposabljanje delavcev za samoupravljanje, za njihove kulturne potrebe, za hitrejšo podružbljanje ljudske obrambe in družbene samozasčite in drugo.

Osnovne organizacije zveze sindikatov so bile doslej le preveč s svojim delom usmerjene k svojim notranjim problemom, to je problemom temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti. V tej zvezi Edvard Kardelj pravi: »Sindikat se do samoupravnega združenega dela ne more obnašati kot zunanji faktor, ki zavzema samo politična stališča, ampak mora stalno spodbujati delavce in jih usmerjati, da čim aktivneje sodelujejo v upravljanju celote združenega dela. Sindikat mora delavcem pojasnjevati, kako in koliko se jim osebni dohodki spreminjajo na podlagi produktivnosti združenega dela in celotnega družbenega dohodka, kako in koliko pa na podlagi njihovih posameznih delovnih rezultatov. Sindikat mora torej s svojimi akcijami zajemati celoto združenega dela, ne pa se omejevali izključno na posamezne njegove dele.«

S temi in še mnogimi drugimi konkretnimi vprašanji se bomo morali soočiti v teh dneh, ko bomo obravnavali osnutke dokumentov za oba kongresa zveze sindikatov, da bomo v naslednjem štiriletnem obdobju lahko še bolj zadovoljni z doseženimi rezultati.

NAPAČEN KORAK V PRAVO SMER?

(Nadaljevanje s 1. strani)

kretno: večina predlogov samoupravnih delovnih skupin je bila upoštevana. Razpon se je zmanjšal, oziroma je bil predložen v variantah, ki so hkrati ponujale različne velikosti med posameznimi stopnjami; odpravili smo zapleten izračun preko računalnika, ki ga večina delavcev ni razumela, obenem pa je imela tudi občutek, da se z ocenami računsko »manipulira«; po novem ima skupina celoten izračun v svojih rokah od začetka do konca, brez »prisilnih« Gaussovih krivulj in podobnega.

Izid drugega ocenjevanja je verjetno v večini primerov pokazal, da se je sporni razpon občutno skrčil, pogosto do mere, ki je bila ponovno tarča kritike, tokrat z nasprotno smeri — razponi so premajhni in se približujejo uravnilovki. Ob tem se odpira vprašanje, kolikšni razponi so sploh pravilni.

Dejstvo je, da natančnega odgovora ne daje nobena znanost. Vemo sicer, da se dejansko razlike v delovni učinkovitosti med posamezniki gibljejo od 1:2, v nekaterih primerih se celo dogodi, da je najboljši delavec petkrat učinkovitejši od najslabšega. Posebej zanimiva je ugotovitev OECD, da so razlike v delovni učinkovitosti tem večje, čim večja je strokovna raven delavcev, kar je docela v nasprotju z mnenjem, ki ga pogosto srečujemo pri nas.

Vendar pa ta in podobna dejstva še ne dajejo odgovora o dejanskem razponu v denarnem prejemku, ki je končno stvar družbenega dogovora v najširšem smislu, kakor pa konkretnih spoznanj delavcev v TOZD, oz. delovni organizaciji. Spomnimo se le razprav o razmerju med najnižjim in najvišjim osebnim dohodkom, med najvišjo in najnižjo kategorijo, med ekonomskim učinkom inovacije ter stimulacijo inovatorja itd. Vsa tovrstna vprašanja imajo isti izvor in jih lahko rešimo le v skladu s strpnim dogovarjanjem in splošnimi načeli naše družbene ureditve, nikakor pa ne s precizno znanstveno formulo, ki je enostavno ni.

TEMELJNA NAPAKA OCENJEVANJA DELOVNEGA PRISPEVKA

Ponavljam, na osnovi javne razprave smo ocenjevanje delovnega prispevka po mojem mnenju pomembno izboljšali, vendar le v omejenem okviru, ki ga sistem sploh dopušča. V glavnem se strinjamo, da je izvor meril količine dela, izrabe delovnega časa, kvalitete dela, gospodarnosti ter iniciativnosti in ustvarjalnosti dober. Povsem drugo vprašanje pa je, ali ustreza način za določanje teh meril. Po uvodničarjevem mnenju »... se večina osnovnih meril ocenjuje po vtisu ali subjektivnem mnenju...« Mogoče je taka splošna sodba tudi preveč subjektivna, oziroma negativna.

Vsekakor pa drži, da se kljub številnim opozorilom na račun objektivnosti, ki jih vsebujejo tudi pravilniki, sodelovanju delegatov in podobno, določena mera subjektivnosti še vedno zrcali v rezultatih. Nekje več, drugje manj.

Toda za te težave smo vedeli že poprej. V 39. številki Železarnja, z dne 6. 10. 1977, sem v članku z naslovom »Iskanje meril za vrednotenje delovne uspešnosti« najprej našel prednosti in zlasti slabosti ocenjevanja delovne uspešnosti, nato pa razgrnil prirejen predlog 133. objektivno merljivih kriterijev ugotavljanja delovne uspešnosti ter zasnovo za izvedbo.

In kakšen je bil odziv? Nikakršen! Morda prispevek ni bil objavljen v pravem času, morda le Železarni ni zadoščal, morda je bila videti pot od zasnove do uresničitve predolga in še kaj. Predlog, ki ga seveda v kratkih besedah ni mogoče ponoviti, je najbrže še vedno izhodišče za nadaljnje delo.

ZAŠČITA IN ENAKOPRAVNOST ŽENA TER NAŠI ODNOSI

(Nadaljevanje s 1. strani)

dobila tak odgovor: Veste, doma imate ženske besede, v tovarni pa moški.

Pred letom dni sem se vpisala v tehnično šolo — strojni oddelk, z namenom, da bom vsaj na ta način dobila delo, ki fizično ne bo težko. In tudi tu so kadroviki in še nekateri imeli pripombe, zakaj pa ravno v to šolo, ta šola ni za ženske itd. Po njihovem mnenju torej ženska ne more biti nič drugega kot žena, mati in gospodinja.

Obljubili so, da bom, ko bom končala prvi letnik, dobila delo na OTK. Letnik imam končan, dela pa še vedno ni. Izgovarjajo se, da ni delovnega mesta, čeprav vem, da ni tako. Saj sprejemajo delavce še s precej nižjo izobrazbo kot je moja.

KO PODIRAMO, MORAMO TUDI GRADITI

Uvodničar se delno zapleta v protislovje, ko pravi »... da so te rešitve le prehodne, na poti h kvalitetnejšim osnovam in merilom za delitev dohodka po delu in rezultatih dela...«, hkrati pa se mu zdi »... nerazumljivo, da ne ovzremo sistema ocenjevanja delovne uspešnosti...«

Menim, da je o vrednosti tega sistema treba soditi razvojno in primerjalno. Vsi se spominjamo ostrih in pogostih kritik, ki so letele na račun stimulacijskega dodatka ter dodatka za strokovnost. Primerjajmo podeljevanje teh dodatkov in sistem ocenjevanja delovnega prispevka!

1. Stimulacijski dodatek in dodatek za strokovnost sta bila namenjena le manjšini delavcev, ocena delovnega prispevka je zajela vse.

2. Sprejemanje in določanje stimulacijskih dodatkov ter dodatkov za strokovnost je potekalo bolj zaprt (o tem smo brali tudi v Železarnji), brez udeležbe delegatov in razprav po samoupravnih delovnih skupinah (vsaj v večini primerov).

3. Merila za določanje teh dodatkov so bila manj opredeljena.

Ce bi torej zavrgli ocenjevanje delovnega prispevka in ohranili omenjene dodatke, bi se znašli v položaju, ki smo ga že skusili in s katerim smo bili še bolj nezadovoljni. Če bi podrl eno in drugo brez ustrezne zamenjave — ki pa je ni mogoče sezidati čez noč — tedaj bi pristali na »popolni« uravnilovki. Šli smo po drugi poti: slabo rešitev smo zamenjali z zasilno rešitvijo, ker boljše preprosto nismo pripravili.

KAMEN SPOTIKE NI ZGOLJ OCENJEVANJE DELOVNEGA PRISPEVKA

Ne morem se v celoti strinjati z uvodničarjem in tudi sicer razširjenim mnenjem, da je osrednja napaka naših pravilnikov prav ocenjevanje delovnega prispevka, pri čemer pa se pozablja na številne druge pomanjkljivosti. Verjetno je del resnice v tem, da je toliko razprav in kritik izviralo že iz dejstva, da je ocenjevanje delovnega prispevka najbližje posamezniku zaradi tega, ker je zelo občutljivo, oprjemljivo in kljub vsemu — tudi razumljivo.

Toda resnici na ljubo je treba dodati, da javna razprava ni skoparila s pripombami na številna druga področja delitve osebnih dohodkov in dela sklada skupne potrebe. Pri tem so določene slabosti

najbrž manj razvidne zaradi starosti, utečenosti, odmaknjenosti in podobno. Analiza pripomb samoupravnih delovnih skupin je pokazala, da bo potrebno še mnogo dela zlasti na naslednjih področjih:

- vrednotenje delovnih nalog (sedanja kategorizacija delovnih mest),
- dodatek za delo pod posebno otežkočnimi pogoji,
- dodatek za deficitarnost del,
- stimulacija za preprečevanje nezgod pri delu,
- inventivna dejavnost.

V mnogih pravilnikih so bila ta področja sicer naknadno izboljšana, vendar pa to ne pomeni, da smo že našli rešitve, s katerimi bi bili lahko docela zadovoljni.

ZAKLJUČEK

Namen članka ni v obrambi sistema ocenjevanja delovnega prispevka. Želel sem le, da vprašanje osvetlim z nekoliko širšega zornega kota, pri čemer sem verjetno spregledal številne pomembne sestavine, o katerih bi bilo še potrebno razmišljati. Prepričan sem, da bo v Železarnji poleg kvalitetne delitve po delu (ki jo bomo na osnovi razvida delovnih nalog lahko izpeljali z analitičnim vrednotenjem) potrebno vso skrb posvetiti tudi delitvi po rezultatih dela. To bo mogoče izpeljati z uporabo objektivnih meril, o katerih sem že razpravljal. Šele takrat bo dozor el čas, da črtamo ocenjevanje delovnega prispevka.

Dotlej podiranje pomeni vračanje na staro, še slabše stanje, ali pa celo pristajanje na popolno uravnilovko. Čeprav je ponavljanje načelnih stališč do neke mere potrebno, imam vtis, da smo preveč časa izgubljali z dolgovznim poudarjanjem in ponavljanjem temeljnih principov, ki jih je tovarš Tito jedrnat izrazil v enem samem stavku: »Ne smemo dopustiti uravnilovke, prav tako pa ne smemo dovoliti neupravičenih razlik, za katerimi ni ustreznega delovnega prispevka in ki se spreminjajo v privilegije na račun drugih.«

Odtod je vsako nadaljnje načelno razpravljanje odveč. Ves napor je treba usmeriti v konkretne rešitve in dejanja. Tega je primanjkovalo. Mislim, da so težave, nevhaležnost in stranske poti skoraj nujen sopotnik tega dela; a to ne pomeni, da se mu smemo izogibati.

A. Bernstein je nekeje zapisal, da je uspeh navadno rezultat napačnega koraka v pravo smer. Sistem ocenjevanja delovnega prispevka in nekatere druge rešitve v pravilnikih so najbrž glede na ideal, ki ga želimo doseči, napačni koraki. Toda smer je pravilna. Deliti moramo po delu in delovnih rezultatih.

FRANC BELČIČ

V PRVEM POLLETJU ČEZ 17 MILIJONOV INOVACIJSKEGA DOHODKA

(Nadaljevanje s 1. strani)

avtorjem pa so izplačali 210.034 din nadomestil. Štiri tehnične izboljšave so imeli v TOZD Transport s 50.916 din izkazanega inovacijskega dohodka in 5.209 din izplačanih nadomestil. V TOZD Valjarna debele pločevine so dobili tri inovacijske predloge s 43.216 din inovacijskega dohodka, za kar so avtorjem izplačali 9.878 din nadomestil. Enako število tehničnih izboljšav so imeli tudi v TOZD Profilarna; izkazovalo so 24.465 din inovacijskega dohodka, avtorjem pa so dobili 7.887 din nadomestil. Dve tehnični izboljšavi s 177.325 din izkazanega inovacijskega dohodka so imeli v TOZD Livarna, za kar so avtorjem dobili 9.372 din nadomestil. Tudi v TOZD Hladna valjarna Jesenice so imeli dve tehnični izboljšavi

s 44.712 din inovacijskega dohodka, za kar so izplačali 3.792 din nadomestil. Dve tehnični izboljšavi so dobili tudi v TOZD Elektrode z izkazanimi 11.577 din inovacijskega dohodka in 5.031 din izplačanimi nadomestili. V delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje so obravnavali in dobili eno tehnično izboljšavo za 48.000 din izkazanega inovacijskega dohodka, za kar so avtorju priznali 5.300 din nadomestila. V TOZD Željalna in TOZD Energija so nagradili po eno tehnično izboljšavo in sicer v prvem primeru s 500 din in v drugem s 3.000 din nadomestila. Tako so avtorji dobili 3,10 % nadomestil od ustvarjenega inovacijskega dohodka.

V prvem polletju lanskega leta pa je bilo za 39 tehničnih izboljšav priznanih 15.522.018 din inovacijskega dohodka in 346.851 din nadomestil.

Število novo prijavljenih tehničnih izboljšav kaže na znaten porast predlaganih in uvedenih tehničnih izboljšav, ki jih bo potrebno še obravnavati in predlagati odborom za gospodarstvo v obravnavo in odobritev.

Na seji delavskega sveta Železarnje sta bili 31. maja podeljeni tudi letošnja nagrada Novator leta, ki jo je prejel Anton Razinger in Pantzo-va nagrada, ki je bila podeljena Petru Kunču.

V okviru sestavljenega organizacije združenega dela je tečeje priprave za usklajevanje samoupravnega spoznanja o inovacijah z zakonom o združenem delu in stališči sindikata. S tem se bo še izboljšala materialna stimulacija za pospeševanje inovacijskih prizadevanj. Odstotek nadomestil v odvisnosti od koristi se je v letošnjem prvem polletju zvišal na 3,10 odstotkov, medtem ko je v lanskem prvem polletju znašal 2,24 odstotka.

(Iz polletnega poslovnega poročila)

D. M.

ZADNJA GIBANJA V SVETOVNI PROIZVODNJI JEKLA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Med »novimi proizvajalci« ni redko, da letno napredujejo po 20 in več odstotkov, kar je bil v letu 1977 primer za Brazilijo in Korejo.

Preteklo leto je bila ZSSR s 146,2 milij. ton daleč najmočnejši svetovni proizvajalec jekla. Na drugem mestu so bile ZDA s 115,5 milij. ton, to je pa veliko manj kot leta 1974, ko so imeli največjo proizvodnjo: 135,2 milij. ton. Na tretjem mestu so Japonci s 102,4 milij. ton, ki so prav tako zaostali za letom 1974, v katerem so proizvedli že 117,1 milij. ton, četrto so zahodni Nemci s 40 milij. ton, medtem ko so leta 1974 že proizvedli 53,2 milij. ton.

Podatki o proizvodnji jekla v LR Kitajski so glede na vir informacij različni. Uradna statistična navedba je 23,5 milij. ton, kar jih uvršča na peto mesto. Sledi Italija z 23,3 milij. ton, Francija z 22,1 milij. ton, Anglija z 20,4 milij. itd. Te države so imele v času konjunkturalne krize večjo proizvodnjo, vendar sem prepričan, da bodo Kitajci letos in verjetno še nekaj časa obdržali mesto petega največjega proizvajalca jekla na svetu. Pri njih je predvidena do leta 1985 povprečna letna rast proizvodnje za 10,2 %.

Zadnjih 20 let so nastale v proizvodnji jekla na svetu velike spremembe. Iskanje poti za čim gospodarnейšo proizvodnjo se je odražalo v:

- gradnji visokoproduktivnih proizvodnih naprav,
- vpeljavi neprekinjenega vlivanja,

- znižanju porabe energije in uporabi cenejših energetskih surovin,
- delni industrijski uvedbi neprekinjenih tehnoloških procesov,

- visoki avtomatizaciji vodenja tehnoloških procesov in mehanizaciji proizvodnih naprav.

Vedno ostrejša kvaliteten zahteve pri jeklu pa so narekovale:

- vse širšo uporabo vakuumiranja in metalurgije v ponvi,

- uporabo naprav in postopkov za homogenizacijo jekla,

- proizvodnjo jekla po postopku pretaljevanja pod žlindro,

- vrsto postopkov in naprav za proizvodnjo čistejšega jekla in za doseganje boljših mehanskih, fizikalnih ter kemičnih lastnosti v primarni proizvodnji in nadaljnji predelavi.

Se ne pred letom dni je imel o novih dosežkih v proizvodnji jekla na svetu predavanje prof. Pierre Cohu iz centra za metalurške raziskave v Bruslju pred udeleženci letnega kongresa proizvajalcev jekla Latinške Amerike. V svojem referatu je zajel pretežno le novitete zadnjih desetih let in z nekaterimi od teh se je vredno seznaniti. Druge pa sem pobral iz strokovne literature med letošnjim letom.

Za proizvodnjo koksja so povečali velikosti komor pri koksni pečeh od 20 kub. m na 50 kub. m. Grade komore, visoke do sedem in pol metra, dolge 16 m, medtem ko je širina posamezne komore od 45 do

50 cm. Polnjenje in praznjenje komor je avtomatizirano. Avtomatizirana je cela kontrola procesa, s čimer je dosežena enakomernost kvaliteta koksja in prihranek energije.

Uvedeno je predgrevanje premoga pred polnjenjem komor, kar omogoča uporabo premogov tudi slabše kvalitete. Ponekod, posebno na Japonskem, so uvedli briketiranje mešanice premogov za koksanje z do 25 % premogov slabših vrst. Več železarn v industrijsko razvitem svetu in v SEV je pripeljalo proizvodnjo »form koksja«, kjer uporabljajo visok delež nekoksirajočih premogov, do industrijske proizvodnje in do spoznanja, da v sodobnih plavžih 100 % uporaba »form koksja« ne bo mogoča, uspešni pa so bili poizkusi do 50 % deleža. Pri malih proizvodnih enotah je možen delež tudi do 100 %.

Pri gradnji aglomeracij za sintra (železove rude) se velikosti naprav še vedno večajo. Največja naprava ima 600 kv. metrov koristne površine in produktivnost 48 ton v 24 urah na kv. meter. Uvedeno je hitro hlajenje sintra na istem traku, kar odpravlja vroče drobljenje in sejanje ter zmanjšuje delež povratka. Celoten proces od priprave surovin, sestave mešanice, procesa sintranja in hlajenja, skratka vse je avtomatizirano, kar zagotavlja enakomernost sestave, lastnosti oziroma kvalitete sintra, istočasno pa pomeni prihranek energije.

Naprave za proizvodnjo peletov železove rude grade za letno zmogljivost šest pa tudi osem milijonov ton. V zadnjem času pa so v gradnji tudi manjše naprave pod milijon ton letne proizvodnje, vendar je to gospodarsko upravičeno samo v izjemnih primerih.

Plavži za proizvodnjo surovega železa za potrebe jeklarn so menda dosegli svoje mejne velikosti s 15 m — premera talnika, nad 5000 kub. m — prostornine in okoli 12.000 ton dnevne proizvodnje surovega železa. Večje enote je težko oskrbovati z vložkom, ob okvari in med popravilom pa pomenijo preobčuten zaostanek proizvodnje.

Transport vsipa do plavžev s trakovi prevladuje. Novi načini gradnje žrelnih zapor, ki omogočajo neprekinjeno polnjenje in obenem povišan pritisk v plavžu, pomenijo pravo revolucijo v polnjenju plavžev. Opečna obzidava sedla in jaska je namodomeščena s hladilnimi elementi. Z uporabo proizvodov plavžev je izboljšana ekonomika proizvodnje, z avtomatizacijo vodenja tehnološkega postopka pa so prišli do tistih mej racionalizacije porabe goriva, da v prihodnje ne moremo pričakovati česa boljšega. Vpihovani zrak predgreva na 1200 do 1300 stop. C in pri nekaterih japonskih pečeh predhodno še odstranijo vlago. Za zmanjšanje drugega koksja, odvisno od razpoložljivega cenenegega medija, vpihavajo skozi gorilce: premogov prah, težka olja in zemeljski plin.

Veliko se ukvarjajo z odžvepljanjem surovega železa. Ravno nekateri ukrepi za znižanje porabe koksja pripeljejo do višjih vsebnosti žvepla v surovem železu. Uporaba sode je poceni, vendar je učinek omejen. Najučinkovitejše je vpihavanje sredstev za odžvepljanje v ponev ali mešalec. Kot »nosilec« uporabljajo običajno dušik, s katerim vpihavajo apno, kalcijev karbid, sodo, kalcijmagnezij ali druga sredstva v tekoče surovo železo.

Daleč prevladujoča tehnologija za proizvodnjo jekla je kisikov konvertorski proces. Neodvisno od teže taline in ali je to klasičen LD, OBM ali Q-BOP proces dosežejo na enoti že 12.000 izlivov talin letno. Pri LD konvertorjih je največja enota v proizvodnji s težo taline 385 ton. Pri OBM procesu vpihavajo kisik skozi dno. Vzdržljivost dna je dosegla 700 talin, obzidava konvertorja pa 1.450 talin. Pri nekaterih japonskih LD konvertorjih je vzdržljivost obzidave nad 5.000 izlivov, največ celo okoli 10.000 talin, seveda z vzdrževalnimi posegi popravil obzidave. Praktično vse konvertorske jeklarne

na svetu uporabljajo procesne računalnike, da lahko obvladujejo proizvodni proces in gospodarnost proizvodnje. Japoncem je uspelo, da dobe kemično analizo kopeli med pihanjem.

Električne obločne peči so dosegle s 400 tonami teže taline svojo ekonomsko opravičljivo in tehnično mejo. Iz ZDA prihaja sicer novica, da bo zgrajena verjetno še ena 400-tonska peč in da je samo recesija zavrla gradnjo večjih peči. Pri velikih enotah s transformatorji velikih moči in učinkov nastaja pri visoki produktivnosti problem rednega tekočega oskrbovanja z vložkom ter dodatki. Investicijski stroški za hale in transport nesorazmerno narastejo. Velikost peči omejujejo grafitne elektrode, katere proizvajajo z največjim premerom 600 mm in bi pri prevelikih enotah prišli do previsokih specifičnih obremenitev. Trenutno je v gradnji največ 180 do 200 tonskih peči s transformatorji 80–100 MVA za proizvodnjo masovnih jekel.

Ponvična metalurgija, h kateri pristevamo lahko tudi vakuumiranje, je vse pogostejše uporabljana postopek v proizvodnji jekla. Konvertor ali električna obločna peč je samo naprava za taljenje, ki izdeluje vedno v enakem ritmu in enaki sestavi jeklo, katerega rafinirajo in legirajo po potrebi in namenu. Ta način da večjo proizvodnjo, tudi pri konvertorski proizvodnji je možen širši program izdelave kvalitet in doseže se boljša kvaliteta jekla.

Drug postopek ponvične metalurgije, pri katerem se doseže večjo čistoto in boljše lastnosti jekla in se v manjši meri lahko tudi legira, je preprihovanje z inertnimi plini, predvsem z argonom, skozi porozni čep v dnu ponve.

Vakuumiranje omogoča veliko možnost dodelave taline v ponvi. V največ primerih je odplinjevanje izvršeno brez dodatnega ogrevanja taline. Pri nekaterih postopkih odplinjevanja kombinirajo homogenizacijo taline s preprihovanjem z inertnimi plini in odplinjevanje z vakuumiranjem.

Razogljčenje z argonom in kisikom in razogljčenje s kisikom v vakuumu je uporabljeno pri proizvodnji nerjavnih jekel.

Razni postopki metalurgije v ponvi so znani pod imeni: ASEA-SKF, Finkl-Mohr, LF — so razvili Japonci in pri tem postopku ogrevajo talino elektrode preko sintetične žilindre. Razen navedenih postopkov metalurgije v ponvi je tudi več postopkov z različnimi imeni, ki so izključno ali pretežno namenjeni samo vakuumiranju.

Za proizvodnjo jekel s posebnimi zahtevami čistosti sta v uporabi:

- postopek pretaljevanja pod žlindro in

- postopek obločnega pretaljevanja v vakuumu.

Neprekinjeno vlivanje jekla je vpeljano praktično povsod, kjer so našli za to tehnološko in ekonomsko upravičeno. Naprave so vse bolj izpopolnjene in omogočajo vlivanje velikosti presekov, ki so blizu optimalnih dimenzij in oblik vložka za nadaljnjo predelavo. Polizdelke je možno rezati v dolžine, ki ustrezajo programu valjanja in omogočajo optimalni izplen. Naprave so opremljene z avtomatiko in regulacijo ter koordinacijo funkcij posrednih delov. Največje količine jekla, ki so bile odlate na eni napravi zaporedno brez prekinitev dela, znašajo več kot 250.000 ton ali več kot četrtna proizvodnja jekla Slovenskih železarn.

Razvoj tehnologije proizvodnje jekla išče najugodnejše rešitve, ne samo v smeri povečevanja produktivnosti in velikih proizvodnih enot, temveč tudi najugodnejših rešitev za specifične potrebe oziroma manjšo proizvodnjo.

Ob tem, da v ZDA razmišljajo o ekonomski upravičenosti obstoja samo 8–10 velikih železarn, ki naj bi v celoti pokrivalo njihovo potrebo in proizvodnjo masovnih jekel, je istočasno opravičljiva tudi pri njih gradnja mini železarn, pod določenimi pogoji. V industrijsko razvitem deželah, tam kjer je na razpolago staro železo, posebno ob sedanjih cenah, niti ne razmišljajo o gradnji novih naprav za železovo gobo. V nekaterih deželah s cenanim zemeljskim plinom, posebno če imajo na razpolago, če že ne sami, vsaj sosedje, bogato železovo rudo, grade vrsto novih naprav za direktno redukcijo.

Najnovejša vest, katero je objavil v letošnjem letu — v aprilu — Midrex, je zasnova za gradnjo plavajočih naprav za direktno redukcijo z letno zmogljivostjo od 100.000 do 600.000 ton proizvodnje železove gobe. Prednost take plavajoče tovarne je predvsem v tem, da se jo lahko prepelje na poljubna mesta, kjer pridobivajo zemeljski plin, na morju oziroma v bližini obal z zemeljskim plinom in rudo. Razumljivo, da daje takšna rešitev tudi velike transportne prednosti. Japonci, ki nimajo premoga za koksanje, se veliko ukvarjajo z upo-

rabnostjo nuklearne energije v proizvodnji železa in jekla.

Vrsta znanstvenikov v raziskovalnih inštitutih in v železarnah se ukvarja z raziskavami, da bi našli postopek neprekinjene proizvodnje od rude do gotovega izdelka.

Zgrajene so že polindustrijske naprave in domala bi v naših raz-

merah lahko rekli industrijske, vendar tehnično in tehnološko procesi in naprave še niso dognani do tiste mere, da bi kateri od teh procesov prinesel v bližnji prihodnosti tak preobrat, kot ga je kisikov LD postopek pred 35 leti.

Milan Marolt

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 14. 8.	ARNEŽ FRANC	MENCINGER STANE
TOREK – 15. 8.	SEKLOČA PETER	CEJ JOŽE
SREDA – 16. 8.	ARH JANEZ	BURJA ANTON, ml.
ČETRTEK – 17. 8.	PETERNEL JANEZ	CUZAR ALOJZ
PETEK – 18. 8.	PEZDIRNIK JOŽE	BURJA ANTON st.
SOBOTA – 19. 8.	BRUMAT MARTIN	MOLAN IVAN
NEDELJA – 20. 8.	POGAČAR KAREL	KOVAČ JANEZ
Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je:		358
vezni telefon je:		410
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni		od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa		od 18.00 do 6.00 ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela:		od 6.00 do 18.00 ure
dnevni dežurni		od 18.00 do 6.00 ure
nočni pa		
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.		

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 14. do 19. avgusta bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: III. obratna ambulanta — dr. med. Zelimir Česarec.
popoldan: I. obratna ambulanta — dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Furlan-Zidar.
V soboto, 19. avgusta, samo dopoldan I. obratna ambulanta — dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Furlan-Zidar.
V zobni ambulanti:
dopoldan: II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.
popoldan: I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražisar.
V soboto, 19. avgusta, samo dopoldan II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.
Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. ure do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

PERSONALNE VESTI — JULIJ

V mesecu juliju je bilo sprejetih 125 novih delavcev, delovno razmerje pa je prenehalo 63 delavcev, in sicer zaradi:
upokojitve 8 delavcev,
redne odpovedi 13 delavcev,
izredne pisarne izjave 37 delavcev,
disc. odpusta 4 delavcem,
smrti 1 delavcu.

UPOKOJENI SO BILI: JANEZ GASPERIN, 1918, OTK — 37 let in pol v ŽJ, Kristina INTIHAR, 1931, valjarna Bela — 22 let in pol v ŽJ, Franc JEREB, 1923, valjarna profilov — 30 let in pol v ŽJ, Marija KATRAŠNIK, 1925, družbena prehrana — 30 let in pol v ŽJ, Angela ROBIČ, 1921, elektrode — 32 let v ŽJ, Franc ROZMAN, 1924, transport — 32 let v ŽJ, Ingenium VENGAR, 1916, jeklovlek — 33 let v ŽJ in Rozalija VISTER, energetika, 1924 — 29 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zasluženi pokoj!

UMRL: JANEZ POŽEGAR, 1939, transport — 15 let v ŽJ. Svojemc naše iskreno sožalje!

SOLIDARNOSTNI PRISPEVEK V JULIJU

Skladno z zakonom o oblikovanju sredstev solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč (Ur. l. SRS št. 3 od 5. 2. 1975) se po čl. 4 uvaja vsako leto teden solidarnosti.

Člen 6. določa, da delavci plačujejo prispevek solidarnosti iz osebnega dohodka v višini povprečnega enodnevnega neto osebnega dohodka, doseženega meseca julija.

Po istem postopku kot smo to izvedli že julija lani, bomo obračunali odtegljaj tudi letos v obračunskem mesecu juliju. Vsem delavcem Železarne odtegnemo eno dnino v neto iznosu po povprečni neto urni postavki zadnjih treh mesecev (IV, V in VI. 78).

Odtegnjeni prispevek je obračunan pod VP 779.

Pri rednem delu, upokojenecem z osemurno zaposlitvijo in pripravnikom se odtegne po sedem ur, upokojenecem s polovičnim delovnim časom pa tri ure in pol.

Iz oddelka za obračun osebnega dohodka

ŽERJAVOVODSKI TEČAJ

Na osnovi potreb po žerjavovodskih objavljamo interni

RAZPIS

za žerjavovodski tečaj

POGOJI:

- da ima kandidat najmanj šest razredov osnovne šole,
- da je vsaj eno leto zaposlen v železarni Jesenice,
- da ima odslužen vojaški rok,
- da bo kandidat psihofizično ustrezal zahtevam delovnega mesta.

Kandidati dobijo obrazce za vpis pri personalnih TOZD katerim pravilno in čitljivo izpolnjene obrazce tudi vrnejo do 28. avgusta.

Interesenti naj se prijavijo do roka, ker poznejših prijav ne bomo sprejemali. Prednost pri izbiri bodo imeli kandidati iz TOZD, v katerih se žerjavi uporabljajo.

KADROVSKI SEKTOR

SŽ — ŽELEZARNA JESENICE — TOZD KOVINOSERVIS

objavlja prosta dela in naloge

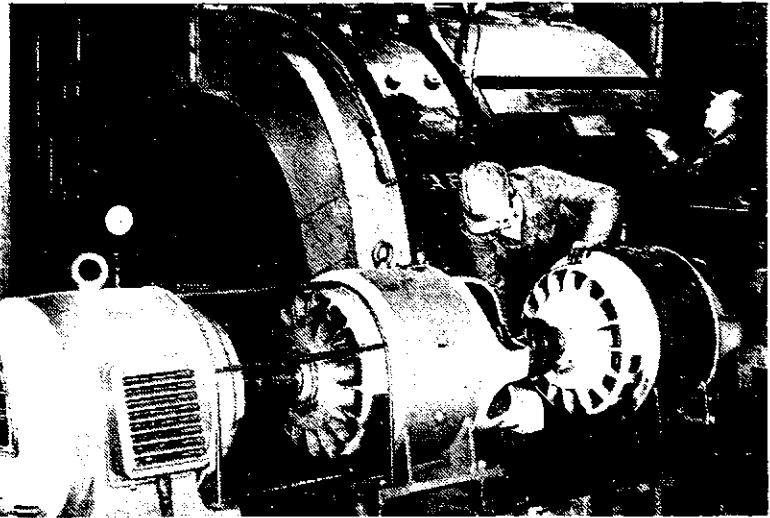
KONSTRUKTERJA

Pogoji: dokončana STS — strojne stroke in triletna delovna praksa v konstruiranju.

Delovno razmerje se sklene za nedoločen čas. Nastop dela možen takoj ali po dogovoru.

Kandidati naj pošljejo pisarne prijave v 15 dneh po objavi na naslov: SŽ-ŽELEZARNA JESENICE, TOZD KOVINOSERVIS, Jesenice, Prešernova c. 15.

ŽELEZAR

V HE Leonard v valjarnah Jatornik

18. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNA

Osemnajsto sejo odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu železarne Jesenice, ki je bila 28. julija, je zaradi odsotnosti predsednika odbora vodil Božo BANČUR.

Poleg pregleda sklepov zadnje seje, so navzoči na seji obravnavali še: analizo finančnega rezultata za mesec junij in šest mesecev leta 1978; oceno izvrševanja operativnega programa količinsko in vrednostno za mesec julij in prodajo energijskih medijev ter vzdrževalnih uslug za mesec junij; predlog programa skupne in gotove proizvodnje za mesec avgust; poročilo o izvajanju programa delovnih ciljev do meseca junija 1978; predlog o povečanju obsega I. faze strojnih delavnic — lokacija Javornik; predlog o združevanju AZ sredstev za temeljni organizacijo Remontne delavnice; predlog poslovnika za malo prodajo; predlog samoupravne interesne skupnosti za varstvo pred požarom občine Jesenice za sofinanciranje dejavnosti poklicno gasilske in reševalne čete Železarne v letu 1978; ocena delovnega prispevka za poslovodni odbor in soglasje za odpis, oziroma pripis razlike, ki je nastala pri uvozu TVT iz Sofije.

Najprej so sprejeli poročilo podpredsednika poslovodnega odbora Iva Arzenška o izvajanju sklepov 17. seje ter ugotovili, da so izvršeni, nekateri, ki so dolgoročne značaja, pa še izvajajo.

Predstavniki finančno računovodskega sektorja Boris Pesjak je navzoče seznanil s finančnimi rezultati za mesec junij in kumulativno za prvo polletje letošnjega leta. Navzoči so ugotovili, da finančno poslovanje tako v mesecu juniju kot za prvo polletje letošnjega leta ni povsem zadovoljivo, zato so na osnovi daljše razprave sprejeli naslednja stališča:

- odborom za gospodarstvo v temeljnih organizacijah so priporočili, da obravnavajo kritje izgub v TOZD Hladna valjarna Bela in naj predlagajo, iz kakšnih virov naj se krije izguba v tej temeljni organizaciji;

- tistim odborom za gospodarstvo temeljnih organizacij, ki so v tem obdobju poslovali na meji rentabilnega poslovanja, so predlagali, da razpravljajo o vzrokih takega poslovanja in predlagajo svojim delavskim svetom ukrepe za boljše poslovanje;

- vso pohvalo so izrekli tistim temeljnim organizacijam, ki so s svojim pozitivnim delom pripomogle k relativno dobrim poslovnim rezultatom v prvem polletju;

- kadrovskemu sektorju so naročili, da zaradi pomanjkanja določenih vrst kadra, predvsem tistih s strokovno usposobljenostjo, z novim šolskim letom organizira izobraževanje ob delu za vse deficitarne poklice v Železarni;

- v zvezi z inovacijsko dejavnostjo v temeljnih organizacijah, predvsem pa zaradi odnosa do inovacij, so naročili strokovni službi, da prouči to problematiko in da predloži odboru za gospodarstvo ustrezno poročilo.

Po podani oceni izvrševanja operativnega programa količinsko in vrednostno za mesec julij in prodajo energijskih medijev ter vzdrževalnih uslug za mesec junij 1978, ki jo je obrazložil vodja oddelka za operativno planiranje Avgust Karba, so navzoči ugotovili, da nekatere temeljne organizacije niso izpolnile načrtovanih rezultatov, kar se odraža tako v skupni kot gotovi proizvodnji. V zvezi s tem so naročili odboru za gospodarstvo pri delavskih svetih temeljnih organizacij, da obravnavajo vzroke, zaradi katerih planske naloge niso bile dosežene ter da predlagajo svojim delavskim svetom ustrezne rešitve.

Prav tako naj obravnavajo probleme neizpolnjevanja obvez tistim temeljnim organizacijam, ki so neposredno ali posredno udeležene pri neizpolnjevanju načrtovanih nalog. Poslovodni odbor pa naj ugotovi, katere temeljne organizacije so posredno ali neposredno udeležene pri neizpolnjevanju proizvodnih nalog. Zaradi problematike vzdrževalnih storitev v celotni Železarni so navzoči člani odbora za gospodarstvo naročili temeljni organizaciji Vzdrževanje, da naj razpravlja o svoji organiziranosti in ovre stalno negovanje proizvodnih temeljnih organizacij glede vzdrževanja, o sprejetih stališčih pa naj poroča odboru za gospodarstvo pri delavskem svetu železarne.

Navzoči so bili seznanjeni tudi z informacijo o delu TOZD Remontne delavnice za mesec junij in ugotovili, da znaša skupno skrajšanje časa izvajanja remontov v tem mesecu 2,9%. Brez pripomb so vzeli na znanje tudi poročilo TOZD Monter o izvrševanju planskih obvez za I. polletje 1978.

Obravnavali so tudi predlog programa skupne in gotove proizvodnje za mesec avgust in ga sprejeli ter naročili temeljnim organizacijam, da organizirajo delo tako, da bo načrtovani predlog v celoti izpolnjen tako količinsko kot kvalitativno. Na seji so ugotovili, da je predvideni program proizvodnje, glede na to, ker je avgust poletni mesec, dokaj visok in bo zato potrebno vložiti veliko naporov, da bo plan tudi dosežen. Odborom za gospodarstvo v temeljnih organizacijah so priporočili, da resno in zavzeto razpravljajo o ukrepih, ki bodo zagotovili izpolnitev planskih obvez.

Vodja oddelka za ekonomiko in organizacijo Martin Šketa je seznanil navzoče člane z izvajanjem programa delovnih ciljev do meseca junija 1978. V zvezi s podanim poročilom je odbor za gospodarstvo sklenil, da bo še naprej redno spremljal izvajanje programa delovnih ciljev na ravni delovne organizacije. Temeljnim organizacijam in delovnim skupnostim pa je odbor naročil, da nadaljujejo z metodo postavljanja in ugotavljanja izvajanja delovnih ciljev. Izvajanje delovnih ciljev ter tudi uspehe naj redno spremljajo odbori za gospodarstvo ter o sprejetih zaključkih obveščajo delavske svete temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. Poudaril je, da naj se sklepi samoupravnih in poslovnih organov v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih ter v delovni organizaciji smiselno uporabljajo kot delovni cilji.

S predlogom sektorja novogradenj o povečanju obsegu izgradnje I. faze STROJNIH DELAVNIC — LOKACIJA JAVORNIK oziroma osnovnih sredstev v višini 9.960.000 din, je odbor soglašal ter predlagal odboru za gospodarstvo v temeljnih organizacijah, da predlog proučijo in ga potrdijo v predlaganem besedilu.

V zvezi z združevanjem sredstev za to investicijo je odbor za gospodarstvo predlagal, da vse temeljne organizacije združujejo sredstva za opremo jedilnice, kuhinjo in garderobe v višini 1.350.000 din brez obveznosti vračanja; za ureditev energetike na osnovi zahtev za energetsko soglasje, povečanje kapacitete garderobnih prostorov 192 in 700 kv. metrov ter žerjav 20 Mp x 22 m v višini 8.610.000 din pa se sredstva združujejo po samoupravnem sporazumu o skupnem dohodku. Za povečan obseg del se koristijo nerazporejena sredstva AZ Železarne za leto 1978.

Odbor za gospodarstvo je nadalje proučil predlog združevanja sredstev

AZ za TOZD REMONTNE DELAVNICE za nabavo in postavitev stroja za dinamično balansiranje okroglih teles ter preselitev instalacijske delavnice Jesenice in ureditev instalacijske delavnice Javornik ter ugotavlja, da sta obe investiciji zajeti v srednjeročnem programu Železarne v letih 1976—1980 in sta prikazani v sedanjih analizah srednjeročnega programa. Potrdili so predlog združevanja sredstev v višini 1.500.000 din za stroj za balansiranje okroglih teles in 1.800.000 din za preselitev instalacijske delavnice Jesenice in ureditev instalacijske delavnice Javornik. Za ti dve investiciji se združujejo sredstva vseh temeljnih organizacij, razen TOZD Družbene prehrane, po ključu, ki upošteva višino osnovnih sredstev temeljnih organizacij ob koncu leta 1977. Nadalje je odbor za gospodarstvo predlagal, da se sredstva združujejo nepovratno iz še nerazporejenih sredstev AZ za leto 1978. Delavskemu svetu temeljne organizacije Energetika pa je odbor za gospodarstvo naročil, da osnovno sredstvo »zgradba stare kisikarne Jesenice« knjižno prenese v upravljanje temeljni organizaciji Remontne delavnice.

Odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne je zavzel stališče, da se o združevanju sredstev za drobne projekte razpravlja samo enkrat letno, praviloma ob sprejemanju gospodarskih načrtov.

V nadaljevanju seje so razpravljali tudi o predlogu poslovnika za delo male prodaje v železarni Jesenice ter naročili pravni službi, da predlog poslovnika za malo prodajo uskladi še z zakonskimi določili.

V zvezi s predlogom samoupravne interesne skupnosti za varstvo pred požarom občine Jesenice za sofinanciranje dejavnosti poklicno gasilske in reševalne čete v Železarni v letu 1978 so na seji sklenili, da se v letu 1978 delež sofinanciranja ne spremeni in ostane tako, da samoupravna interesna skupnost za varstvo pred požarom občine Jesenice prispeva 30%, železarna Jesenice pa 70% za kritje osebnih dohodkov in materialnih stroškov poklicno gasilske in reševalne čete, ki so za leto 1978 planirani v višini 5.897.047.00 din.

Odbor za gospodarstvo je obravnaval tudi predlog poravnave obveznosti, ki jih ima skupščina občine Jesenice oziroma SIS za varstvo pred požarom do železarne Jesenice glede sofinanciranja gasilske dejavnosti.

Sejo odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne so navzoči sklenili s potrditvijo ocene delovnega prispevka za člane poslovnega odbora ter soglašali z odpisom oziroma pripisom razlike uvoznega oddelka pri uvozu TVT iz Sofije.

DM

TOZD Energetika

17. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik Rudi Buh je 24. julija sklical 17. redno sejo odbora za delovna razmerja v TOZD Energetika. Obravnavali so prejemstvene in razporeditve ter prošnje in pritožbe.

Na novo je bilo sprejetih šest delavcev, premeščeni pa so bili trije delavci.

Odbor je odobril enemu delavcu prestop v drugo TOZD, štirim delavcem sklenitev delovnega razmerja v TOZD Energetika in dvema odpoved delovnega razmerja.

Ugodili so prošnji občinske konference ZSMS Jesenice za izredno plačan dopust enemu delavcu zaradi udeležbe na mladinski delovni akciji Kozjansko.

Obravnavali so prošnjo konference osnovnih organizacij sindikata Železarne za odsotnost enega delavca, ki bo kot organizator rekreacije opravljal delo v počitniškem domu

Železarne v Biogradu n/m in mu odobrili izredni, neplačan dopust.

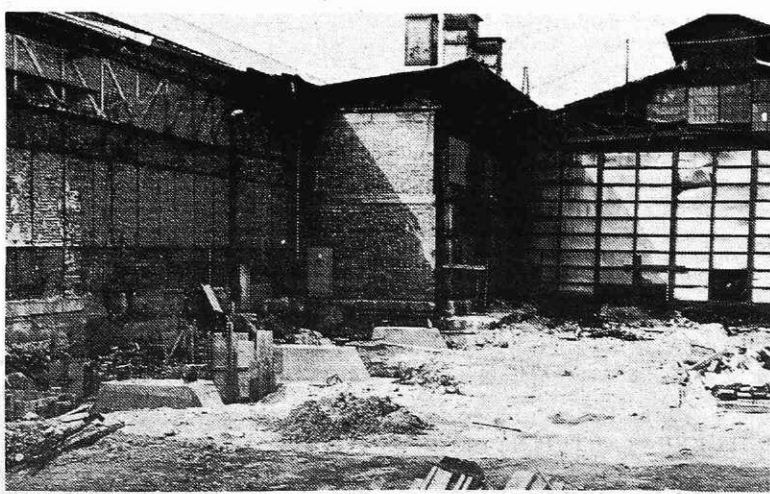
KN

15. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Energetika Jože Starc je 31. julija sklical 15. redno sejo. Obravnavali so periodični obračun za obdobje januar—junij 1978, analizo izvajanja srednjeročnega plana Železarne v letih 1976 in 1977 ter oceno do leta 1980, predlog o financiranju plinifikacije Železarne ter razno.

Dogovorili so se, da bodo osnutek samoupravnega sporazuma o organizaciji in delu posebne finančne službe v delovni skupnosti za komercialne in finančne zadeve obravnavali na sestankih samoupravnih delovnih skupin in pripombe zbrali do 15. avgusta.

KN

Na Javorniku so začeli z betoniranjem temeljev za nove strojne delavnice

12. SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNA

Predsednik odbora za splošne zadeve pri DS Železarne Anton DEŽMAN je za 12. sejo, ki je bila 2. avgusta, pripravil naslednji dnevni red: pregled sklepov zadnje seje, pregled pravilnik o vodilnih in strokovnih delih in nalogah pri opravljanju zunanjetrgovinskih poslov, poročilo o opravljenih službenih potovanjih v tujino in razno.

Pri pregledu sklepov zadnje seje so navzoči ugotovili, da so bili v celoti izvršeni.

Odbor za splošne zadeve je bil seznanjen s pravilnikom o vodilnih in strokovnih delih in nalogah pri opravljanju zunanjetrgovinskih poslov. Pravilnik so člani sprejeli z manjšimi pripombami.

Navzoči so bili seznanjeni z oceno uspešnosti opravljenih potovanj v tujino za naslednje sodelavce: Loštrek-Lagoja Alenke s potovanja v Švico, Kurner Oskarja, Kavčič Tomaža in Perne Janka s potovanja v Avstrijo, Trante Karla s potovanja v Češkoslovaško. Odbor je ocene uspešnosti opravljenih potovanj v tujino sprejel s pripombo, da je treba manjkajoče ocene uspešnosti opravljenih službenih potovanj v tujino predložiti na prihodnji seji odbora.

Službena potovanja v tujino so odobrili naslednjim sodelavcem: Jerneju Hočevarju in Janezu Bidovcu v Sovjetsko zvezo, Jožu Arhu v ZRN, izumiteljem in racionalizatorjem, ki bodo šli na strokovno ekskurzijo v Sovjetsko zvezo, pa je odbor odobril vsakemu po dve dnevnici.

Vodja splošnega sektorja Dušan Stare je navzočim podal informacijo o obisku tujih poslovnih gostov in opravljenih ekskurzijah v Železarni, o obisku skupin v tehničnem muzeju ter izdaji knjig v času od pretekle do te seje. Navzoči so bili seznanjeni tudi s poročilom o porabljenih sredstvih za reprezentanco v obdobju od 1. 4. do 30. 6. 1978.

Sejo odbora so navzoči sklenili s pregledom posameznih vlog organizacij in društev ter sprejeli ustrezne sklepe.

Z. B.

TOZD Žičarna

18. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik Bogdan Marinkovski je v petek, 28. julija, sklical 18. redno sejo delavskega sveta TOZD Žičarna. Vodja TOZD Janez Komel je uvodoma seznanil člane DS s poročili o izvrševanju sklepov zadnjih sej:

- za pokrivanje 4% višjih vrednosti kategorij je bil pripravljen program ukrepov, katerega so delegati DS potrdili. Ti ukrepi, ki zagotavljajo ustvarjanje višjega dohodka, so naslednji:

- a) izboljšanje izplena za 0,2 %;
- b) povečanje proizvodnosti za 1 %;
- c) izboljšanje asortimenta — večje količine VAC in patentirane žice;
- d) povečanje proizvodnje žice v palicah za 30 ton mesečno.

- ureditev nagajevanja za delovno mesto pomočnik adjusterja VAC žice bo izvršeno v avgustu na osnovi analize oddelka za analizo dela in časa.

- poročilo o stanju v patentirnici je pripravljeno in bo posredovano DS na naslednji seji.

V nadaljevanju so delegati delavskega sveta obravnavali poročilo vodja TOZD in računovodja o poslovanju TOZD Žičarna v prvem polletju 1978. Pri skupni proizvodnji je bilo doseženo 33.771 ton vlečene žice ali 409 ton manj kot je bilo planirano. Pri blagovni proizvodnji pa je zaostanek za planom 662 ton. Vzrok za nedoseganje planiranih količin je predvsem v pomanjkanju delavcev v prvih mesecih in bolezenski odsotnosti, ki presega 10 % delovnega časa.

Iz poslovnega poročila je razvidno, da je bilo v prvem polletju poslovanje dobro, saj je pozitivna razlika 17 milij. din razdeljena v sklade.

Delavski svet je soglašal s pokrivanjem izgube v TOZD HV Bela iz sredstev rezervnega sklada v višini 2.809.249,05 din. Sredstva rezervnega

sklada se v sprejeti višini prenesejo na žiro račun HV Bela.

Delegati so bili seznanjeni tudi s sklepom odbora samoupravne delavske kontrole v TOZD Žičarna glede ocenjevanja delovnega prispevka in sklepi odbora samoupravne delavske kontrole Železarne, ki se nanašajo na odgovornost poslovnih delavcev in samoupravnih organov v zvezi z uporabo samoupravnih aktov. Delegati so bili mnenja, da predlagana sprememba ocen delovnega prispevka bistveno spremeni odnose med delavci in je zato v skladu s 95. čl. pravilnika potrebno spremembe sprejeti na referendumu.

Na seji so potrdili sklepe DS Železarne o financiranju plinifikacije Železarne. Soglašali so tudi s predlogom 20 % bonifikacije pri prodaji nerjaveče pločevine iz HV Bela, ki je kolavdirana za izmet, ter potrdili sklepe, ki so bili že sprejeti na odboru za gospodarstvo pri DS Železarne.

Delavski svet je sklenil, da se skliče zbor delavcev TOZD Žičarna po samoupravnih delovnih skupinah, na katerem se bo obravnavala samoupravni sporazum o pristopu TOZD Žičarna v poslovno skupnost izdelovalcev in predelovalcev žice, samoupravni sporazum o posebni finančni službi v Železarni ter spremembe v zvezi s pravilnikom o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe.

Ob koncu so delegati potrdili operativni plan za mesec avgust, ki je enak družbenemu in predvideva 5.300 ton skupne proizvodnje.

B. J.

Železarski globus

JAPONSKA

Letošnjo pomlad so japonske železarne odšle na napravah za kontinuirno vlivanje 52 % celotne količine proizvedenega jekla. S tem je Japonska kot prva država na svetu prekorčila 50 % kontinuirno odlitega jekla. Po predvidevanjih mednarodnega inštituta za železo in jeklo (IISI), se bo do leta 1990 gibala v odstotkih količina kontinuirno odlitega jekla v državah zahodnega sveta takole:

	največ %	najmanj %
1975	18,1	—
1980	33,7	28,2
1985	41,4	34,4
1990	47,0	39,0

LR KITAJSKA

Kaže, da bo postala ta država letos eden največjih, inozemskih kupcev japonskih železarskih družb. Skupno bodo v tem letu na kitajsko tržišče prodali 5,2 milij. ton svojih izdelkov, kar je doslej največja količina.

BELGIJA

Po podatkih mednarodnega inštituta za železo in jeklo (IISI) je letos v 41 državah, ki so njegove članice, narasla proizvodnja surovega jekla v prvih štirih mesecih za 4,42 milij. ton ali 3,1 % v primerjavi s istim obdobjem v letu 1977. ZDA so povečale svojo proizvodnjo za 5,4 %, Zvezna republika Nemčija za 9,8 %, medtem ko je Velika Britanija proizvedla za 4,1 % manj in Japonska celo za 5,7 % manj. Jugoslovanske železarne so v tem obdobju proizvedle v primerjavi z letom 1977 za 13,8 % več surovega jekla.

JAPONSKA

Leta 1977 so japonske železarne proizvedle 102,4 milij. ton surovega jekla. Najvišja letna proizvodnja do sedaj je bila leta 1973 in sicer 119,32 milij. ton surovega jekla. Podrobna razdelitev proizvodnje jekla po različnih postopkih je razvidna iz spodnje razpredelnice

postopek proizvodnje	v milij. ton
LD jeklo	82,43
elektro jeklo	19,59
SM jeklo	0,38

Iz tabele je razvidno tudi to, da surovega jekla v Sm pečeh na Japonskem praktično skoraj ne proizvajajo več.

VELIKA BRITANIJA

Titan je element, ki ga danes v veliki meri uporabljajo pri proizvodnji materialov za vesoljsko tehniko in bo kmalu pomagal avtomobilski industriji znižati težo proizvedenih vozil. Britanska železarska družba British Steel Co. razvija zato novo vrsto jekla, legiranega s titanom. Ko ga bodo pričeli uporabljati, računajo pri ameriški avtomobilski družbi Ford Motor Co., da bodo pri povprečnih modelih avtomobilov, ki jih ta družba proizvaja, lahko znižali njihovo težo za dobrih 45 kg. Zato računajo, da bodo letno lahko izvozili v ZDA okoli 750.000 ton tega jekla.

Železarski globus

V SOBOTO POHOD PO POTEH KARAVANŠKIH GRANIČARJEV

Letošnji 15. avgust — dan graničarjev bomo proslavili bolj slovesno kot pretekla leta. Kot smo že poročali, bo osrednji dogodek pohod po poteh karavanških graničarjev, ki bo v soboto, 12. avgusta. Odbor, ki vodi priprave za izvedbo pohoda, je uspešno opravil vse zadolžitve, tako da je vse nared za sobotni pohod.

Mladina in graničarji bodo za pohod formirali tri kolone, ki bodo v jutranjih urah krenile s posameznih zbornih mest. Med potjo bodo odkrili dve spominski plošči, in sicer na Vajnežu graničarjema Veljku Đureviću in Smaju Taramišu, na Zelenici pa graničarjema Ostoju Plavšiču in Branislavu Todorovu.

Zaključek pohoda bo ob 13. uri v dolini Završnice pri spomeniku ponesrečenemu sekretarju SKOJ Dragoljubu Milovanoviću, kjer bo osrednja gorenjska proslava ob praz-

niku graničarjev. Že dopoldan se bo v Završnici zvrstilo več športnih tekmovanj, popoldan pa bo za prijetno razpoloženje poskrbel vojaški ansambel SNB iz Kranja.

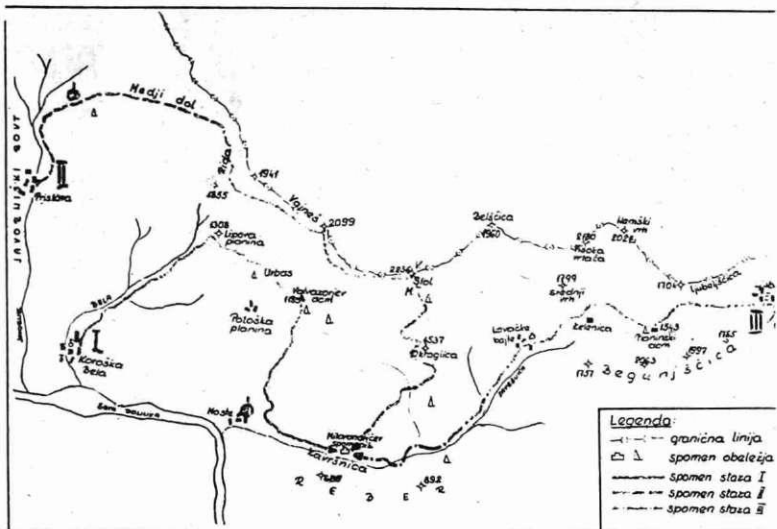
POHODNE SMERI:

I. pohodna kolona (najlažja smer): odhod ob 8. uri izpred osnovne šole Karavanških kurirjev NOB

— Koroška Bela — smer Lipova planina — Urbas — Valvasorjev dom — Završnica.

II. pohodna kolona: odhod ob 6.30 iz zbornega mesta pri karavli na Ljubelju — smer Zelenica — Lovske bajte — Završnica.

III. pohodna kolona (najtežja smer): odhod ob 6. uri izpred spomenika NOB na Javorniku (Turist) — karavla Karavanških kurirjev — Medji dol — Vajnez — Stol — Okroglica — Završnica.

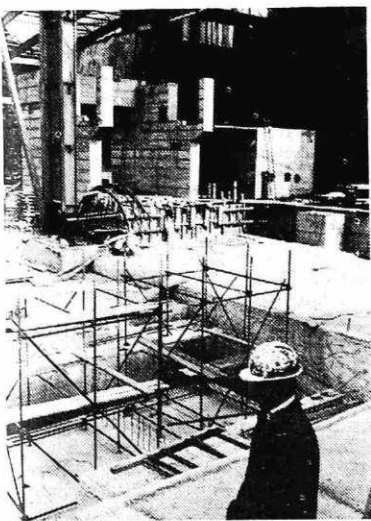
Shema pohoda po poteh karavanških graničarjev

BOLJŠA SAMOUPRAVNA ORGANIZIRANOST MLADIH V SAMSKIH DOMOVH

Koordinacijski svet ZSMS Železarne uspešno nadaljuje z akcijo za poživitev aktivnosti mladih v vseh petih samskih domovih. V preteklih dveh mesecih je bilo v domovih ustanovljenih več aktivov zveze komunistov, sedaj pa so začeli ustanavljati še aktivne zveze socialistične mladine. Koordinacijski svet ZSMS želi s to akcijo predvsem doseči, da bi bili mladi delavci v samskih domovih boljše samoupravno organizirani.

Konec julija so mladi ustanovili aktiv ZSMS za dva samska domova in sicer na Kežarjevi 36 in Cesti železarjev 16. Zbrani mladinci so se že na ustanovnem sestanku dogovorili, da se bodo vključevali v program in akcije koordinacijskega sveta ZSMS Železarne, skušali pa se bodo povezati tudi s krajevno skupnostjo Sava. Mladi iz teh dveh samskih domov so pokazali veliko pripravljenost za delo. Najprej se bodo potrudili, da bo čimbolj zaživel osnovna organizacija ZSMS, kasneje pa bodo ustanovili še druge samoupravne organe. Na ustanovnem sestanku so za predsednika aktiva izvolili Vidosava Mikiča, za sekretarja pa Nikola Vukša.

J. R.

Gradbišče konti-liva

Zveza socialistične mladine Slovenije je družbenopolitična organizacija mladih in njenih organizacij, ki se bori za aktivno vlogo mladih v graditvi samoupravne socialistične družbe in za doseganje idejnopolitične ter akcijske enotnosti mlade generacije na temeljih programa in politike Zveze komunistov Jugoslavije. ZSMS je oblikovana in se razvija kot enotna socialistična fronta mlade generacije, ki vključuje mlade ljudi skupaj z vsemi družbenimi organizacijami in društvi, predvsem s tistimi, ki vključujejo mladino po interesnih dejavnostih.

Kot fronta je ZSMS organizator boja vseh naprednih socialističnih sil mladih za njihovo neposredno aktiviranje na pozicijah revolucije, socializma in samoupravljanja na čelu z delavskim razredom in zvezo komunistov.

Naloga ZSMS je, da razvija vse organizacijske možnosti mladim, tako da bomo omogočili borbo najširšemu delu mladine, ki se želi in se je pripravljena boriti za napredne samoupravne socialistične cilje na tej stopnji socialistične revolucije. Prav zaradi tega ne sme biti ZSMS samo politična organizacija, zaprta mladim z vso širino njihovih interesov, temveč moramo skozi njo mladi uveljaviti razne oblike povezovanja in uresničevanja samoupravnega socialističnega naravnih interesov mladih ljudi znotraj osnovnih organizacij ZSMS, prek področnih konferenc in mladih v interesnih dejavnostih.

Zato mora ZSMS razvijati svojo lastno usposobljenost za širjenje prostora in možnosti tudi tistih mladih, ki niso za ožje politično organizirano obliko delovanja, pač pa so pripravljeni in željni vključiti se v najširše aktivnosti in dejavnosti, ki jih organizira in vodi ZSMS.

To je mogoče doseči, če mladi ne živijo le kot mladi (torej da se ne ukvarjajo le s posamičnimi interesi) pač pa, da se postavljajo v središče družbenega dogajanja in v vse procese družbenih sprememb. Osnovna usmeritev našega družbeno-ekonomskega razvoja in revolucionarna akcija zagotavlja, da bo delavec resnično postal oblikovalec pogojev, sredstev in rezultatov svojega dela, s tem pa tudi družbenega položaja. To usmeritev moramo doseči v vsaki samoupravni organizaciji in skupnosti, kot tudi v celotnem družbenopolitičnem sistemu. Uresničevanje dokumentov in sklepov X. kongresa ZKJ in VII. kongresa ZKS kakor tudi usmeritev IX. kongresa ZSMS, zlasti pa pozitivne izkušnje uresničevanja ustave in zakona o združenem delu, nalagajo ZSMS in mladi generaciji odločno nadaljevanje boja vseh delovnih ljudi in občanov v tej pozitivni smeri.

ZSMS ima v vseh teh procesih in aktivnostih nadaljnjega razvoja samoupravne socialistične demokracije pomembno in odgovorno vlogo kot sestavni del političnega sistema.

(Iz osnutka resolucije X. kongresa Zveze socialistične mladine Slovenije)

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

ZAŠČITA PRED NEVTRONI

Začetno sevanje jedrske eksplozije sestavljajo nevtroni z gama sevanjem. Približno so ocenili, da traja oddajanje začetnega sevanja eno minuto po jedrski eksploziji.

Tako traja gama sevanje dalj časa kot nevtronsko. V polju začetnega sevanja (nevtroni + gama žarkovi), ki nastane ob takšni eksploziji, prevladujejo pri nevtronskih izstrelkih tudi do 90 odstotkov nevtroni.

Kot je znano so nevtroni in gama žarki — sevanja z veliko prodornostjo. Če zadenejo živa bitja ali človekovo telo, povzročijo radiacijske poškodbe in radiacijsko bolezen.

Ob eksploziji majhnega jedrskega orožja nevtronskega orožja so tisti, ki so bili tedaj na odprtem prostoru, čezmerno obsevani z začetnim sevanjem. Pri tem je stopnja poškodbe odvisna od prejete sevalne doze po tabeli 2.

Tabela 2

Simptomi in poškodbe ob določenih prejetih dozah začetnega sevanja jedrske eksplozije

Ekvivalent doze/rem	Simptomi in poškodbe na ljudeh
do 50	ni nobenih simptomov
od 50 do 100	približno 10% obsevanih ljudi čuti gnus in bruha
približno 200 (kritična doza)	vsi obsevani dobijo radiacijsko bolezen — ni smrtnih primerov
približno 400 (srednja smrtna doza)	vsi obsevani dobijo radiacijsko bolezen, v enem tednu umre približno 50% obsevanih
približno 600 in več (smrtna doza)	100-odstotna umrljivost obsevanih (umrejo vsi obsevani)

ZAŠČITA PRED NEVTRONI

Nevtronski izstrelki, za katere je značilna razmeroma majhna energija in znaten sevalni učinek, so namenjeni predvsem za napad na bojno razporeditev čet in na njihove obrambne objekte, da bi nasprotnika onemogočili za odpor in boj, oziroma da bi uničili njegove oborožene sile in prebivalstvo.

Za zaščito pred nevtroni uporabljamo iste objekte kot za kolektivno zaščito pred radiološko-biološko-kemičnim orožjem, to je zaklonišča. Pri nas imamo osnovna, dopolnilna in ojačana zaklonišča v mestih in naseljih ter obrambne inženirske objekte. Po splošni oceni takšna zaklonišča zmanjšujejo nevarnost obsevanja in dajejo potrebno zaščito pred nevtroni. V zvezi s tem je zelo pomembno, da je zaščitni faktor zaklonišča vsaj 10, ker je v tem primeru velika verjetnost, da ljudje v njem ne bodo kritično obsevani.

Za graditev zaklonišč uporabljamo po navadi materiale, kot so prst, beton in jeklo. Če gradimo zaklonišča z ustrezno debelimi stenami in streho iz teh materialov, jim zagotovimo potrebni zaščitni faktor, ki je lahko 50, 100 ali tudi več.

Za zaščito pred nevtroni je primerna organska snov, bogata z vodikom in ogljikom, kot je na primer polietilen (z gostoto 900 kg/kub. m), in razpolovno dolžino 2,7 cm za nevtrone, ki se sprostijo pri jedrski eksploziji. Skupaj z jeklom ustrezne debeline rabi ta material kot ščit pred začetnim sevanjem jedrske eksplozije. Tudi nekateri tipi tankov, ki imajo jeklen oklep, z notranje strani pa polietilensko plast, debelo 30 do 60 milimetrov, so zato zaklonišča za posadke (imajo zaščitni faktor 10) tako pred nevtroni kot pred gama žarki jedrske eksplozije.

DOZIMETRIJA NEVTRONOV

Idealno zaščito pred nevtroni in sploh pred začetnim sevanjem jedrske eksplozije bi dosegli tedaj, če bi se lahko vsi, ki se znajdejo v coni jedrskega napada, pravočasno zatekli v zaklonišča. K temu pravzaprav tudi težijo v civilni zaščiti in v oboroženih silah, in sicer predvsem tako, da vsemu prebivalstvu oziroma moštvu oboroženih sil privzgojimo potrebno disciplino in da ga izurimo za to. Iz raznih vzrokov se utede v praksi zgoditi, da bodo nekateri ljudje ostali tudi v kritičnem trenutku zunaj zaklonišča.

Po jedrskem udaru je treba čimprej dobiti informacije o radiacijski situaciji in o stopnji, s katero je bil individualno obsevan pripadnik oboroženih sil ali prebivalec, da bi lahko naglo in učinkovito začeli z reševanjem poškodovancev. Pri tem je pomembno vedeti ne samo, kdo vse je bil in koliko je bil obsevan, temveč tudi to, kdo ni bil. To je pomembno, da bi ohranili radiacijsko disciplino in odpravili dvome, ki ponavadi povzročajo paniko.

Takšna obvestila lahko dobimo z osebno radiacijsko dozimetrijo, ki je ena pomembnih aktivnosti dozimetrične kontrole in RBK zaščite.

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON

ŽELEZARSKA INDUSTRIJA DRŽAV V RAZVOJU V BODOČNOSTI

Poraba se giblje okoli 450 kg na tono proizvedenega grodlja. Do leta 2000 predvidevajo, da bi morda lahko znižali porabo pod 350 kg na tono. Vendar zaenkrat ne kaže, da bi takšno porabo res lahko dosegli, ker bi to zahtevalo določene tehnološke ukrepe, katerih realizacije danes pa tudi v bližnji prihodnosti še ne vidimo.

Vendar pa je zanesljivo, da bo koks tudi leta 2000 osnovno gorivo za plavže.

PREMOG ZA KOKSIRANJE

Če bo leta 2000 proizvedeno 70% celotne količine surovega jekla v kisikovih konvertorjih in ob predpostavki, da bo svetovna proizvodnja 1,6 milijarde ton, potem bo 1,12 milijarde ton jekla proizvedenega v kisikovih konvertorjih. Ob povprečni količini 80% grodlja v vložku kisikovih konvertorjev bo potrebno za proizvodnjo 1,12 milijarde ton jekla 900 ton grodlja. Če upoštevamo današnjo porabo kokska v plavžih in izplen pri koksanju, bo potrebno za takšno proizvodnjo grodlja okoli 800 milij. ton premoga za koksiranje.

Današnje svetovne zaloge premoga za koksiranje niso samo precej omejene, temveč so tudi precej neenakomerno porazdeljene po svetu. Skupno jih cenijo na 429 milijard ton in 90% celotne količine je v ZDA, Sovjetski zvezi, Zahodni Evropi in LR Kitajski. Samo 14 industrijsko razvitih držav ima omembe vredne rezerve. Omeniti je treba tudi, da je kvaliteta premoga

na posameznih področjih različna in da zaloge najbolj kvalitetne vrste niso velike.

Nerazvite države nimajo velikih zalog premoga za koksiranje. To predstavlja resno omejitev za proizvodnjo surovega jekla v kisikovih konvertorjih v teh državah. Za rešitev tega problema obstajata dve možnosti:

1. Uporaba premogov, ki niso primerni za koksiranje, kot formkoks.
2. Proizvodnja surovega jekla v obločnih električnih pečeh, ob eventualni uporabi železove gobe v vložku.

FORMKOKS IN DRŽAVE V RAZVOJU

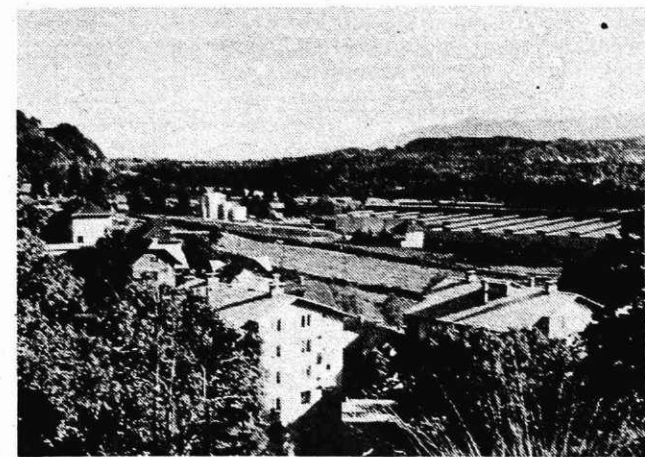
Ena izmed tehnoloških možnosti za povečanje železarske proizvodnje v državah v razvoju je uporaba formkoka. Vendar je zaenkrat ta postopek še v raziskovalni fazi. (O tehnoloških osnovah tega postopka smo v Železarju že pisali).

Največja prednost formkoka je, da zanj lahko uporabimo tudi takšne vrste premoga, ki za proizvodnjo običajnega kokska niso primerne. Razen tega ima še druge prednosti, povezane z manjšim onesnaženjem okolja in proizvodnimi stroški. Sam tehnološki postopek je kontinuiran in poteka v zaprtem sistemu in zato v primerjavi s konvencionalnim koksarskim postopkom praktično ne onesnažuje okolja. Investicijski stroški so v primerjavi s koksarskimi pečmi približno na isti ravni. Vendar so zaradi manjšega števila potrebnih delavcev obratovalni stroški nižji. Če upoštevamo nižje obratovalne stroške, potem so prednosti tega postopka jasne.

OBLOČNE ELEKTRIČNE PEČI

Te peči, ki bodo leta 2000 proizvajale okoli 25% celotne svetovne količine surovega jekla, bodo potrebovale precejšnje

količine električne energije. Ker bodo uporabljale kot vložek tako jekleni odpadki kakor tudi železovo gobo, bo potrebno tudi precej energije za njeno proizvodnjo. Danes uporabljajo pri proizvodnji železove gobe predvsem zemeljski plin, deloma tudi premog. Zato je treba pri proizvodnji surovega jekla v obločnih električnih pečeh upoštevati dva pogoja:

Valjarna Bela

V PRVEM POLLETJU MANJ DELAVCEV KOT JE PREDVIDEVAL PLAN OB VELIKEM PORASTU ODSOTNOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

lani. Odsotnost zaradi korištenja rednih dopustov je znašala 7,14 % (lani 7,32 %), izredno plaćanih dopustov - 0,69 % (0,76 %), neplaćanih dopustov - 0,08 % (0,09 %), orožnih vaj in pozivov oblasti - 0,10 % (0,06 %) in zaradi različnih drugih (neopravičenih) izostankov - 0,38 % (lani 0,22 %).

Po odsotnosti posebej izstopajo temeljne organizacije združenega dela Elektrode - 21,38 %, Jeklovlek - 20,83 %, Valjarna žice in profilov - 20,38 %, Družbena prehrana - 19,28 %, Žičarna - 19,23 % in tako dalje.

V poročilu poudarjajo, da se glede na potrebe opaža veliko pomanjkanje kadra v bližnji okolici. Zaradi tega so morali v prvem polletju organizirati tri akcije za pridobitev delavcev iz SR Bosne in Hercegovine. Vendar tudi to ni zadovoljilo potreb in bo potrebna pri vsakem poskusu večanja plana poglobljena analiza kadra, ki je na razpolago. Opaža se tudi odhajanje delavcev v manjše delovne, oziroma v organizacije združenega dela v jesensko in radovljiško občino, kamor delavci odhajajo zaradi izmenskega dela in nižjih osebnih dohodkov v naši delovni organizaciji.

IZOBRAŽEVANJE IN ŠTIPENDIRANJE

V prvem polletju letošnjega leta je bilo izvedenih 77 izobraževalnih akcij izven delovne organizacije. Teh seminarjev, tečajev in simpozijev sta se udeležila 202 delavca. Preko železarskega izobraževalnega centra je bilo izvedenih 42 izobraževalnih akcij oziroma tečajev, seminarjev in preizkusov znanja z 2375 udeleženci.

V tem času je bilo v Železarni 192 ekskurzij s 5059 udeleženci, v glavnem učenecv različnih šol.

Petindvajsetih uvajalnih seminarjev se je v prvem polletju udeležilo 610 kandidatov za sklenitev delovnega razmerja. Razen tega je bilo opravljenih 207 izpitov za delovna mesta ter dve analizi za delovna mesta.

V novembru lanskega leta so pričeli s predavanji in demonstracijami ročnih gasilskih aparatov za vse delavce temeljnih organizacij in delovnih skupnosti Železarne. Akcije, ki jo je izvedla poklicna gasilska in reševalna četa Železarne, se je doslej udeležilo 4484 delavcev.

V prvem polletju je imela Železarna na srednjih, višjih in visokih šolah 178 štipendistov, na poklicni kovinarski, metalurški in elektro šoli 189 in na šoli za metalurške delavce 27 štipendistov. S štipendijskimi ugodnostmi se je v prvem polletju na srednjih, višjih in visokih šolah ter podiplomskem študiju šolalo ob delu 145 delavcev.

Aktivnosti so potekale tudi pri urejanju neizpolnjenih štipendijskih obveznosti z izvensodnimi poravnami ali tožbenimi zahtevki. Tako so v prvem polletju prejeli 406.690 dinarjev vrnjenih štipendij.

PSIHOLOŠKO-SOCIALNA DEJAVNOST

Na področju psihološko-socialne dejavnosti so na kadrovskem sektorju Železarne v prvem polletju opravili naslednja dela in naloge:

- izdelali so analizo kadra z višjo in visoko izobrazbo ter analizo kadra s štiriletnimi srednjimi šolami ter delovnimi šolami (skrajšano analizo oziroma ugotovitve smo objavili tudi v našem glasilu),
- analizirali so fluktuacijo delavcev za leto 1977 (tudi to smo objavili v Železarju),
- pripravili in izvedli so ugotavljanje (ocenjevanje) delovnega prispevka za celotno Železarno,
- sodelovali so pri pripravi za spremembo pravilnikov o delitvi osebnega dohodka in dela sklada skupne porabe,
- izdelali so študijo o povezanosti tehnološkega nivoja in izobrazbene strukture kadrov za TOZD Plavž, Jeklarna, Livarno in Valjarno bluming-štel,
- izdelali so pripombe na predlog jugoslovanskega dogovora o enotnih osnovah za klasifikacijo poklicev in strokovne izobrazbe,
- tekoče so opravljali psihološke preglede za sprejem novih delavcev, premestitve, tečaje, izbiranje kadrov za delovodje, izbiranje kadrov za novo linijo TOZD Elektrode in podobno. Končali so s psihološkimi pregledi za celotno generacijo učencev, oziroma dijakov, ki so se vpisali v prve letnike šol železarskega izobraževalnega centra. Tekle so tudi aplikacije ob periodičnih pregledih, invalidskih upokojitvah in podobno.

Skupaj je bilo na področju psihološko-socialne dejavnosti v prvem polletju letos opravljenih 295 testnih aplikacij.

RAST BOLEZENSKE ODSOTNOSTI SE ŠE NADALJUJE

V letošnjem prvem polletju je bolezenska odsotnost do 30 dni znašala 4,40 % ali 0,21 % več kot v istem času lani. Za to odsotnost smo v Železarni izplačali 7.811.578 din, medtem ko smo za isto obdobje leta 1976 izplačali 3.669.494 din in lansko leto 5.450.237 din. Bolezenska odsotnost nad 30 dni je v prvih šestih mesecih letos znašala 2,77 % ali 0,63 % več kot v prvem polletju lani. Za to odsotnost je zdravstvena skupnost izplačala 4.481.471 din nadomestil, leta 1976 so le-ta v prvem polletju znašala 2.412.667 din in lansko leto v prvih šestih mesecih 3.022.740 din. Porodniški dopusti in ostalo so predstavljali v letošnjem prvem polletju 0,81 %, lani v istem času pa 0,74 %. Skupna bolezenska odsotnost je tako znašala 7,98 % ali 0,91 % več kot v prvih šestih mesecih lanskega leta.

Iz podatkov je razvidno, da se neugodna rast bolezenske odsotnosti iz leta 1977 še nadaljuje in dosega že kritični nivo, kar narekuje poglobljene analize in nujne ukrepe. Razdelitev TOZD in delovnih skupnosti po posameznih ambulantah oziroma zdravstvenih ni dala pričakovanih rezultatov, prav tako pa ne druge oblike tesnejšega sodelovanja med TOZD in delovnimi skupnostmi ter obratno ambulantno.

Podatki tudi kažejo, da so nadomestila za bolezensko odsotnost v strmem porastu, saj so se v enem letu povečala skoraj za polovico. V letošnjem prvem polletju je za nadomestila do 30 dni vsak železar plačal okroglo 1190 din, v lanskem letu pa le 840 din.

Na rešilnih postajah v Železarni je bilo v prvem polletju zabeleženih 9120 primerov iskanja prve pomoči, od tega do 560 delavcev ali 6,14 % poslali k zdravniku. Skupaj so v ambulantah opravili 8908 storitev. V obratni ambulanti je bilo pregledanih 1212 delavcev, od tega 333 delavcev za sprejem v delovno razmerje, 879 delavcev pa v okviru preventivnih zdravniških pregledov. Za to delo je Železarna plačala 805.836,15 din.

Zanimivo je, da so pri oceni rezultatov za 1051 delavcev ugotovili, da ima 28,4 % delavcev patološke vrednosti pri izmeri prehodnosti dihalnih poti (spiro index), 24 % delavcev pa zvišan krvni pritisk. Dobljene podatke bodo morale upoštevati kurativne ambulate.

Invalidska komisija je v prvem polletju ocenila 73 delavcev. Prvo kategorijo invalidnosti je prisodila 25 delavcem, drugo kategorijo sedmim delavcem, tretjo kategorijo 14 delavcem, četrto kategorijo desetim delavcem, za 15 delavcev je ugotovila, da ni invalidnosti, pri dveh pa zdravljenje še ni zaključeno.

Na področju socialne dejavnosti so na zdraviljenje zaradi alkoholizma poslali 23 delavcev in obravnavali 430 primerov s področja socialnih problemov.

PORAST TUDI PRI POŠKODBAH PRI DELU

V prvem polletju letos se je v Železarni poškodovalo 236 delavcev ali 23 več kakor v istem obdobju lani. S tem se verjetno v določeni meri nadaljuje neugodna rast, ki se je začela v lanskem letu. Ob tem pa poročevalci poudarjajo, da smo najbrž v letu 1976 dosegli točko, za katero ni pričakovati bistvenega izboljšanja.

Tudi število dni bolezenske odsotnosti zaradi poškodb pri delu se je povečalo za 116 dni. Pri tem pa je treba naglasiti, da se je zmanjšala teža, oziroma resnost poškodb, saj je število izgubljenih dni na poškodbo padlo s 17,6 na 16,4 dni ali za 7,3 %.

Smrtnih primerov v prvem polletju ni bilo, pač pa sta bili dve hujski poškodbi, in sicer:

V jeklovilarni se je 4. februarja letos hujske poškodovale sodelavec Mihael Zupan, ker je zaradi okvare na mejnem stikalu žerjava prišlo do pretrga žičnih vrvi in je padajoči škripčnik oplazil delavca po hrbtu. Zdravljenje še ni končano, zato tudi še niso znane končne posledice.

V adjuštaji bluminga na Beli se je 20. junija hujske poškodovale sodelavec Husein Kljunić. Pri razkladanju gredic z železniških vagonov je zaradi neprimerno naloženih gredic prišlo do pretrga neustreznega pomožnega nosilnega sredstva (obrabljena žična vrv) in gredice so stisnile delavcu levo roko v zapestju. Delavec ima trajne posledice, saj so mu morali amputirati levo roko nad zapestjem.

Tako smo v Železarni imeli v prvem polletju 236 primerov poškodb pri delu ali 23 več kot v istem času lani. Zaradi tega je bilo

izgubljenih 3878 delovnih dni, oziroma 116 manj kakor v enakem obdobju lani. Na poti na delo oziroma z dela je bilo zabeleženih 39 poškodb in 872 izpadlih delovnih dni. V istem času lanskega leta pa je bilo teh poškodb le 24 in 467 izpadlih delovnih dni.

Do pomembnega povečanja poškodb je prišlo v temeljnih organizacijah združenega dela: Energetika, Valjarna žice in profilov, Plavž, Remontne delavnice, Valjarna bluming-štel in Elektrode. Pomembno pa so poškodbe zmanjšali v TOZD: Jeklovlek, Vratni podboji, Profilarna, Željarna in Valjarna debele pločevine.

Dejavnost oddelka za varstvo pri delu in varstvo okolja se vse bolj razširja na sodelovanje v strokovnih skupinah, ki pripravljajo projekte. Tako so sodelovali pri projektih novogradnji: konti-liv, linije za proizvodnjo varilne žice pod CO₂, zračne naprave za štiriosne vozove, liniji za proizvodnjo oplasnjenih elektrod in narezane žice, razširitvi programa proizvodnje patentirane žice ter pri večjih rekonstrukcijah in popravilih.

Oddelke je izvedel več izobraževalnih akcij iz varstva pri delu za 526 neposrednih vodij dela, za 263 žerjavovodij, nadalje za elektricarje, vzdrževalce strojnega vzdrževanja, voznike vilicarjev, varstveni poduk za novoprejele delavce ter učenje ŽIC in prve izpite iz varstva pri delu za delavce.

EKOLOGIJA IN VARSTVO OKOLJA

Po reorganizaciji je zaživel tudi odsek za ekologijo in varstvo okolja. Izdelali so metodologijo za analitsko kontrolo odpadnih voda, dopolnili nekatere metode meritev v sodelovanju z drugimi službami in institucijami ter uvedli mesečno in letno evidenco surovin in pomožnih materialov, ki bi lahko ogrozili okolje.

Na pobudo različnih organov so izvedli 34 ekoloških meritev - za prašenosti, hrupa, mikroklima ipd. Z ekološkega vidika so ocenili objekt separacije pod nasipom, projekt čistilne biološke naprave za Jesenice in Železarno ter dozorno napravo VP - prahu in gošče v aglomeraciji.

Organizirali so tudi splošno deratizacijo v obratih TOZD Strojne delavnice.

838 VLOG ZA STANOVANJA

Na referatu za stanovanjske zadeve je bil v prvem polletju izdelan in dan v javno razpravo in tudi potrjen nov pravilnik o urejanju stanovanjskih vprašanj delavcev Železarne. Objavili so razpis za gradbeno posojila in v zvezi s tem opravili 102 ogleda građenj prosilcev. Izdelali so tudi vrstni red prosilcev za stanovanja, v katerega je uvrščenih 696 prosilcev. Na terenu so 250 prosilcem ocenjevali stanovanjske pogoje in pretočkovali vse ostale vlozene prošnje. Zaradi nadzidave stanovanjskih blokov na Cesti revolucije so morali preseliti šest stanovalcev.

Pregled vloženih prošenj za stanovanja kaže, da je bilo v prvem polletju letos vloženih 126 novih vlog za reševanje stanovanjskih vprašanj. V istem času pa je bilo odloženih 47 vlog zaradi prekinitve delovnega razmerja, odobritve gradbenega posojila ali pa so prosilci sami rešili svoje stanovanjsko vprašanje.

Stanje nerešenih vlog za stanovanja je po letih naslednje: 1978 - 126 vlog, 1977 - 230, 1976 - 191, 1975 - 172, 1974 - 83, 1973 - 28 in 1972 - osem vlog. Vloženih je tudi 64 prošelj, s katerimi prosilci iz različnih vzrokov prosijo za zamenjavo stanovanja.

REKREACIJA

Delo je bilo usmerjeno v krepitev dela z interesnimi skupinami - tekaški šport, planinski pohodi, kegljanje na asfaltu, drsanje in aktivnosti v telovadnici ŽIC. Vedno več delavcev se udeležuje akcije »naučimo se plavati« v Kranjski gori, v Mojstrani pa se je pričela šola tenisa. Pri organizaciji tekmovanj so se krepila tekmovanja med TOZD in delovnimi skupnostmi ter med posameznimi obrati in kolektivi. Izdelan je bil program za organizacijo aktivnega oddiha na letnem dopustu. Za rekreacijsko aktivnost delavcev Železarne se uporabljajo vsi športni objekti v občini. Povečuje se zanimanje za šport in rekreacijo, saj je bilo v prvem polletju zabeleženih 3556 udeležencev.

PREVOZI, ODDIHI, IZLETI

V prvem polletju je bila podpisana nova pogodba za prevoze delavcev na delo in z dela s TOZD Viator Jesenice na nekaterih novih osnovah, v katerih je opredeljen tudi lokalni promet. Ustanovljen je bil svet vozačev, ki jih je skupaj 1858. Povečana je bila lastna udeležba vozačev, in sicer s 50 na 100 din.

Skupaj s turističnimi agencijami je bilo organiziranih 24 izletov s 1384 udeleženci. Po ustaljeni poti pa je bilo izvedeno planiranje in razporejanje letnih oddihov v počitniških domovih Železarne. V Crikvenici je bilo v privatnem aranžmanu dodat-

no najetih 52 ležišč, tako da je skupna kapaciteta doma v Crikvenici 105 ležišč. Se vedno pa so v turistični konici, to je v času od 15. julija do 15. avgusta, premajhne kapacitete v domovih Železarne in jih bo potrebno v prihodnje povečati.

DELOVANJE SKUPNE DISCIPLINSKE KOMISIJE

V prvem polletju je disciplinska komisija Železarne evidentirala 167 zahtevkov o kršitvi delovne obveznosti, in sicer največ iz TOZD Valjarna žice in profilov (32), Hladna valjarna Bela (20), Valjarna bluming-štel (14), Energetika (12), Valjarna debele pločevine (11), Re-

montne delavnice (11), Jeklarna (10) in Žičarna (10), v vseh ostalih TOZD in delovnih skupnostih pa od enega do devet primerov.

Skupna disciplinska komisija je v 40 senatih izrekla 224 ukrepov, in sicer: 62 opominov, 57 javnih opominov, 21 prenehanje lastnosti delavca v TOZD ali DS, 28 primerov prenehanje lastnosti delavca - pogojno, štiri začasne razporeditve na drugo delovno mesto, devet primerov je oprostila ukrepa, v 40 primerih je sprejela sklep o ustavitvi postopka in v treh primerih je preklicala pogojno kazen.

(Iz polletnega poslovnega poročila Železarne)

NOVICE IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV

Uredništvo Železarnja prejema tovarniška glasila, ki jih izdajajo delovne organizacije, ki sestavljajo SOZD Slovenske železarne in seveda tudi številna glasila drugih delovnih

organizacij iz Slovenije in Jugoslavije.

V kratkih povzetkih objavljamo nekaj novic, objavljenih v glasilih, ki jih izdajajo delovne organizacije SOZD Slovenske železarne:

Štórski ŽELEZAR

Uredništvo Štorskega Železarnja je v sedmi letošnji številki objavilo informacijo o uspelem referendumu. Iz informacije povzemamo, da se je delovni kolektiv štorskih železarjev letos že drugič z osebnim izjavljanjem odločil za sprejetje samoupravnih aktov, s katerimi dopolnjuje samoupravno dogovarjanje o obveznostih in pravicah.

Na referendumu 30. junija in 10. julija so se delavci tovarne traktorjev odločali, da postanejo temeljna organizacija v sestavi delovne organizacije železarne Štore. Sprejeli so samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo in prav tako tudi statut delovne organizacije. Z

dopolnitvijo samoupravnega sporazuma je soglašalo 74,9 % delavcev, z dopolnitvijo statuta pa 74,4 % delavcev.

V razpravah ter nato na referendumu so sprejeli samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega dohodka in sporazum o prihodku.

Na referendumu v tovarni traktorjev pa so glasovali tudi za svoje temeljne samoupravne akte, to je za samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljno organizacijo ter o statutu temeljne organizacije. Za združitve v DO je glasovalo 78,1 % zaposlenih ter za statut DO 77,8 % zaposlenih.

O IZPOLNJEVANJU DRUŽBENIH OBVEZNOSTI TOZD JEKLARNA IN VALJARNA

Na tretji in četrti strani obširno pišejo o proizvodnji TOZD Jeklarn in Valjarn v prvih šestih mesecih letošnjega leta. Planirali so 106.227 ton proizvodnje in planirano količino presegli za 8,9 %. Presežena je bila tudi količina proizvodnje po dinamičnem planu. Stroški proizvodnje so bili sicer v porastu, vendar ne v tolikšni meri, da bi ogrozili planirano ekonomiko in ostanek dohodka.

V TOZD Jeklarn in valjarne so pričeli v letošnjem letu tudi s pomembno investicijo. V gradnji so temelji za električno obločno peč II v jeklarni II. Tudi druga dela za ta objekt potekajo vzporedno. Opremo za peč so naročili in je v končni fazi izdelave. Glede na pogodbe in potek posameznih del ocenjujejo, da bo gradnja zaključena v prvi polovici prihodnjega leta.

Veriga

glasilo delovne skupnosti
tovarne verig lesce

V časopisu Verige so objavili poročilo o rezultatih, doseženih v prvem polletju. Zapisali so, da so z rezultati poslovanja v juniju bolj zadovoljni kot v prejšnjih mesecih, saj so tako proizvodnjo, kakor tudi prodajo močno približali načrtovanim. Dober uspeh pa seveda ne more nadomestiti zamujenega v prvih mesecih letošnjega leta.

Količinski plan proizvodnje so presegli v TOZD Vijakarna in TOZD Verigarna, medtem ko v TOZD Siderne verige zaostajajo le za pet odstotkov za predvideno količino proizvodnje. Kljub težavam v TOZD Kovačnica (69,9 %), je delovna organizacija dosegla 95,9 % količinskega plana.

Podatki kažejo, da so planirane obveznosti slabo izpolnjevali predvsem pri lesnih vijakih, visokoodpornih in sidernih verigah. Naročil za siderne verige imajo dovolj, vendar izpada iz prvih mesecev ne bodo

mogli nadomestiti. Problematična je tudi proizvodnja visokoodpornih verig neustreznih zmogljivosti. Manjša proizvodnja teh verig vpliva na celotni prihodek TOZD Siderne verige, saj so to visokokvalitetni izdelki, za katere je prodajna cena znatno večja od ostalih verig. V TOZD Kovačnica je poslovni uspeh znatno boljši od lanskega, kar je tudi posledica uspešne prodaje. Težave imajo pri proizvodnji za interni trg. TOZD Vijakarna z rezultati poslovanja ne more biti zadovoljna, saj so rezultati slabši od načrtovanih. Poskrbeti bo morala za realizacijo nekaterih nujnih investicij, s katerimi bodo odpravili ozka grla in zamenjali nekatere iztrošene stroje. Ugotavljajo tudi, da so v minulih letih zanemarili razvoj proizvodnega programa vijakarne in se vse premalo prilagajali tržnim potrebam. Tej problematiki bodo morali nameniti več pozornosti.

INFORMATIVNI Fužinar

GLASILO RAVENSKIH ŽELEZARJEV

V 13. številki informativnega Fužinarja je objavljena daljša informacija o nedavnem tekmovanju kovinarjev. Tekmovanje je bilo organizirano na pobudo sindikata kovinarskih delavcev Slovenije. Tekmovanja kovinarjev v Litostroju se je udeležilo tudi 20 tekmovalcev iz železarne Ravne in nekaj vodij ekip. Doseženi so bili dobri rezultati, saj

se je med 20 rezkalci na prvo mesto uvrstil Boštjan Luter iz TOZD Stroj in deli. Med 25 livarji je na drugem mestu Ferdo Krevzel iz TOZD Jeklovilarna. Med strugarji, kjer je tekmovalo 39 delavcev, pa je bil tretji Jože Kotnik iz TOZD Strojno gradbeno vzdrževanje. Tudi ostali tekmovalci so bili uvrščeni na visoka mesta, saj so se borili za dobre uvrstitve.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 14. seji 7. avgusta obravnaval osnove programa razvoja Bohinja in turističnega centra Ribčev Laz — Stara Fužina in navodilo o postopkih za izdelavo in sprejemanje urbanistične dokumentacije. Pretresli so tudi poročilo o realizaciji občinskega proračuna za obdobje januar—julij 1978 in analizo statističnih podatkov gospodarjenja za mesec junij 1978. Na dnevnem redu je bila tudi obravnava poročila Komunalne interesne skupnosti Radovljica o pripombah in predlogih občanov na programe komunalnih del, ki so jih izrekli na spomladanskih temeljnih kandidacijskih konferencah.

Na komiteju OK ZK Radovljica je bilo 3. avgusta posvetovanje članov ZK, ki opravljajo vodilne dolžnosti v skupščini, izvršnem svetu in SIS stanovanjskega gospodarstva, komunalne dejavnosti, socialnega varstva in Alp-domu. Dogovorili so se o pripravi za praktično uresničevanje kongresnih sklepov na stanovanjskem področju. Imenovali so koordinacijski odbor, ki bo do konca septembra zbral in uredil gradivo za pripravo družbenega dogovora o postopnem uvajanju ekonomskih stanarin, upoštevajoč subvencioniranje plačil stanovalcev z najnižjimi dohodki. Razen tega bo gradivo vsebovalo tudi ukrepe za uveljavljanje in utrjevanje samoupravnih odnosov v stanovanjski skupnosti, ustanavljanje stanovanjskih združenj, pospešitev stanovanjske samouprave in naloge skupščine občine, sindikatov in SZDL pri hitrejšem in doslednem pridobivanju in urejanju stavbnih zemljišč. Razpravo bodo organizirali v vseh TOZD in KS, dogovor pa bo moral biti sklenjen do konca 1978. leta.

Predsedstvo OK ZSMS Radovljica je na osnovi akcijskega programa o pripravi na X. kongres ZSMS zadolžilo člane predsedstva in predstavnike vseh komisij, da bodo vodili javne razprave o kongresnem gradivu, ki naj bi bile sklenjene do 15. septembra. Na razpravah bodo v vseh OO ZSMS kritično obravnavali dejavnost mladine v preteklem mandatnem obdobju in pismene ocene priložili kot prilogo kongresnemu gradivu. Predsedstvo je tudi sklenilo, da bo v sodelovanju z izobraževalno skupnostjo Radovljica v septembru organiziralo problemsko konferenco o kadrovskih vprašanjih s posebnim ozirom na štipendiranje in zaposlovanje mladih v občini.

V navzočnosti predstavnikov občinske skupščine in DPO radovljiške občine so 31. julija v skupščinski dvorani svečano podpisali dogovor o pogojih za pripravo in izvedbo usmerjene stanovanjske gradnje v Cankarjevem naselju v Radovljici in se obvezali za nadaljnjo načrtno gradnjo stanovanj tudi v drugih krajih občine. V obdobju 1980—1984 nameravajo zgraditi od 250 do 280 stanovanj ali najmanj 50 vsako leto. Podpisniki dogovora so samoupravna stanovanjska skupnost, izvršni svet, svet KS Radovljica, samoupravna komunalna skupnost, Alp-dom Radovljica, poslovna enota temeljne banke Radovljica in IMOS Ljubljana.

Na julijski skupni seji vseh treh zborov OS Radovljica so sprejeli sklep, da se za namestnika občinskega javnega tožilca v Radovljici na predlog komisije za volitve in imenovanje imenujeta Manja Savnik in Primož Bajželj. Soglasje k imenovanju je predhodno dala tudi koordinacijsko kadrovska komisija pri OK SZDL Jesenice.

V vseh osnovnih organizacijah sindikata v radovljiški občini so do 15. avgusta v razpravi predlogi možnih kandidatov

za člane republiških odborov sindikata posameznih dejavnosti. Izvršni odbori OOS imajo tudi nalogo, da oblikujejo stališča, ali naj se ali ne ustanovijo občinski odbori sindikata za eno ali več gospodarskih oz. družbenih dejavnosti. Svoje predloge bodo izvršni odbori posredovali predsedstvu do 1. septembra. V prvi polovici avgusta v sindikatih evidentirajo tudi možne kandidate za sodnike porotnike temeljnega sodišča iz delovnih organizacij, medtem ko kandidate za porotnike v KS evidentirajo krajevne konference SZDL.

Na predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica je bilo vloženo do 31. julija 223 vlog prosilcev za priznanje posebne delovne dobe v dvojnem številu v času NOB. Z novim zakonom zajamčene pravice udeležencev NOB je v 1976. letu z vlogami zahtevalo 31, v 1977. letu 88, letos pa 107 prosilcev. Največ vlog so vložile ženske, predvsem gospodinjice in kmetice, ki predstavljajo kar 69 % prosilcev v radovljiški občini. Predsedstvo je na osnovi predlogov posebne komisije doslej izreklo svoje stališče za 131 primerov, druge vloge pa so v postopku.

Izgledi za prodajo izdelkov delovne organizacije Veriga Lesce v II. polletju so dokaj ohrabrujoči. Konec junija je namreč Veriga dobila doslej največje enkratno naročilo za izvoz lesnih vijakov in verig na Poljsko v vrednosti okrog 15 milijonov din. Sicer pa je s Poljsko letos sklenjena pogodba o izvozu izdelkov v vrednosti 1,2 milijona dolarjev, kar predstavlja 21 % celotnega izvoznega plana Verige za letos. Razen vijakarne imajo zagotovljeno prodajo do konca leta tudi v verigarni in kovačnici.

Prejšnji teden so delavci Cestnega podjetja Kranj zaključili z asfaltiranjem 4 km cestnega odseka od križišča pri Sport hotelu na Pokljuki do ceste k vojašnici. V teku so tudi obsežna zemeljska dela do hotela proti Mrzlemu studencu, ki jih opravljajo pripadniki JLA.

V sklopu letošnje dograditve umetnega drsališča na Bledu je predvidena tudi dozidava hotela Krim. S to investicijo se bo zmogljivost hotela povečala za 84 postelj B kategorije. Predvideno je, da bo zgrajenih tudi 330 kv. m zabavišnega prostora.

Komisija za delovna razmerja v TOZD Iskra Otoče je za šolsko leto 1978/79 razpisala 2 šolnini za študente v višji šoli — elektro stroke, šibki tok in po eno šolnino na višji šoli strojne stroke in za organizacijo dela — računalništvo. Za študente srednjih tehničnih šol za elektro stroko 3 in za strojno stroko 1 šolnino. Služateljem delovodske šole elektro stroke je namenila 2 in strojne stroke 1 šolnino.

Zaradi izredno slabih vremenskih razmer, predvsem pa dvakratnega pustošenja toče, so letos v Gorjah pridelali skoraj polovico manj ribeza kot druga leta. Lastniki ribezovih nasadov so prodali Kmetijski zadrugi Bled le okoli 106 ton pridelka. Letošnja odkupna cena je bila 22 din, obiralci pa so za vsak kilogram zaslužili 7 din.

V prizadevanjih za posodabljanje svojih prodajal je trgovsko podjetje Murka Lesce preuredilo svoj lokal Mini trgovino pri avtobusni postaji v Radovljici. Razen zunanji in notranji opremljeni so posvetili posebno pozornost širokem izboru kozmetičnih in galanterijskih artiklov ter pestri izbiri pletenin in drugega potrošnega blaga za ženske. Novo prodajalno so kot je bilo v načrtu odprli zadnji dan julija. Opremo je izdelalo podjetje Alpos iz Sentjurja pri Celju.

V okviru praznikov občine Radovljica in v počastitev 200-letnice prvega vzpona na Triglav je v nedeljo, 6. avgusta, ob 11. uri dopoldne Planinsko društvo Bled pripravilo svečano otvoritev Blejske planinske kočice na Lipanci v podnožju Triglavskega pogorja, na mestu kjer se je med NOB odigrala ena najpomembnejših dram gorenjskih partizanov. Slavnost so popestrili z bogatim kulturnim programom in likovno razstavo.

niškem vozlišču, konference ZK v Kranjski gori, Mojstrani, Plavžu, Savi, Podmežaklju, Javorniku — Korški Beli in Žirovnici pa so se preimenovali v svete ZKS.

Komite občinske konference ZKS Jesenice je 24. julija sprejel tudi ključ in merila za sestavo občinske konference ZKS Jesenice. Tako bo občinsko konferenco sestavljalo 43 članov, ki jih morajo izvoliti v 107 osnovnih organizacijah.

Kadrovska komisija je že izoblikovala predloge, o katerih se morajo izreči osnovne organizacije do 25. avgusta, na komiteju pa predvidevajo, naj bi septembra že sklicali konferenco v novem sestavu.

Tako mora 29 osnovnih organizacij ZK iz Železarn izvoliti 16 članov v občinsko konferenco ZKS, 16 OO ZK iz krajevnih skupnosti devet članov, devet OO ZK s področja gradbeništva tri člane, deset OO s področja šolstva tri člane, šest OO ZK s področja prometa in zvez ter pet OO ZK s področja organov javne varnosti in carine po dva člane, po enega člana pa pet OO ZK s področja gostinstva, pet OO ZK s področja trgovine, tri OO ZK s področja zdravstva, tri s področja upravnih organov, osem s področja predelovalne industrije ter še osem drugih OO ZK dva člane.

Ob koncu julija je bilov jeseniški občini 2.119 komunistov in že delo v teh poletnih mesecih kaže, da bo jesenski čas še uspešnejši. Tako so v Železarni že vpeljali novo obliko dela — to je zbor komunistov. Na včerajšnjem zboru so delegati iz posameznih OO ZK ocenili idejnopolitična izhodišča o združevanju delovne organizacije Tehnoimpex iz Ljubljane s SOZD Slovenske železarn, poleg tega pa so spregovorili tudi o nekaterih težavah pri izpolnjevanju plana, saj v prvem polletju v Železarni oziroma v posameznih TOZD zaostajajo za planskimi obvezami.

Sicer pa v občini pripravljajo tudi statutarni sklep o delu občinske organizacije ZK in ga bodo posredovali tudi osnovnim organizacijam v razpravo.

Rk

udeleženci pa so si ogledali novourejeno planinsko postojanko, ki bo prijetno in varno zatočišče za ljubitelje gora, kar so že vseskozi pogrešali.

Za izgradnjo novega nakupovalnega centra Trgovskega podjetja Murka Lesce, ki bo zavzemal 17.600 kv. m prodajnih površin na prostoru severno od ceste Lesce—Jesenice, nasproti bencinske črpalke Istra Benz, je takorekoč že vse pripravljeno. Za izdelavo projekta je bil na podlagi javnega natečaja določen projektantski biro Atelje Idrija. Do konca 1978. leta bodo zaključena vsa investicijska pripravljala dela, prihodnje leto pa je predvidena tudi že gradnja tega objekta.

Spominski muzej talcev v Begunjah, v katerem so v prvem polletju 1978 restavrirali izvirne nemške plakate z razglasi na smrt obsojenih domoljubov, opravili več obnovitvenih posegov ter založili nov katalog muzeja, si je v tem času ogledalo 25.027 obiskovalcev, kar je okoli 7.400 manj kot lani. Tako velik izpad obiskov pripisujejo izredno neugodnemu vremenu v prvem delu turistične sezone. Kljub temu računajo, da bo v drugi polovici leta obisk bistveno večji.

Matična knjižnica A. T. Linhart Radovljica s svojimi 15 enotami v občini je v letošnjem polletju povečala izposajo knjig za 6 % v primerjavi z lanskim letom. Skupno so posodili 45.372 knjig, lani 42.705. Manj izposoje so imeli v knjižnici Lesce za 8 %, v Bohinjski Bistrici za 20 %, v Srednji vasi za 39, v Ljubnem za 15 in na Dobravi pri Kropi za 7 %.

V prvem polletju 1978 je Zavod za spomeniško varstvo Kranj po programu Kulturne skupnosti Radovljica izdelal sanacijski načrt ureditve gospodarskega poslopja pri Šivčevi hiši v Radovljici. Dela so bila usmerjena na čiščenju notranjosti stavbe, podbetoniranju so temelji in prehod med Šivčevo hišo in gospodarskim poslopjem, kjer je odkrit zazidalni kletni portal. Na Linhartovem trgu so na več stebrih odkrili in restavrirali arhitekturne poslikave in freske, ki postopoma že olepšujejo zunanji videz starega mestnega jedra. Na gradu Kamen v Begunjah so začeli z deli v pritličju renesančnega trakta. V Lescah je bilo izdelano spomeniško varstveno izhodišče za staro jedro naselja. Zavod je izdelal tudi smernice za izdelavo elaborata varstva kulturne dediščine v okviru prostorskega plana za radovljiško občino. Za vse spomeniško varstvene akcije letos je bilo iz sredstev Kulturne skupnosti Radovljica porabljeno 235 tisoč din.

V Radovljici so na zadnji julijski dan pokopali nenadoma preminulega Franceta Boltarja, priljubljenega pedagoga in likovnika, ki je za svojo vzgojno in kulturno dejavnost prejel več priznanj, med drugim lani tudi Prešernovo nagrado gorenjskih občin. Pokojnik je bil več let vodja in učitelj likovne skupine LIKOR pri ZKO Radovljica, široko pa je bil znan po svojih izrednih akvarelnih upodobitvah Radovljice in gorenjske krajine.

V Šivčevi hiši v Radovljici, ki jo uporabljajo Muzeji radovljiške občine, je bilo v prvih šestih mesecih organizirano pet razstav, od teh 4 likovne in ena iz delovne organizacije Vezene Bled, v okviru akcije Komunista Človek — znanje — produktivnost. Letos si je vse razstave ogledalo 3.472, v enakem obdobju lani pa 2.907 obiskovalcev.

Šahovsko društvo Radovljica je prevzelo organizacijo letošnjega, 28. republiškega prvenstva Slovenije, ki bo od 4. do 19. avgusta v prostorih hotela Grajski dvor v Radovljici. Pod pokroviteljstvom SGP Gorenje Radovljica in ob udeležbi vrhunskih slovenskih šahistov je bila svečana otvoritev 4. avgusta ob 15. uri posvečena tudi prazniku občine Radovljica. Zanimive boje 54 tekmovalcev na 64 poljih si vsakodnevno ogleda večje število domačih in tujih ljubiteljev šahovske igre. Nastopajo, razen mednarodnega mojstra Stojana Puca, še 4 mojstri, 31 mojstrskih kandidatov in 18 prvokategorikov, od katerih je 10 regijskih šahovskih prvakov.

JESENIŠKI KOMUNISTI AKTIVNI KLJUB POLETNEMU ČASU

Kljub poletnemu času, ki marsikdaj ohromi delo v raznih sredinah, so komunisti v jeseniški občini delavni. Tako ugotavljajo letos večjo aktivnost kot preteklo leto.

Na četrti seji občinske konference, ki je bila konec junija, so med drugim sprejeli tudi sklep o ustanovitvi novih osnovnih organizacij ZK in svetov ZK v krajevnih skupnostih. Tako v teh dneh potekajo ustanovni sestanki, na katerih volijo vodstva novih osnovnih organizacij.

Tako so na novo ustanovljene osnovne organizacije ZK v hotelu Lek v Kranjski gori, v zdravstvenem domu Jesenice — delovni skupnosti skupnih služb, v komunalnem podjetju Kovinar Jesenice pa bodo formirane štiri OO ZK, in sicer v TOZD Nizke gradnje, TOZD Kovinska predelava in TOZD Komunalna služba ter v delovni skupnosti skupnih služb.

V hotelskem podjetju Gorenjka bosta odslej dve novi osnovni organizaciji in sicer v TOZD Gostinstvo in v delovni skupnosti skupnih služb, v trgovsko proizvodni organizaciji Golica pa štiri — v temeljnih organizacijah: Rožca, Delikatesa, Zarja in delovni skupnosti Industrija obrt.

Nova osnovna organizacija je že ustanovljena tudi v temeljni organizaciji Gorenjska oblačila na Javorniku — Konfekcija. V Železarni pa so ustanovili dve novi osnovni organizaciji v TOZD Vzdrževanje in TOZD Valjarna bluming—štekel. Istočasno pa je ukinjenih sedem prejšnjih osnovnih organizacij, prav tako tudi tovarniška konferenca ZKS Železarna in vsi njeni organi ter konference ZK v nekaterih TOZD in delovnih skupnostih.

Prav tako so prenehali z delom sveti ZK v HP Gorenjki, Carinarnici, v Zdravstvenem domu in Želez-

Dela pri nadzidavi stanovanjskih blokov na Cesti revolucije dobro napredujejo. Delavci SGP Gradbinc bodo naredili našim pogojem ustrezne strehe, s tem pa bodo v štirih blokih z nadzidavo pridobili 18 novih stanovanj v novem, petem nadstropju. (Tekst in foto B. Blenkus)

PRIPRAVE NA TEDEN UPOKOJENCEV OBČINE

V sredo, 2. avgusta, je bil v domu društva upokojencev na Javorniku sestanek koordinacijske komisije za rekreacijo društev upokojencev občine Jesenice zaradi priprav na teden upokojencev, ki bo od 11. do 17. septembra. Takrat bodo jeseniški upokojenci praznovali že 30-letnico obstoja svojega društva, na Javorniku pa 25-letnico ustanovitve DU. Navzoči so bili predstavniki DU Kranjske gore, Jesenic in Javornika. Sestanek je vodil referent za rekreacijo društev upokojencev občine Bernard Svetlin.

Priložnostni program obsega razna športna tekmovanja ekip društev upokojencev, kulturne prireditve in razstavo. S tem bo prikazana pestra dejavnost upokojencev, ki so še vedno aktivni v delu, ki jih privlači, obenem pa jim ohranja vitalnost in

zavest, da zmorejo še dela, ki mnoge navdušujejo.

Njihov čas ni odmerjen; vendar pa je marsikje premalo upoštevan. Njihovo delo je usmerjeno v urejanje društvenih domov in iskanje novih načinov rekreacije in aktivnosti za današnje in kasnejše upokojence.

Zato je prav, da tednu upokojencev posvetimo primerno pozornost in pokažemo spoštovanje do njih in njihovega dela. S tem bomo dokazali, da cenimo njihova prizadevanja, ko so bili še aktivno delavci, kakor tudi danes. Je

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

VABILO K SODELOVANJU PRI SVOBODNIH AKTIVNOSTIH

Pionirji — učenci osnovnih šol Tone Čufar in Prežihov Voranc Jesenice vabimo občane in delovne ljudi Jesenic k sodelovanju in vodenju svobodnih dejavnosti in krožkov v šolskem letu 1978/79.

Učenci nižjih razredov bomo začeli z delom v celodnevni šoli, kjer bomo imeli več časa za svobodne dejavnosti in krožke. Svoje sposobnosti želimo razvijati na poljudnoznanstvenem, kulturno-umetniškem, telesno-vzgojnem in tehničnem področju. K sodelovanju vabimo vse, ki bi radi delali z mladino — društva, organizacije in posameznike.

Vaše dobrodošle ponudbe sprejemata osnovni šoli Tone Čufar in Prežihov Voranc do 25. avgusta. Prosimo, da prijavo oddaste na šoli, kjer bi radi delali. Kot je znano bodo nižji razredi osnovne šole Tone Čufar delovali v novi šoli na Plavžu, medtem ko razredi osnovne šole Prežihov Voranc ostanejo v sedanji stavbi.

Učenci jeseniških osnovnih šol

PRED 30-LETNICO PRIKLJUČITVE PRIMORSKE K MATIČNI DOMOVINI

V septembru letos bomo praznovali tridesetletnico priključitve Primorske k matični domovini Jugoslaviji. Sicer je bila v celoti priključena le tako imenovana cona B, med tam ko je ostali del še vedno ostal pod Italijo. Tako je onstran meje še vedno znatno število naših rojakov na Goriškem, v Trstu in Beneški Sloveniji.

Prav je, da se včasih spomnimo tudi na to, s kolikimi žrtvami je bila plačana ta skoraj 27 letna borba našega ljudstva na Primorskem za svoj obstoj in končno osvoboditev. Ne samo v času narodnoosvobodilne vojne, ko se je naše ljudstvo tako spontano vključevalo v borbo proti največjemu sovražniku našega naroda, pač pa je ta borba trajala od vsega začetka oziroma nastanka fašizma v Italiji. Naše ljudstvo se je uprlo potujočemu in kratenju svojih narodnostnih pravic, za kar pa je moralo plačati visoko ceno. Smrtne obsodbe in dolgoletne zaporne kazni, ki so bile izrečene od posebnega fašističnega tribunala, niso zavrle revolucionarne dejavnosti naših rojakov na Primorskem.

Veliki sodni procesi pred posebnim fašističnim tribunalom so se vrstili od leta 1927 pa vse do razpada fašizma v Italiji leta 1943. Do leta 1942 se je zvrstilo kar 132 procesov in še v letu 1943 kar 35. V to pa niso všteti procesi in obsodbe, katere je fašistično sodišče odstopilo rednim sodiščem in tudi ne tiste, ki so potekale pred vojaškimi sodišči. Kar 33 smrtnih obsodb je bilo v teh letih izrečenih nad Hrvati in Slovenci v Benečiji. 442 Slovencev in Hrvatov je bilo obsojenih na skupno 4.893 let zaporne kazni le zato, ker so ljubili svoj narod in se zanj borili.

V tem sestavku bom omenil le nekatere od teh procesov, ki so globoko odjeknili v svetu. Obsojeni so bili tudi ljudje, ki so živeli ali še živijo na Jesenicah, ali pa so bili v času boja proti fašizmu povezani z ljudmi, ki so takrat živeli na Jesenicah, oziroma v Sloveniji, ker so srečno pobegnili čez mejo v Jugoslavijo in se tako izognili aretaciji. Znano je, da so bile Jesenice in bohinjski kot takrat tesno povezane s primorsko protifašistično dejavnostjo, saj se je tu zbiral propagandni material, slovensko čtivo in tudi orožje za prenos preko meje na Primorsko, pa tudi globlje v Italijo k italijanskim antifašistom.

V letu 1929 ali natančno 24. marca tega leta so fašisti razpisali volitve v rimski parlament. Te volitve so bile pripravljene tako, da se je lahko volilo le za ali pa proti fašizmu »si o no«. Protifašistična organizacija TIGR je ob teh volitvah raztrosila letake, ki so pozivali naše ljudstvo, da naj se volitev ne udeležijo, kar se je deloma tudi zgodilo. Seveda so se posamezniki teh volitev kljub temu udeležili, ker so se bali posledic. Nekateri odločni volilci slovenske narodnosti, pa so odkrito glasovali »no«. Takrat je prišlo do večjega števila incidentov in fizičnega obračunavanja, posebno še v Istri, kjer je bil fašistični pritisk najhujši. Pri teh incidentih je bil en fašist ubit. Posebno fašistično sodišče, ki je takrat sedelo v Pulju, je 16. oktobra 1929 obsodilo na smrt Vladimirja Gortana, ostale štiri obtožence pa na zaporne kazni 30 let. Še pred tem so bili nekateri sodni procesi na Goriškem in v Trstu proti ljudem, ki so jih dolžili pripadnosti komunistični partiji.

Leto 1930 je bilo še težje, saj so v Istri, Trstu in Goriškem sodili kar 39 našim ljudem, katere so dolžili pripadnosti komunistični partiji in irendentističnim organizacijam. Še težje je prizadel naše ljudstvo tega leta veliki sodni proces, ki je bil v Trstu, na katerem so bili 5. septembra obsojeni na smrt Ferdo Bidovec, Franjo Marušič, Zvonimir Miloš in Lojze Valenčič. Ustreljeni so bili naslednji dan pri Bazovici nad Trstom. Ostalih 14 na tem procesu pa so obsodili na zaporne kazni od 5 do 30 let. Skupina protifašistične organizacije, ki ni mogla mirno gledati

vseh zločinov nad našim ljudstvom, je 5. januarja 1930 vrgla bombo na »svetelnik zmage« pri Trstu, sežgala nekaj sedežev fašističnih organizacij, vsaj tako so trdili fašisti, februarja istega leta pa je bil izvršen atentat na fašistični list »Il Popolo di Trieste«, na časopis, ki je najbolj gnusno napadal vse, kar je bilo slovenskega. Takrat je kvestura prišla na sled protifašistični organizaciji Tigr in aretirala veliko pripadnikov te organizacije, večjemu številu pa se je posrečilo pobegniti čez mejo v Jugoslavijo, kjer so nadaljevali borbo proti fašizmu in borbo za obstoj našega naroda na Primorskem.

Leta 1931 je bilo več procesov pred posebnim fašističnim tribunalom, na katerih so sodili skupini ljudi iz Trsta, Goriške in Istre. Sumili so jih pripadnosti Komunistični partiji Italije. Ponovno so sodili še preostali aretiranci, ki so jih aretirali spomladi leta 1930 po razkritju protifašistične organizacije TIGR. Vsi so bili obsojeni na zaporne kazni od 5 do 30 let.

Značilna je sodbja tega posebnega sodišča 23. februarja 1932, ko so bili popolnoma po nedolžnem obsojeni ljudje s Kala nad Kanalom. Trinajst ljudi so postavili pred sodišče pod obtožbo, da so zahrbtno umorili nekega financarja v vasi Koprivšče pri Kalu, ko so le-ti prišli na izlet v to vas. Vseh trinajst je bilo obsojenih brez vsakega dokaza na zaporne kazni od 20 do 30 let. Že čez nekaj mesecev je italijanski list »Gazzettino« pisal, da je financarja ubil nek njegov tovariš iz ljubosumnosti, vendar do obnove procesa ni prišlo. O umoru tega financarja je obstajala tudi druga verzija, ki je bila verjetno še najbolj resnična, a obsojenci niso imeli s tem nobene zveze. Takrat je bil obsojen na 30 let zapore tudi Rudolf Pregelj z Loma na Tolminkem, ki je bil po vojni zaposlen na Jesenicah in kjer tudi živi kot upokojenec. Ko že omenjamo Pregelja, naj o njem povemo še to, da je bil ponovno pred fašističnim sodiščem leta 1943 obsojen na 25 let zapore, zaradi sodelovanja z narodnoosvobodilnim gibanjem v Tolminu. Tako je Pregelja sodišče obsodilo kar na 55 let zaporne kazni, presedel pa je v zaporih dobrih enajst let.

Značilna je obsodba z dne 9. septembra 1934, na kateri so bili obsojeni vaščani Rihenberka, sedaj Brankica, na Vipavskem, med katerimi je bil tudi Joško Piščanc, ki živi sedaj kot upokojenec na Koroški Beli. Obsojen je bil na tri leta zaporne kazni, po prestani kazni pa je pobegnil v Jugoslavijo. Obtožnica jim je očitala, da so v Braniku porušili fašistične znake, da so po ulicah prepevali slovenske pesmi in da je eksplodiralo več ročnih bomb. Dolžili so jih tudi uničenja bora, posvečenega bratu diktatorju Musoliniju Arnaldu, kateremu v spomin so fašisti nasadili borova drevesa po vseh večjih krajih.

Šestega junija 1935 se začne nova serija procesov pred posebnim fašističnim sodiščem proti ljudem, ki so bili osumljeni sodelovanja s komunistično partijo v Julijski Krajini in v Furlaniji. Aretiranih je bilo 107 oseb, pred sodiščem pa jih je bilo obsojenih 70 na zaporne kazni od štirih do dvajset let.

Leta 1936 so bili štirje procesi pred fašističnim sodiščem in na enem izmed njih je bil obsojen na 18 let zaporne kazni Vladimir Kenda iz Idrije. Obtožba ga je bremenila pripadnosti »protidržavnemu združevanju«, žalitve državnih simbolov, ki jih predstavlja fašistična izkaznica, ki jo je on pohodil.

Na enem izmed številnih procesov v letu 1937 je bil obsojen na sedem let težke zaporne kazni Andrej Manfreda iz Kobarida, pod obtožbo, da je zbiral ljudi na domu nekega krojača in jim tam prebiral antifašistični tisk, da je odstranil italijansko zastavo, ki je bila izobešena ob zavzetju Adis Abebe in še pripadnosti Komunistični stranki Italije. Andrej Manfreda je bil že na procesu septembra 1930 obsojen na deset

let zaporne kazni, ko so sodili prvi skupini protifašistične organizacije TIGR. Njegovo rahlo zdravje pa ni zdržalo vseh težav in naporov in je podlegel zahrbtni bolezni, ki si jo je nakopal v zaporih.

Preobširno bi bilo opisovati vse nadaljne sodne procese v letih 1938 do zadnjega v predvojnih letih, ki je bil v začetku leta 1941. Aretiranih je bilo večje število primorskih rojakov in postavljenih pred izredno fašistično sodišče. Med preiskavo so bili zelo mučeni in eden izmed njih je zaradi mučenja med zasliševanjem umrl. Obsodba pravi o njih: »da v zelo obsežni antifašistični organizaciji in dejavnosti sodelujejo predstavniki različnih svetovnih nazorov, komunisti, slovenski nacionalisti, teroristi, katoličani, domoljubi in drugi, vsi pa prepojeni z protitalijansko mržnjo in sovratvom proti fašizmu in z upornimi nameni.« Tako so fašisti nehoti priznali, da se je naš narod na Primorskem spontano upiral fašizmu. Ta proces se je končal z devetimi smrtnimi obsodbami, od katerih so štiri spremenili v dosmrtno ječo. 16. decembra so bili pri Trstu zgodaj zjutraj ustreljeni Pinko Tomažič, Viktor Bobek, Ivan Ivančič, Ivan Vadal in Simon Kos. Ivančič in Kos sta bila pred aretacijo večkrat na Jesenicah. Kos je bil doma z Nemškega Ruta, Ivančič pa z Čezsoče pri Bovcu. Simon Kos je bil sovaščan Nikolaja Lončnerja, znanega dolgoletnega aktivnega borca proti fašizmu, katerega so Nemci ustrelili kot talca le 14 dni za tem v Dragi pri Begunjah. Na smrt obsojeni in nato pomiloščeni na dosmrtno ječo so bili tudi nekdanji dobri znanci Jesenic in bohinjskega kota: dr. Lavo Čermelj, ki je večkrat predaval v društvu SOČA na Jesenicah, Dorče Sardoč, Anton Ščuka in Franci Kavš.

Sodba 25. junija 1942 je obsodila na smrt kar 15 naših ljudi, od katerih je bilo devet ustreljenih, ostalih šest pa je bilo obsojenih v odsotnosti, pod obtožbo, da so pripadali upornikom tolpam, zaradi terorizma in napadov na vojaške objekte ter na vojaške oddelke. Tega leta je bil obsojen na 24 let zapore tudi komaj 15 letni Ludvik Likon iz Postojne. Bil je najmlajši obsojenec v zgodovini fašističnega posebnega sodišča.

Posebni fašistični tribunal, ki je dolga leta preganjal naše zavedne rojake na Primorskem, jih obsojal na dolgoletne zaporne in smrtno kazni, pa le ni mogel zatreti borbenosti in odpora našega naroda v vseh letih fašistične strahovlade. Dolgo se je to ljudstvo pripravljalo na končni obračun, za katerega je bilo prepričano, da mora prej ali slej priti. V času narodnoosvobodilnega boja je sodelovalo z vsemi narodi in narodnostmi Jugoslavije v skupnem boju proti fašizmu za dokončno osvoboditev in priključitev k matični domovini. Za to pa je primorsko ljudstvo plačalo velik krvni davek.

Srečko Šorli

DOPOLNILNI POUK

TOZD OSNOVNA ŠOLA
TONE ČUFAR JESENICE
obvešča starše in učence,
da bo dopolnilni pouk od
21. do vključno 25. avgusta.
O organizaciji dopolnilnega
pouka ste bili starši obveščeni
s pisnimi obvestili že
junija. Udeleževali se ga
bodo učenci, ki so ta obveščila
prejeli.

Razpored dopolnilnega
pouka in seznam učencev je
objavljen na vhodnih vratih
osnovne šole Tone Čufar
Jesenice, Tomšičeva 5.
Ponovno opozarjamo starše,
da otroke redno pošiljajo
k dopolnilnemu pouku.

Sodelavec — Foto Franci Kolman

ZANIMANJE ZA VLAK BRATSTVA IN ENOTNOSTI 1978

Tudi v jeseniški občini je sedaj enajst krajevnih skupnosti, glede na velikost nekaterih pa jih bo potrebno preoblikovati, predvsem z namenom, da bodo občani v njih res dobili svoj samoupravi položaj in možnosti za odločanje.

Tako je izvršni svet skupščine občine imenoval tudi posebno delovno skupino, ki je pripravila osnutek bodoče organiziranosti krajevnih skupnosti v občini. Sedemčlanska skupina je naredila predlog, in sicer v več variantah. Tako naj bi se krajevne skupnosti Žirovnica, Javornik-Kor. Bela in Sava preoblikovale v dve oziroma tri skupnosti, Plavž pa v tri, oziroma pet.

Seveda pa se morajo o tem predlogu izreči predvsem krajanji sami. V krajevnih skupnostih Sava in Javornik-Koroška Bela so že organizirali prve razgovore, v ostalih pa bodo to storili jeseni. Še v letošnjem letu načrtujejo tudi volitve novih vodstev krajevnih konferenc SZDL, maja prihodnje leto pa naj bi se na novo oblikovala tudi občinska konferenca SZDL Jesenice.

Med tremi slovenskimi kulturnimi skupinami, ki bodo šle z vlakom bratstva in enotnosti, bo tudi pihalni orkester Jeseniških železarjev.

Rk

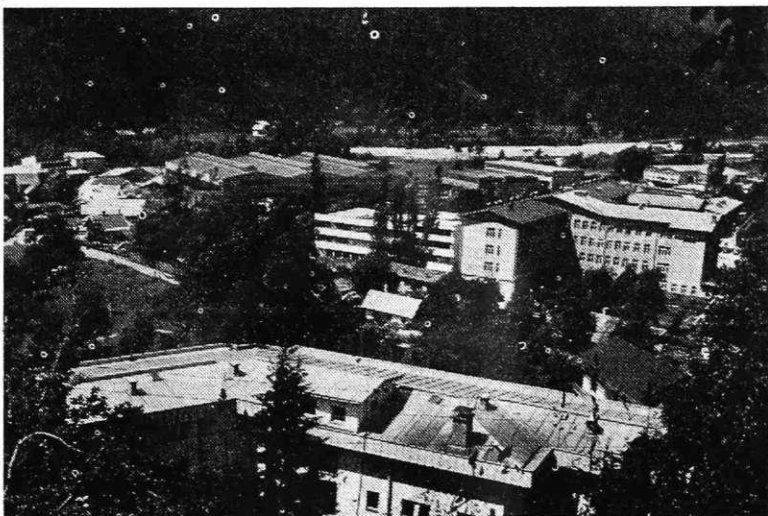
PREOBLIKOVANJE KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Tudi v jeseniški občini je sedaj enajst krajevnih skupnosti, glede na velikost nekaterih pa jih bo potrebno preoblikovati, predvsem z namenom, da bodo občani v njih res dobili svoj samoupravi položaj in možnosti za odločanje.

Tako je izvršni svet skupščine občine imenoval tudi posebno delovno skupino, ki je pripravila osnutek bodoče organiziranosti krajevnih skupnosti v občini. Sedemčlanska skupina je naredila predlog, in sicer v več variantah. Tako naj bi se krajevne skupnosti Žirovnica, Javornik-Kor. Bela in Sava preoblikovale v dve oziroma tri skupnosti, Plavž pa v tri, oziroma pet.

Seveda pa se morajo o tem predlogu izreči predvsem krajanji sami. V krajevnih skupnostih Sava in Javornik-Koroška Bela so že organizirali prve razgovore, v ostalih pa bodo to storili jeseni. Še v letošnjem letu načrtujejo tudi volitve novih vodstev krajevnih konferenc SZDL, maja prihodnje leto pa naj bi se na novo oblikovala tudi občinska konferenca SZDL Jesenice.

Rk

»Industrijska cona« na Zgornjem Plavžu

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

ENOSTRANSKO POCINKANJE TRAKOV

Pred nedavnim je železarska družba iz ZDA Armco Steel Co. uvedla nov način enostranskega pocinkanja hladno valjanih trakov oziroma pločevine. Samo na eni strani pocinkano pločevino uporablja avtomobilska industrija za izdelavo dna avtomobilov. Le-ti so s prevleko cinka dosti bolj zaščiteni pred rjavjenjem, kot če te prevleke ni. Zato se na ta način pocinkana pločevina vedno bolj uveljavlja v avtomobilski industriji.

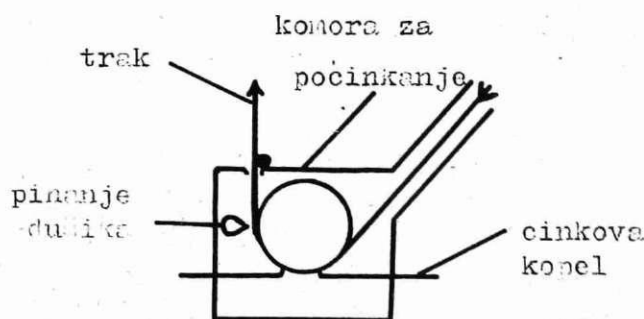
Enostransko pocinkanje izvajajo v posebni napravi, skozi katero neprekinjeno teče hladno valjani trak. Osnovne značilnosti te naprave so razvidne iz skice.

Ko je trak predhodno očiščen in ogret v posebni peči, ga ohladijo na temperaturo, ki je primerna za pocinkanje v zaščit-

ni atmosferi, da preprečijo oksidacijo površine. Nato izvedejo enostransko pocinkanje v posebni komori, v kateri je na dnu kopol raztaljenega cinka. Trak prehaja kontinuirno preko kople raztaljenega cinka, ki tvori na mestu stika s trakom zaradi površinske napetosti navzven obrnjeno (konveksno) napeto površino. Pri stiku s trakom nastane na njegovi površini tanek sloj cinka. Njegovo debelino je mogoče prav tako kot pri običajnem postopku pocinkanja regulirati. Višek cinka, ki se nabere na traku, odstranijo s pihanjem čistega dušika na površino, ko je pocinkanje zaključeno.

Pocinkani trak zapusti komoro ogret na okoli 450 stop. Celzija in prehaja potem še skozi hladilno napravo. Tista stran traku, ki ni pocinkana, oksidira do modre barve. To odstranijo z ustreznim enostranskim postopkom luženja.

To napravo je mogoče brez bistvenih konstrukcijskih sprememb uporabljati tudi za normalen postopek pocinkanja na obeh straneh traku.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Raymond QUENEAU: Cica v metroju. Roman. Mladinska knjiga 1978.

Knjiga ima zelo tehtno napisano spremno besedo — napisal jo je Aleksander Zorn — tako, da je o njej skorajda težko poročati, ne da bi človek ponavljaj, kaj v tej študiji piše (ugovarjal bi ji pa težko). Vedoželjnemu bralcu vsekakor priporočam, da ta esej pazljivo prebere, raje po branju knjige, kot prej. Ko bo zvedel, kaj vse se lahko skriva za tem izredno zabavnim, pa vendarle tudi lahkotnim humorističnim romanom, se bo morda lotil teksta od začetka in poskusil poiskati v njem vsoto tisto globino: matematiko, lingvistiko, filozofijo, simbole, možnost različnih branj...

Vemo pa, da sta Adam in Eva uživala neskajeno srečo le dotlej, dokler nista okusila sadeža spoznanja: pozneje ju je čakalo le še garanje »v potu svojega obraza«. Če si torej želimo nekaj uric neskajenega veselja ob branju, je morda bolje, da se lotimo te knjige neobremenjeni z rezultati tekstualnih analiz.

Kaj lahko bralcu vseeno povemo? Morda bi kazalo posvariti, da je za branje te knjige poleg neobremenjenosti s teorijo priporočljiva tudi neobremenjenost s tabuji. V njej namreč kar mrgoli različnih svetoskrustev, ves njen čar je prav v tem, v svetoskruststvu, v parodijah in travestijah, v posegih v prepovedi. (Morda pa se bo iskreno zabaval tudi tisti, ki se na zunaj boji tabujev, kaj se ve: saj bo knjigo bral na samem...)

Korektnega, doma in v šoli lepo vzgojenega občana bo morda prizadelo svetoskruststvo, ki se v tem besedilu vrši nad tiskanim jezikom. Večina dialoga je napisanega v pogovornem jeziku, pa ne v tistem bolj finem, ampak v karseda grobem. Seveda so tudi odstopanja od tega pravila, višek duhovitosti pa je morda v tem, ko enkrat proti koncu knjige spregovori papagaj Zelenko v zelo učenem in skrajno pravilnem slogu, z mnogimi tujkami in latinskimi citati.

Še bolj svetoskrustsko se bo komu zdelo to, da je avtor izbral za glavno junakinjo dekle, skorajda otroka, in jo postavil v tako, moralno dvomljivo okolje, zraven pa ji še položil

na usta kup grdih besed. Nikjer sicer ni napisano, koliko let ima Cica: človek bi jih ji prisodil takole okrog dvanajst. Vendar je za svoja leta neverjetno zrela: njeno govorjenje gre na živce celo njeni okolici, ljudem, ki so nekje na sredi med malomeščanstvom in lumpenproletariatom.

Cica torej pride za dva dni k stricu v Pariz, pri čemer si kot podeželanka želi dvojce: prvič, da bi se vozila v metroju in drugič, da bi dognala, ali je njen stric homoseksualec. Tak je

vsaj njen zavestni program; neza vedno pa si želi predvsem, da bi bila povsod »ta glavna«, da bi bilo vse po njenem — in to se ji — »nevednemu in naivnemu«
podeželskemu dekletcu sredi okorelih Parižanov — skoraj vedno posreči. — Kakršnekoli abstrakcije so za vsem tem, eno je gotovo: ta roman raste predvsem iz avtorjevega resničnega zanimanja za ljudi.

Leon URIS: Bes v gorah. Roman. Pomurska založba 1978.

Če ste morda brali Urisov prvi roman (v srbohrvaškem prevodu **Odustvo do buđenja**), boste ob pričujočem romanu rahlo presenečeni. Tu ne gre več za izpoved udeleženca velike svetovne morije. **Battle Cry** — tako je bil naslov Urisovega prvega romana — je bil eden izmed najbolj prepričljivih epskih prikazov vojne na Tihem oceanu, pričujoča knjiga pa je spreten izdelek, v katerem je vojna snov izrabljena kot podlaga za pustolovsko-vojnunski roman (podobno kot se dogaja pri nas, predvsem v filmih in na TV, manj v literaturi).

Kajpak vsi vemo, da so se v tej zadnji veliki vojni dogajale tudi mnoge neverjetne, prav čudežne stvari. Vendar je že tako — realizem nas je v tem pogledu razvadel, tako da kot resnično lahko sprejmemo le tisto, kar se je dogajalo množično:

se pravi, kar se je dogajalo sleherniku.

Urisu je prišel v roke dnevnik nekega njegovega sorodnika, udeleženca bojev v Grčiji 1941. leta. (Tam je bil britanski ekspedicijski korpus, ki pa so ga Nemci po zlomu Jugoslavije zlahka uničili). Iz tega dnevnika je avtor črpal zgodovinsko ozadje, množico podrobnosti, človeška razpoloženja in še kaj. Glavni junak — ameriški pisatelj — se znajde v Grčiji prav v času, ko so jo okupirale sile Osi. Po čudnem naključju ga zgrabi kolesje dveh obveščevalnih služb — britanske in nemške. Britanci ga vpletejo, Nemci ga lovijo, Grki ga rešujejo. Pravzaprav ga rešujejo večinoma lepe Grkinje.

Avtor je dopustil, da skozi zgodbo ves čas pronica vse tisto, kar je povzel po avtentičnem pričevanju iz tistega časa. Ko beremo o prvih mesecih okupacije, o demoralizaciji ljudi, pa o spontanem odporu, o dobičkarjih in izdajalcih, o ječah, o mučenju in talcih, se spomnimo, da so se take reči dogajale tudi pri nas. Tako se nam ob branju kar naprej dogaja, da resničnost opisov priznoma ali pa spet ne, pač glede na to, ali je avtor pisal iz domišljije in lastnih pomanjkljivih izkušenj, ali pa je pustil spregovoriti »neznane junake«, čigar dnevnik mu je služil kot izhodišče.

DELAVSKA UNIVERZA IN DRUŽBENOPOLITIČNO IZOBRAŽEVANJE

Delavci na delavski univerzi ugotavljamo, da se je družbenopolitično izobraževanje zaradi bolj zavzetega delovanja vseh nosilcev izobraževanja v občini po obsegu močno razširilo. Žal pa še ne zadovoljuje vseh potreb za usposabljanje delovnih ljudi in občanov za njihovo aktivno sodelovanje v družbenopolitičnem in samoupravnem delu. Kljub temu, da se uveljavlja spoznanje o potrebi stalnega in sistematičnega družbenopolitičnega izobraževanja delovnih ljudi in občanov, še vedno niso zagotovljene vse možnosti, da bi družbenopolitično izobraževanje postalo sestavni del sistema vzgoje in izobraževanja ter kadrovske politike.

Pretežna usmeritev družbenopolitičnega izobraževanja v informativne oblike usposabljanja, preskromna skrb za sistematično usposabljanje predavateljev in drugih nosilcev usposabljanja, pomanjkanje ustrezne literature in premajhna povezanost družbenopolitičnega izobraževanja s kadrovsko politiko kaže na vrzeli, ki jih bo treba odpraviti z doslednim uveljavljanjem družbenega dogovora o uresničevanju družbenopolitičnega izobraževanja v občini.

Zato mora biti sestavni del boja za družbenopolitično usposabljanje tu-

di uresničevanje družbenega dogovora o družbenopolitičnem izobraževanju in usposabljanju, ker z njima vsebinska izhodišča programov, vzgojo kadrov, predavateljev, organizatorjev in skrb za enoten pregled nad udeleženci usposabljanja.

Razen tega družbenopolitične organizacije v občini potrebujejo za krepitev organiziranih socialističnih sil tudi delavsko univerzo kot posebno, dobro organizirano in kadrovsko usposobljeno organizacijo za izobraževanje odraslih. Potrebujejo torej tako delavsko univerzo, ki bo marksistično usmerjena in organizirana v boju za socialistično preobrazbo družbenih odnosov.

V tem smislu se mora delavska univerza pojavljati v sistemu družbenopolitičnega izobraževanja kot idejno-politično angažiran in sodegovoren dejavnik, ne pa kot pasiven izvajalec izobraževalnih nalog. Nujno je torej, da je delavska univerza tesno povezana z družbenopolitičnimi organizacijami, s krajevnimi skupnostmi in z združenim delom ter da sodeluje pri političnem usklajevanju družbenopolitičnega izobraževanja.

Zato so v družbenem dogovoru o uresničevanju družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja opredeljene posebne naloge, ki jih ima delavska univerza kot strokovni izobraževalni dejavnik, in sicer:

- da sodeluje pri oblikovanju in uresničevanju sistema družbenopolitičnega izobraževanja s tem, da ugotavlja izobraževalne potrebe in daje pobude za izobraževalno dejavnost;

- programira izobraževanje na podlagi s sopodpisniki dogovorjenih programov in strokovno pripravlja vzgojnoizobraževalni proces;

- ugotavlja evidenco o opravljenem družbenopolitičnem izobraževanju in poroča podpisnikom o rezultatih pri uresničevanju dogovorjenih programov;

- vodi kadrovsko evidenco o udeležencih izobraževanja in jo posreduje nosilec družbenopolitičnega izobraževanja.

To pomeni, da je delavska univerza sestavni del sistema družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja ter sodegovorna za družbenopolitično znanje, usposobljenost in osveščenost delovnih ljudi in občanov. Zato so družbenopolitične organizacije zainteresirane, da delavska univerza izvaja družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje tako, da je marksistično naravnano in da se teoretična misel dialektično povezuje s problemi in potrebami družbene prakse.

Družbenopolitične organizacije v občini se zavzemajo za to, da mora biti tudi družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje sestavni del enotnega sistema vzgoje in izobraževanja.

Vključevanje tega področja v enoten vzgojnoizobraževalni proces se uresničuje s tem, da prevzema občinska izobraževalna skupnost nekatere konkretne naloge in odgovornosti tudi na tem področju, kar pomeni za družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje in tudi za delavsko univerzo nov status v vzgojoizobraževalni dejavnosti.

Srečko Krč

VELIKA KULTURNA MANIFESTACIJA V PODJUNI

V okviru letošnjega praznovanja 70-letnice Slovenske prosvetne zveze na avstrijskem Koroškem le-ta prireja veliko gledališko predstavo na prostem, ki naj bi pomenila kulturno manifestacijo Slovencev iz obeh strani Karavank in poudarila pomen enotnega slovenskega kulturnega prostora. Prvič bodo namreč slovenski gledališki amaterji na Koroškem uprizorili Mikelnovo dramatisacijo novele koroškega pisatelja Prežihovega Voranca **SAMORASTNIKI**. Predstava bo 26. in 27. avgusta na prostem, in sicer v bližini Vazarja v Spodnjih Vinarah pri St. Primožu v Podjuni, obakrat ob 19.30. Če bo deževalo, bosta predstavi preloženi za en teden, o čemer pa bodo organizatorji udeležence iz jeseniške in radovljiške občine obvestili prek lokalne radijske postaje Triglav — Jesenice.

Prepričani smo, da si bo tako kot pred leti, ko so koroški gledališki delavci na prostem zaigrali Miklovo Zalo, tudi tokrat predstavi ogledalo večje število občanov jeseniške in radovljiške občine. Morda bi bilo celo prav, da bi društva in organizacije organizirale posebne avtobuse in ogled povežale tudi z izletom po Koroški. To bi bila velika podpora slovenski centralni kulturni organizaciji koroških Slovencev v Avstriji, ki že sedemdeset let ohranja in goji slovensko kulturo na Koroškem. Udeleženci iz matične domovine bodo spoznali tudi del kulturnega ustvarjanja amaterskih gledaliških delavcev v slovenskih kulturno prosvetnih društvih na avstrijskem Koroškem.

Organizatorji zagotavljajo, da bodo poskrbeli za zadostno število sedežev, kakor tudi za prehrano. Na voljo bodo tudi značke in nalepke, ki so jih izdale slovenske organizacije na Koroškem.

GODBENIKI POŽLAHTNILI OBČINSKO PRAZNOVANJE

V času, ko na Jesenicah zaradi dopustov popolno zamre kulturno življenje, nas iz tega »spanja«
zbudi praznovanje občinskega praznika. Poleg zelo aktivnih in prizadevnih **DOLIKOVCEV**, ki vsakoletno občinsko praznovanje (pa tudi vsa druga praznovanja in proslave) počastijo s kolektivno slikarsko razstavo, nas iz poletnega kulturnega zatišja zbudijo prijetni zvoki pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, ki že po tradiciji počastijo in požlahtnijo vsako praznovanje in proslavo v občini Jesenice.

Poleg odbojarskega in košarkarskega turnirja v športnem parku v Podmežakliji, strelskega tekmovanja z malokalibrsko puško na strelišču narodnega heroja Matije Verdника-Tomaža, medklubskega tekmovanja v plavanju za pokal mesta Jesenice so tudi letos občinski praznik počastili godbeniki pihalnega orkestra Jeseniških železarjev s svojimi nastopi. Na predvečer občinskega praznika so v ponedeljek, 31. julija, ob 17. uri v spominskem parku na Plavžu priredili promenaadni koncert.

Čeprav ta čas zaradi dopustov člani orkestra niso redno vadili, so se na promenaadnem koncertu predstavili številnim poslušalcem z zahtevnim in pestrim sporedom. Zaigrali so devet skladb naslednjih avtorjev: V. Štrucej **ZLATOROG**, koračnica, G. Učakar **SLOVENSKI PARTIZAN**, venček partizanskih pesmi in **POD LIPO**, venček slovenskih narodnih pesmi, I. Knific **HEROJEM KADINJACE**, koračnica, E. Štolc **ŠOPEK HIJACINT**, valček, Löffler **DIXI PARADE**, dixi in **VENČEK ZABAVNIH MELODIJ**, popularne melodije, Lesc Abel **RIMBAZELLO**, boogie-woogie in J. Cerovec **VOJNICI VAZDUHO-PLOVCI**, koračnica. Naslovi nekaterih zelo zahtevnih skladb kot so Slovenski partizan, Pod lipo, Herojem Kadinjace, Dixi parade in boogie-woogie Rimbazello nam povedo o veliki prizadevnosti godbenikov, da bi svojim hvaležnim poslušalcem pripravili kar najbolj kvaliteten glasbeni užitek. Temu moramo dodati, da je bil koncert izveden na zadovoljivi ravni, saj je že znano, da so godbeniki za vsak svoj nastop vedno dobro pripravljani. Zaslugo za to imajo vsi godbeniki, posebno pa požrtvovalni in avtoritativni dirigent Ivan Knific, ki ob pravem času zna tovariško poseči med godbenike s svojimi strokovnimi nasveti in zahtevami, da njihovo muziciranje dobi zaželeno oblike in vrednosti.

Številni občani so koncert spremljali s pozornostjo in izvedene točke prisrčno nagrajevali z aplavzi. Med poslušalci je bilo slišati, da si želijo še več takih promenaadnih koncertov. Pomanjkljivost te in podobnih prireditvev v spominskem parku pa je, da ni primerne pavišja ali ustreznega odra za orkester.

Že naslednjega dne, 1. avgusta, se je orkester udeležil polaganja venca na spomenik padlim borcem Jeseniško-Cankarjeve čete, Ferda Korena in Viktorja Arzenška, na Obranci na Mežakliji. Spominske komemoracije na Obranci so se udeležili delegati vseh treh zborov skupščine občine in številni družbenopolitični delavci in borci NOV ter predvojni komunisti, med njimi tudi častni občan Jesenic, Franc Leskošek-Luka in Vencelj

Perko ter predstavniki pobratene občine Trbovlje. O poteku bitke z nemškimi okupatorji 1. avgusta 1941, ki je terjala življenje dveh prvoborcev, je slikovito govoril jeseniški prvoborec, udeleženec bitke, Ivan Vovk-Zivan. Mnogi prisotni smo prvič slišali o celotnem poteku prve bitke z okupatorji na našem območju. V svoji razlagi bitke je Zivan poudaril, da spopad ni bil pomemben samo v merilih naše občine, temveč je imel velik pomen za vso Gorenjsko in celo Slovenijo. Ravno s tem spopadom so se predvojni jeseniški komunisti, preizkušeni v boju za ideale delavskega razreda v bivši Jugoslaviji, izkazali kot požrtvovalni in pogumni borci ter organizatorji odpora proti okupatorjem in domačim izdajalcem. Žal je bitka terjala dve mladi življenji. Dva mlada Svobodaša-komunisti sta padla v času, ko je nemška soldateska dobro oborožena in vojaško izurjena še neustavljiva korakala po naši deželi. Spopad in prve žrtve so bile glasne, daleč odmevajoč izraz pripravljenosti vsega prebivalstva, boriti se za svojo svobodo in boljši jutri. Ravno zato so Jeseničani izbrali 1. avgust za svoj občinski praznik.

Mislimo, da bi tako pomembno slovesnost, pri kateri je sodeloval tudi vod pripadnikov JLA s častnimi salvami, morali požlahtniti tudi s primernim kulturnim programom. Le pihalni orkester je opravil »svojo«
kulturno dolžnost. Še več. Po krajši komemorativni slovesnosti je orkester poskrbel za prijetno počutje vseh prisotnih, ki so se zabavali ob zvokih njihovega prijetnega muziciranja, nekateri pa obujali spomine na težke dni krvave borbe, ali se menili o nalogah, ki jih pričakujejo v naslednjem obdobju.

Ob zatonu prazničnega dne je orkester že hitel na Bled, na »novo delo«
— na večerni promenaadni koncert, ki je bil namenjen domačim in tujim turistom.

Tudi ob otvoritvi in zaključku balkanskega prvenstva v skokih v Ukovi so godbeniki s svojim sodelovanjem prispevali k pomembnosti tega športnega dogodka na železarskih Jesenicah.

Res da smo v tako imenovani »mrtvi sezoni«, toda prav bi bilo, da bi se vseh teh dogajanj ob praznovanju našega občinskega praznika udeležile tudi druge kulturne skupine, predvsem pa mladina.

F. Ropret

ČESTITKA

Aktiv invalidov železarne Jesenice čestita tovarišu **ZDRAVKU POGAČNIKU** ob prejemu občinskega priznanja »1. avgust«. Obenem se mu zahvaljuje za nesebično pomoč pri urejanju vprašanj invalidov, z željo, da še nadalje sodeluje z aktivom.

Aktiv invalidov železarne Jesenice

ČESTITKE ZLATIM GODBENIKOM

Od 23. junija do 16. julija letos je bilo v mestecu Kerkradeju na Nizozemskem svetovno prvenstvo amaterskih pihalnih in simfoničnih orkestrrov. Nastopilo je več kot 200 raznih orkestrrov, med njimi tudi pihalni orkester ravenskih železarjev, katerega uspešno vodi 75-letni kapelnik Joško Herman. Ravenski godbeniki so na osnovi doseženih uspehov in umetniških zmogljivosti »uradno«
predstavljali slovensko amatersko glasbeno dejavnost in združenje amaterskih pihalnih orkestrrov SR Slovenije. Poleg pihalnega orkestra iz Raven na Koroškem sta se tekmovanja udeležili tudi godbi velenjskih in trboveljskih rudarjev, katerima so nastop na tako pomembnem svetovnem prvenstvu omogočili njihovi delovni kolektivi. Tako so glasbeniki iz Velenja in Trbovelj dokazovali še prizadevanja svojih delovnih kolektivov in delavskih centrov na področju amaterske glasbene dejavnosti za zadovoljevanje kulturnih potreb delovnega človeka v samoupravnih socialističnih Jugoslaviji.

Na tekmovanju so bili orkestri razdeljeni v tri težavnostne skupine. Naši trije orkestri so bili razporejeni v prvo težavnostno skupino, v kateri je bilo mogoče osvojiti zlato medaljo, če orkester doseže najmanj 288 od 324 možnih točk. Pred zelo strogo mednarodno žirijo je od naših orkestrrov največ točk 297 dosegel pihalni orkester ravenskih železarjev. Sledili so jim velenjski rudarji z 294 točkami in Trboveljčani, ki so zbrali 252,4 točke. Ni nam znano, katere obvezne in neobvezne skladbe so naši orkestri izvajali, vendar so doseženi rezultati vsekakor dokaz, kaj vse zmorejo naši delovni ljudje tudi na področju glasbene dejav-

nosti. To je tudi dokaz, kaj vse je mogoče doseči s prizadevnim delom in pravilnim vrednotenjem glasbene dejavnosti v delovnih kolektivih in kulturnih skupnostih v našem samoupravnem sistemu.

Zato še vedno ni pozno, da članom vseh treh orkestrrov in njihovim dirigentom jeseniški ljubitelji glasbe od srca čestitamo za uspeh, še posebno pa ravenskim in velenjskim godbenikom za osvojenno zlato odličje na osmem svetovnem prvenstvu pihalnih orkestrrov v Kerkradeju na Nizozemskem.

Ko izražamo naše čestitke Ravensčanom, Velenjčanom in Trboveljčanom, ne moremo mimo tega, da ne bi glasno razmišljali o tem, zakaj na tem svetovnem prvenstvu pihalnih orkestrrov ni bilo pihalnega orkestra Jeseniških železarjev? Kaj in kje se je »nekaj«
zataknilo, da tudi jeseniški železarji niso mogli na tako pomembno srečanje glasbenikov in potrditi svoje kvalitete ter priznanj, ki so si jih priborili na domačih tekmovanjih in gostovanjih v tujini. Prepričani smo, da je orkester naših železarjev sposoben pomeriti se tudi na takem svetovnem prvenstvu. Če se je to zgodilo zavoljo pomanjkanja sredstev, potem naj še enkrat omenimo, da so nastope godb iz Raven, Velenja in Trbovelj v večjem delu financirali njihovi delovni kolektivi, godbenikom pa omogočili celome-sečne priprave. Vadili so po osem ur dnevno in bili oproščeni vseh drugih delovnih obveznosti. Prepričani smo, da bi se pod takimi ugodnimi pogoji tudi orkester Jeseniških železarjev dobro pripravil za tekmovanje in dostojno reprezentiral železarske Jesenice in kulturno dejavnost naših delovnih ljudi.

F. Ropret

SREČANJE GASILCEV TREH DEŽEL

V nedeljo, 6. avgusta, je bilo v Zabnici v Kanalski dolini v Italiji četrto srečanje gasilcev Kanalske doline, jeseniške občine in dela avstrijske Koroške. Ob tej priliki so se po tri desetine članov s posameznega področja pomerile v trodelnem napadu. Iz jeseniške občine so pri tem sodelovale desetine gasilskih društev Kranjska gora, Smokuč in Zabreznica. Iz Kanalske doline sta bili dve desetini in sicer iz Zabnice in Ukevi, iz avstrijske Koroške pa so sodelovale desetine iz Beljaka, Čajne in Podklostra.

Prvo mesto je s časom 36,06 sekunde osvojila desetina iz Beljaka, druga je bila s časom 38,06 sekunde desetina Smokuča, tretje mesto pa je s časom 41,23 sekunde osvojila desetina iz Zabreznice. Sledijo desetina iz Čajne, ki je vajo opravila v 41,70 sekundah, peti so bili gasilci iz Podklostra, ki so porabili 43,60 sekund, šesti gasilci iz Kranjske gore, s časom 49,40, sedma je bila prva desetina iz Zabnice, ki je vajo opravila v 56,23 sekunde, na osmo mesto so se s časom 64,10 uvrstili gasilci iz Ukevi, deveta je bila druga desetina gasilskega društva iz Zabnice, ki je trodelni napad opravila v 86,66 sekunde.

Za tem sta vajo opravili še mešani skupini gasilcev iz vseh treh področij in sicer v 66 sekundah ter desetina iz pionirjev iz Zabnice, ki je za to porabila 86 sekund.

Po področjih so se najbolje uvrstili gasilci avstrijske Koroške, drugi so bili gasilci jeseniške občine, tretji pa gasilci iz Kanalske doline. Na slovesni razglasitvi rezultatov, ki je bila združena s proslavljanjem 80-letnice gasilskega društva iz Zabnice, so predstavniki Koroške in jeseniške občine izročili gasilcem v Zabnici spominska darila in jih pozdravili v imenu gasilcev s teh področij.

Gasilci iz jeseniške občine, ki so se udeležili srečanja gasilcev treh dežel v Zabnici

SEKTORSKA GASILSKA VAJA V POČASTITEV OBČINSKEGA PRAZNIKA

V petek, 4. avgusta, je bila na Plavžu na Jesenicah sektorska gasilska vaja, ki jo je organiziralo gasilsko društvo Jesenice-mesto v počastitev občinskega praznika. Na vaji je sodelovalo 33 članov, dve mladinki in devet pionirjev gasilskih društev Jesenice-mesto, Planina pod Golico in poklicna gasilska ter reševalna enota Železarjev.

Namišljeni požar je nastal v novi stolpnici, ki jo dograjujejo v bližini trgovskega središča na Plavžu. Med vajo so posloplje gasili in iz njega reševali ponesrečene, katerim so nudili prvo pomoč.

Vajo je vodil Marjan Skubic, poveljnik GD Jesenice-mesto, navzoča pa sta bila tudi predsednik društva Stane Tramte in poveljnik občinske gasilske zveze Karel Tramte, ki sta izrekli pohvalo vsem sodelujočim.

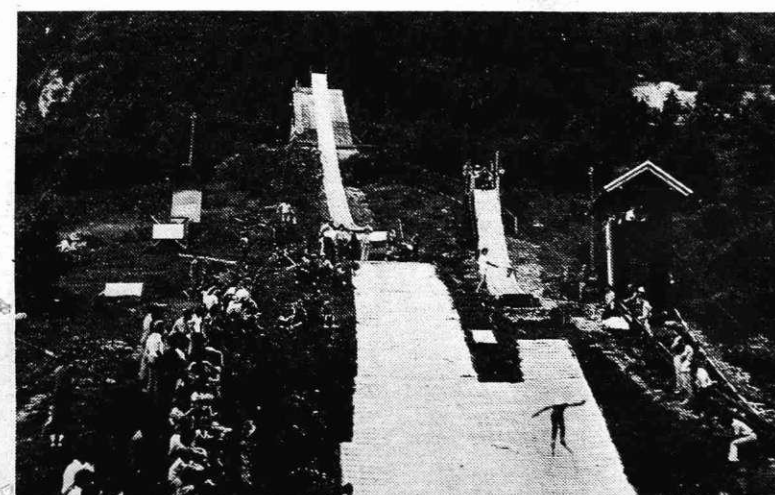
B.

Sektorska gasilska vaja — med reševanjem iz višjih nadstropij (Foto B. Blenkuš)

Udeleženci tradicionalnega turnirja v balinanju, ki ga balinarski klub Jesenice prireja v počastitev občinskega praznika (Foto J. Rabič)

Velika in mala plastična skakalnica v Glenci (Foto J. Rabič)

DRUGO ROJSTVO TRIGLAVSKEGA PLANINSKEGA MUZEJA

Triglavska planinska zgodovina se piše že preko tisoč let. V zidove sten so jo klesali slavni bohinjski rudarji, iskalski rudniki bogastev, zdravilnih zelišč, kosezi, lovci in pastirji na Velem polju in Ledinah pod Triglavom. Prastara triglavska zgodovina pa je dosegla svoj prvi vrh pred dvesto leti, ko je 28. avgusta 1778 pripeljal sta veliki Jurjevec iz Koprivnika, Luka Korošec, stri moža na vrh premagane gore, »verjetno prvič odkar stoji svet«.

Odtaj dalje so Bohinjci skupaj z Dolinci in Trentarji ustvarjali ne samo triglavske, temveč tudi slovenske in svetovno planinske, plezalne in alpinistične zgodovine.

Naglo so se za našimi pionirji planinstva zvrstile številne generacije srčnih in velikih ljubiteljev gora. Za Triglavskimi prijatelji (1870), ki so zgradili na Ledinah, na južni strani Triglava, našo prvo planinsko kočjo, Triglavski tempelj, so po letu 1890 prišli Piparji, ustanovitelji Slovenskega planinskega društva — SPD pred 85. leti. Kar ni v celoti uspelo Triglavskim prijateljem in Piparjem, so po letu 1906 s še večjim delovnim in ustvarjalnim poletom uredili Drenovci, ki so v naše klasične, narodnoobrambne oblike planinstva prvi vnesli tudi smučarski in plezalni šport, planinsko fotografijo in jamarstvo.

Med obema vojnama, takoj po letu 1921 pa do okupacije, so Skalaši visoko dvignili zastave našega planinstva, plezalnega športa in alpinizma. Z njimi in še prav posebej s poveljnimi vrhunskimi plezalci in ekstremnimi alpinisti, andinisti in himalajci smo s pomembnimi dosežki stopili v korak z vrhom svetovnega alpinizma, ki se v Dolomiti, Alpah, Kavkaz, Kordiljerah, Andih in na vrhovih Pamirja, Karakuma, Hindukusa in na himalajskih sedem in osem tisočakah bori za zadnje lovorike.

Na zaloge pa 170 planinskim društvom, kolikor jih je vključenih in prizadevno in aktivno delo Planinske zveze Slovenije, vse do danes ni uspelo vsaj delno ohraniti pred pozabo in uničenjem vsaj del tisočletne zgodovine našega planinstva, ki se neopopravljivo izgublja in uničuje.

Navdušeni planinski muzealci so že mnogokrat začeli zbirati redke planinske dokumente in rekvizite. Skromni začetki so bili opazni v Trenti, Kamniku in Ljubljani, to pa je tudi vse, s čimer lahko predstavimo našo planinsko, plezalno, alpinistično in GRS preteklost.

Pred leti (1960) so jeseniški planinski muzejniki entuzijasti nameravali ustanoviti vsaj skromno planinsko muzejsko zbirko — ustanoviti so nameravali slovenski, triglavske planinski muzej.

Zbirateljska vnaša Ivana Šavlija, Antona Blažaja, Jaka Čopa in še nekaterih pa je ohromela zaradi nerazumevanja tistih, ki so bili prvi poklicani in zadolženi, da se začne zbirati in urejati dokumentacijo o triglavske zgodovini. Na Jesenicah žal ni bilo primernih prostorov za ureditev takega muzeja, čeprav je bila takrat predlagana Kosova graščina.

Delo marljivih in prizadevnih planinsko-muzejskih delavcev je ohromelo in zamrlo. V Ljubljani, pod okriljem Planinske zveze Slovenije, pa so se naprej marljivo delali dr. Josip Pretnar, mag. Strojini in ožek krog sodelavcev.

Letos v jubilejnem letu Triglava se je znova obnovil zamisel o osnovanju planinsko-alpinističnega muzeja. Za delo so prišli v vseh šestih planinskih društvih v naši občini od Rateč do Javornika in Koroške Bele najbolj marljivi. Nadvse

KLUBSKI DAN SMUČARJEV BLEJSKE DOBRABE POD PRISOJNIKOM

Za zaključek lanske sezone so smučarski delavci TVD Partizan Blejska Dobrava v nedeljo, 23. julija, priredili smučarsko tekmo v veleslalomu na plazu pod Prisojnikom. V lepem sončnem vremenu so se na progi, ki jo je postavil Janez Čop, pomerili cibalci, pionirji, mladinci in člani.

REZULTATI:
Cibalci: 1. Igor Svetina — 75,81, 2. Tadej Čop — 77,03.
Cicibanke: 1. Mateja Sprčić — 2,21,20, 2. Renata Sprčić — 2,28,38, 3. Teja Kajdiž — 33,98 (en tek).

Pionirji: 1. Tomaž Prestrel — 58,33, 2. Vilko Dolenski — 59,43, 3. Iztok Noč — 64,82, 4. Dušan Medja — 67,27.

Pionirke: 1. Nataša Čop — 61,35, 2. Bojana Drešar — 70,46, 3. Tanja Medja — 75,17, 4. Sandra Tušar — 35,48 (en tek).

Mladinci: 1. Tomaž Razinger — 58,42, 2. Boštjan Ropret — 87,73.
Člani: 1. Janez Čop — 58,88, 2. Marko Razinger — 61,07, 3. Roman Svetina — 61,39, 4. Franc Pukl — 66,10, 5. Miha Svetina — 67,51, 6. Janez Stamef — 80,07, 7. Slavko Panter — 28,66 (en tek), 8. Miloš Ferk — 32,13 (en tek).

Članice: 1. Bogdana Aleš — 38,41, 2. Danica Stamef — 44,86.

Po tekmovalstvu je bil piknik, najbolj navdušeni športniki pa so se pomerili tudi v nogometu.

PRIPRAVE HOKEJISTOV NA NOVO SEZONO

Čeprav smo sredi poletnih dni, pa vendar že govorimo o zimskih športih, tokrat imamo v mislih hokej na ledu. Predstavniki hokejskega kluba Jesenice so nas pred nedavnim obvestili o pripravah na letošnji hokejski sezono. Pripravi so že delovni program do meseca septembra, v tem času pa hokejiste čaka že nekaj pomembnih tekem.

Sedaj imajo hokejisti suhe treninge, ki potekajo trikrat tedensko v telovadnici. Prihodni teden, od 14. do 18. avgusta, pa bo 28 hokejistov odšlo na Krvavec na zadnje temeljite priprave pred začetkom zimске sezone. Hokejisti bodo trenirali trikrat tedensko, priprave pa bodo krepile predvsem fizično in psihološko pripravljenost. Dva dni kasneje, 20. avgusta, bo člansko moštvo imelo prvi trening na ledu v hali v Podmežaklju. V mesecu septembru bo člansko moštvo odigralo prve tekme. Drugega septembra se bodo pomerili z moštvom Beljaka, 6. septembra pa v okviru tekem za karavanski pokal z ljubljansko Olimpijo. V mesecu septembru bodo odšli na turnir v Lugano, najpomembnejša tekma pa hokejiste čaka v tekmovalstvu za evropski pokal. 12. septembra se bodo namreč kot državni prvaki v pretekli sezoni pomerili s švicarskim moštvom Biel. Kakšen uspeh lahko na tej tekmi pričakujejo naši hokejisti, je sedaj še težko reči, poudarimo lahko le, da imajo Švircarji v svojem moštvu tudi več državnih reprezentantov. Konec uganjaj o uspehu bo 23. septembra, ko bo na Jesenicah povratna tekma.

Ob koncu se omenimo, da bo v septembru ekipa Kranjske gore odšla na krajše gostovanje v ČSSR.

J. R.

uspešni so bili v Mojstrani z Avgustom Delavcem na čelu, kateremu so prostovoljno pomagali tudi drugi z Jesenice in ostalih krajev, predvsem Janez Jenko z Bleda. V počastitev številnih visokih planinskih jubilejev jim je v kratkem času uspelo zbrati in urediti bogato zbirko dokumentov in rekvizitov, ki pričajo o naši tisočletni triglavske planinske zgodovini.

Triglavske planinske zbirke so slovensko odprli v nedeljo, 6. avgusta, v Jakljevi hiši v Mojstrani, ki je izredno primerna za ogled vsem obiskovalcem Triglava, ki hite proti njegovemu vrhu skozi dolino Vrat. Zbirka je sicer skomna, toda lep, razvese-

ljiv in spodbuden začetek slovenskega planinskega muzeja, za katerega je skrajni čas, da ga z združenimi močmi začnemo ureničevati.

Poleg triglavske planinske zbirke v Jakljevi hiši so v nedeljo odprli v osnovni šoli 16. december tudi bogato razstavo slovenske planinske knjige in razstavo planinskih značk in znamk.

Tri planinsko-alpinistične razstave so resnično lep prispevek k praznovanju slovenskih planinskih jubilejev in opomin, da moramo pohiteti z zbiranjem dokumentov o triglavske in sploh slovenske planinsko-alpinistične zgodovini.

ODLIČEN NASTOP SKAKALCEV V GLENCI

V počastitev občinskega praznika je bilo v soboto, 5. avgusta, na skakalnicah v Glenci tekmovaljevanje v smučarskih skokih. Pokrovitelj tega tekmovanja je bil koordinacijski svet ZSMS železarnarstva Jesenice. Nastopilo je 50 tekmovalcev iz šestih klubov.

To tekmovaljevanje je bilo za tekmovalce smučarskih organizacij jeseniške občine zelo uspešno, saj so zmagali v štirih kategorijah.

Pri cibalnih je zmagal predstavnik Jesenice Smid Jožko, kar kaže, da letos ne bo imel dostojnega tekmeva v svoji skupini, prav gotovo pa bo uspešen tudi med mladimi pionirji, saj je na tej tekmi zbral več točk kot zmagovalci pri mladših pionirjih.

Tudi pri mladših pionirjih je zmagal predstavnik Jesenice Marko Baloh, ki je skakal zelo dobro in prehitel drugega za 10 točk.

Rezultati mladših pionirjev: 1. Marko Baloh 180,0 (16, 15) Jesenice, 2. Robert Kaiser 170,0 (15, 15) Zahomc, 3. Janez Urevc 161,0 (15, 15) Radovljica.

V skupini starejših pionirjev je izredno dobro skočil Mihi Kaiser iz Zahomca, ki je z 19 metri postavil tudi nov rekord male skakalnice. Predstavnik Jesenice Dolar je dobro začel tudi med starejšimi pionirji, saj je osvojil drugo mesto.

Rezultati starejših pionirjev: 1. Mihi Kaiser 223,5 (18,5, 19) Zahomc, 2. Tomaž Dolar 213,0 (18, 17) Jesenice, 3. Franc Wiegeler 206,5 (18, 17,5) Zahomc.

Najboljši mladinec je bil Zahomčan Godec. Naš tekmovalac Justin je pri dolgem in lepem skoku padel in si tako za pravi najmanj drugo mesto. Tako je bil najboljši jeseniški predstavnik Ivo Smid na četrtem mestu.

Rezultati mladinec: 1. Sigi Godec 200,4 (29,5, 29,5) Zahomc, 2. Tomaž Ferlan 164,3 (26, 26,5) Ziri, 2. Mihi Kaiser 164,0 (25,5, 24,5) Zahomc, 4. Ivo Smid 164,7 (26,5, 27), 7. Toni Justin 152,1 (29 p, 28), 8. Aleš Bregar 133,4 (22, 22), 11. Stanko Janc 113,4 (20, 19) vsi Jesenice.

DEVETI POHOD SLOVENSKEGA ŽELEZARJEV NA TRIGLAV

Slovenski železarji se bodo letos že devet let povzpeli na Triglav. Komisija za športno rekreacijo pri konferenci osnovnih organizacij sindikata železarjev Jesenice je že začela s pripravami na pohod, ki bo v soboto, 19. in nedeljo, 20. avgusta. Pri izvedbi pohoda bodo kot vsako leto sodelovala planinska društva občine Jesenice in Radovljice ter GRS Mojstrana, vodja pohoda pa bo Pavel Dimitrov.

Iz vseh kolektivov SOZD Slovenske železarne se bo pohoda udeležilo okrog tristo delavcev, od tega iz železarne Jesenice sto. Pristopne smeri bodo podobne kot lani, sestop z vrha Triglava pa bo za vse udeležence v dolino Vrat, kjer bo organizirano tovariško srečanje z zabavnim programom. Jeseniški udeleženci bodo razdeljeni v tri skupine, prvi dan pa se bodo pod vodstvom izkušenih gorskih reševalcev in alpinistov povzpeli do Staničeve kočje, kjer bodo prenočili, naslednji dan pa se bodo povzpeli na vrh Triglava.

Omenimo naj še, da bo vzporedno s pohodom na Triglav tudi letos izveden pohod na Skrlatico, in sicer le za kondicijsko dobro pripravljene planince.

Odhod za udeležence iz železarne Jesenice bo v soboto ob 7. uri izpred parkirnega prostora pred Železarno. Prijave za pohod slovenskih železarjev na Triglav je treba poslati sindikatu Železarne do 17. avgusta do 13. ure. Prijava mora vsebovati ime in priimek udeleženca in skupno število rezervacij za enolonočno. Prijave sprejemajo referenti za šport v temeljnih organizacijah in enolonočnic. O ostalih podrobnostih bomo prijavljence obvestili prihodnji teden.

J. R.

USPEŠEN BALINARSKI TURNIR V BAZI

Preteklo nedeljo je balinarski klub Jesenice zelo uspešno izvedel 16. mednarodni balinarski turnir, ki je sodil v okvir praznovanja jeseniškega občinskega praznika. Na turnirju je sodelovalo dvajset ekip iz Maribora, Postojne, Anihovega, Ljubljane, Radovljice, Jesenice in iz sosednje Italije. Na uvodni slovesnosti je zbranim spregovoril predsednik balinarskega kluba Jesenice Robert Gorše, ki je poudaril pomen takšnega zbliževanja balinarjev med seboj, še posebej z balinirji iz Italije, s katerimi ima jeseniški klub dolgoletne prijateljske stike. Zatem sta zbrane balinirje in precejšnje število gledalcev pozdravila tudi sekretar OK ZKS Jesenice France Kobentar in predsednik krajevne skupnosti Plavž Dani Klemenc, turnir pa je otvoril Mirko Ramuš, direktor hotelskega podjetja Gorenjka Jesenice, ki je bilo pokrovitelj turnirja.

Ob tem naj še dodamo, da je za uspešno izvedbo turnirja prisloščilo na pomoč tudi

več organizacij in kolektivov, in sicer občinski svet zveze sindikatov Jesenice, hotelno podjetje Gorenjka (pokrovitelj turnirja), železarna Jesenice, krajevna skupnost Plavž, Universal Jesenice, SGP Gradbinec, Transjug Rijeka, Izolirka in privatni Franc Hafner, Dušan Hafner, Bojan Pančur in Branko Trojar. Balinarski klub se vsem zahvaljuje za pomoč.

In še nekaj besed o tekmovalstvu. Na zelo dobro pripravljenih balinarskih stezah s so od 9. ure zjutraj do 18. ure zvečer odvijali zelo zagriženi boji med posameznimi ekipami, sam turnir pa je potekal v zelo športnem duhu. Največ uspeha so na turnirju imeli ljubljancani.

REZULTATI: 1. Sloga Ljubljana, 2. Litostroj Ljubljana, 3. Železničar Postojna, 4. Saloniit Anhofo, 5. Balinarski klub Jesenice II itd.

J. R.

VPIS V HOKEJSKO ŠOLO HK JESENICE

Na razpis za hokejsko šolo pri HK Jesenice se je v lanskem letu javilo 80 kandidatov, od teh se je 40 uencev udeležilo tudi zaključnih testov. To pomeni, da so po dolgem času zopet dani pogoji za organiziranje treh razredov hokejske šole, razdeljenih po kvalitativni posameznikov. Razen tega je v sezoni vsak teden na ledu tudi od 350 do 400 otrok iz vrtcev in osnovnih šol. Dani so torej vsi pogoji, da tudi vaš otrok začne ali nadaljuje z organizirano vadbo pri HK Jesenice. Uprava HK Jesenice se trudi, da bi letos preskrbela zaščitna sredstva in ustrezne drese tudi za najmlajše.

Rok za prijavo v prvi razred hokejske šole je 31. avgust. Obrazec za prijavo dobite v pisarni HK Jesenice od ponedeljka, 21. avgusta, dalje od 9. do 12. ure.

Uprava HK Jesenice

OBISK MUZEJA SLOVENSKEGA IZGNANCEV V BRESTANICI

Komisija za interniranje, zapornike in izgnance pri občinskem odboru ZZZB NOV Kranj, v sodelovanju s komisijami pri občinskih odborih ZZZB NOV Gorenjske, vabi svoje člane, svoje in ostale člane ZZZB NOV na izlet v Brestanico, ki bo 9. septembra.

V nedanjem preseljenem taborišču za slovenske izgnance, ki je bil poslednja postaja za več kot 43.000 Slovencev, je sedaj muzej z razstavo o slovenskih izgnancih med drugo svetovno vojno.

Prijave za izlet s posebnim vlakom v Brestanico sprejemajo od 10. do 20. avgusta občinski odbori ZZZB NOV občin Jesenice, Radovljica, Kranj, Trzin, Skofja Loka in Sentvid v času uradnih ur.

Slavje ob otvoritvi slovenskega planinskega doma na Vrščici leta 1912 je bila zadnja velika prireditev na Gorenjskem pred prvo svetovno vojno.

V Ljubljani so mladi ljubitelji aktivnega množičnega planinstva in vrhunskega plezalnega športa še leta 1921 ustanovili turistični klub Skala. Naslednje leto je bil ustanovljen tudi v Bohinju in 16. decembra 1923 je bil tudi na Jesenicah ustanovljen zbor TKS v gostilni Kobal. Za predsednika so izvolili Janka Zirovnika. Skala je predstavljala za Triglavski prijetelj, Pijarji in Drenovci nov preporod slovenskega planinstva.

Planinci in Skalaši v Ljubljani, Bohinju, na Jesenicah in tudi v Ljubici, Celju in Trzinu so tesno sodelovali in planinstvo je naglo hitelo v množičnost in vrhunskost.

Po prvi svetovni vojni smo planinci v Dolini dobili dokaj zalostno dediščino. Slovenski planinski dom na Vrščici so zasedli Italijani, Vosevo kočo na Vrščici smo preimenovali v Erjavčovo kočo, vojaško postojanko pod Vrščico, ki jo je uporabljala vojska med drugo svetovno vojno, smo preimenovali v Kočo na Gozdu, spodnjo kočo na Golici je postala naša last, Deschmannovo kočo pod Triglavom smo preimenovali v Stančičovo kočo, kočo Marije Terezije pa v Aleksandrovo dom, današnja Planika. Vse te postojanke so bile dotrajane ali uničene, ker je v njih prebivalo vojsko. Zato je bilo potrebno prijeti za krampe in lopate. Planinci iz Doline so bili prvi in med najbolj delavnimi. Niso se ustrašili težav in naporov, ko je bilo treba narediti kaj dobrega in koristnega za rast in napredek planinstva, plezalnega, smučarskega športa in alpinizma. Največjo skrb pa so namenili varni in prijetni boji in bivanju v gorah.

16. marca 1924 je prišlo na Jesenicah do drugega planinskega rojstva. Ignac Koritnik je bil izvoljen za novega načelnika podružnice. Čakale so ga številne in odgovorne naloge. Boj za goliške planinske postojanke in za Erjavčovo kočo na Vrščici se je stopnjeval iz leta v leto. To je bila 32. prerajena podružnica Slovenskega planinskega društva, ki je takoj ob ustanovitvi začela intenzivno iskati področja svojega udeleževanja. Hoteli so graditi v Medjem dolu, v Jekli sedlu in na Ročici. Ujeli so v znak protesta, ker niso upravljali goliških planinskih postojank, so delovni ljudje z Jesenic vtrajno iskali prostor za gradnjo novih rekreativnih, telesno-športnih in planinsko-smučarskih postojank. Stiska je bila tako velika, da so med obema vojnama Skalaši zgradili svojo smučarsko kočo na Ročici, člani športnega kluba Bratstvo planinsko smučarsko postojanko na Pustem rovtu in člani alpinskega športnega kluba Gorenje prijazno in dobro oskrbovano kočo na Črni vrhu. Planinci so nameravali graditi skupaj z Javorničani in Blani kočo v Medjem dolu ali sami v Jekli sedlu. Potrebovali in želeli so si lastno planinsko smučarsko postojanko za rekreacijo delovnih ljudi in mladine, ki je morala delati in živeti v zakajeni dolini med Metaklo in Golico.

Komaj leto dni po smrti Jakoba Aljaža (4. maja 1927) so pod Triglavom na Dovjem in v Mojstrani ustanovili 8. januarja 1928 35. samostojno podružnico SPD, ki se je imenovala Triglavski, predsedstvo pa je bilo zaupano učitelju Jeketu Serajniku. Ker je vse glavne planinske postojanke, med drugimi tudi Aljažev dom in ostale triglavske postojanke, upravljal osrednja planinska organizacija v Ljubljani, periferijske organizacije niso imele možnosti za delovanje. Zato so Mojstranci in Dovžani usmerili svoje delo v dolino Krme in v Karavanke, kjer so zgradili planinsko lesenjačo na prevalu Milince.

Planinci iz Kranjske gore so imeli veliko dela z obnovo in popravilom Koče na Gozdu, prav tako pa so nameravali graditi tudi v Krnici ali celo zavetišče na Kriških podih ali v Planici. 28. junija 1923 je bila nova koča na Gozdu slovesno odprta.

Trideset let po ustanovitvi samostojne podružnice SPD na Jesenicah, 23. aprila 1933, ustanovijo pod vodstvom Josipa Lavčarja tudi v Rateških planinskih društvu, ki ga vodi do okupacije Lavčar.

28. marca leta 1935 izrazijo tudi Javorničani in Blani željo po ustanovitvi samostojne planinske organizacije. Glavni protagonisti na Javorniku in Koroski Beli so bili poleg Franceta Krajcarja, Rudolfa Gerdeja tudi Vincenc Praprotnik, Ivan Velepč in Rudolf Ogrin.

Jesenjski Skalaši so leta 1935 uresničili dolgoletno sanje ljubiteljev planinstva in smučarskega športa med Metaklo in Golico in otvorili Skalaški dom na Ročici.

Ker planinci iz Dovjega in Mojstrane leta 1936 še niso imeli svoje postojanke, so nameravali graditi zavetišče na Kriških podih, kjer danes stoji in sprejema številne goste in ljubitelje planinskega sveta med Skratice, Stenarjem in Razorjem bivač št. IV.

Jesenjski Skalaši, ki so zgradili skalaško smučarsko kočo na Ročici, so pomagali realizirati prvi in drugi skalaški, slovenski celovečerni igrani in sinhronizirani film V kraljestvu Zlatogorja leta 1931 in V triglavskih strminah leta 1932. Skupaj z Ljubljani so zgradili Skalaški dom na Rjavu skali na Voglu, katerega so slovesno izročili namenu 19. avgusta 1934.

Ker je vsem planinskim društvom v Dolini primanjlo finančnih sredstev, obisk v gorah in to tudi v najbolj odmaknjenih predelih našega planinskega sveta pa je bil iz leta v leto vedno večji, so se Skalaši odločili, da začno graditi skromna goraska zavetišča, namenjena predvsem alpskim smučarjem, plezalcem in alpinistom. Oče bivačev je Drago Korenini, ki je skupaj s plezanci, alpskimi smučarji in alpinisti leta 1935 zgradil in uredil bivač št. 1 ali Matevžev (Freljov) v Veliki Doini pod severno steno Skratice (2.180 m). Že naslednje leto 1936 je stal na najbolj razglednem mestu sredi naših gor na Jezu-

rih, na Gruntih (2.140 m) pod Oltarji in Rokavi, nasproti severni steni Triglava Bivač št. II.

Ostale bivače so Jeseničani, skupaj s plezanci in alpinisti iz Trčica, Kranja, Ljubljane in Martuljka, zgradili še v Za Aka, Na Ruaju pod stenami Stenarja in Dolkeve špice, v severni steni Stortica, v Kočni, pod Skuto in Pod Srcom v Martuljku še po osovoboditvi in s tem odprli nove možnosti za napredek in razvoj visokoplezalnega smučarskega športa, plezalnega in alpinizma.

Sredi tega delovnega poleta pa so s severa in zahoda prišli nad nas novi sovražniki.

Štiriletna okupacija in borba za svobodo je zahtevala svoj krvni davek. Padli so Matevž Frelj, Miha Arib, dr. Aleš Stanovnik in mnogi drugi. Najboljših naših fantov kri je rodila rdečo zarjo boljših dni.

V svobodi in boljših pogojih je planinstvo v Dolini po letu 1945 zažvelo v novem revolucionarnem in udarniškem poletu. Petega maja 1947 so na Javorniku in Koroski Beli ustanovili svoje društvo, leta 1949 v Martuljku in leta 1976 še samostojno planinsko sekcijo v Rateških pod okriljem PD Jesenice.

Tako imamo v letošnjem jubilejnem letu, 75-letnici planinstva v Dolini (1903 do 1978), v naši občini pet planinskih društev in eno planinsko sekcijo s tremi alpinističnimi oddelki in petimi postajami GRS, ki združujejo in vključujejo v aktivno delo preko 5.000 planincev, plezalcov, alpinistov in gorskih reševalcev.

Dogodki pri nas in v našem planinstvu so si sledili s silovitostjo naglice. Razmere so zahtevale, da smo delali hitro in preudarno. Porušena domovina je zahtevala prihodnji rok. Planinci niso smeli in niti niso mogli biti ob strani temu revolucionarnemu dogajanju. Sodelovali so pri gradnji novih cest in prog ter pri obnovi porušene domovine.

Že 6. avgusta leta 1945 so planinci pritrili na spominski križ na Skratci spominsko plaketo: Kot žrtve ste padli v borbi za nas! To je bilo velika spominska slava na drugem našem najvišjem vrhu, katerega se je udeležilo preko 150 planincev. Križ na Skratci je bil postavljen 28. avgusta 1934 v spomin vsem žrtvam gora.

V prvem letu svobode so planinci iz Doline organizirali več udarniških delovnih akcij za obnovo in čiščenje planinskih postojank. Ljudje in še posebej mladina v Dolini in na Jesenicah so si želeli prijetnega razvedrila, da čim prej pozabijo grozote okupacije in izkoriščanja. Zato je PD Jesenice začelo pripravljati skupaj z drugimi velikimi retrospektivno razstavo o planinstvu, ki je bila urejena v prostorih gimnazije na Jesenicah od 1. do 12. januarja 1946. To je bil prvi uspešni pokušaj približati ljudem tudi kulturno vsebino planinstva.

Največje planinske slave pa je bilo 10. in 11. septembra 1946, leta v dolini Vrat pri Aljaževem domu. »Svobodni Triglav« je bila množična manifestacija v počastitev svobodnega Triglava. 3. in 4. maja leta 1947 smo v Martuljku pripravili prvi mladinski planinski tabor.

15. septembra 1946 je PD Jesenice prevzelo v upravo Erjavčovo kočo na Vrščici. Za bivačkom II. so začeli graditi večji in lepši bivač št. III v Za Aka pod severno steno Široke peči (1340 m). Leta 1949 so začeli graditi še četrto gorško zavetišče na križišču poti iz doline Vrat na Skratice, Stenar in Razor. Prostoren bivač št. IV, na Ruaju je bil še istega leta zgrajen. V hudi in viharni zimi 1950/51 pa je snežni metel uničil napor jeseniških in drugih gornikov. Marljivi graditelji gorskih zavetišč niso mirovali. Že leta 1952 so se veselili novega delovnega uspeha. Lepši in večji novi bivač št. IV je znova nudil gostoljubje mnogim obiskovalcem gora.

Delo graditeljev gorskih zavetišč s tem še ni bilo končano. Na planini Zadnji Vogel so jeseniški gorniki zgradili še V. bivač, brunarico, ki nudi zavetišče predvsem visokogorskim turistom smučarjem v bukovskih gorah med Črno prstjo, Voglom, Podrto goro, Komno in Bogatinom. Vsekakor so jeseniški planinci v povojnih letih naredili veliko dobrega in koristnega za napredek množičnega planinstva, visokogorskega turnega smučanja in vrhunškega plezalnega športa in alpinizma.

V neposredni bližini Vrščice se je v vsej mogočnosti in lepoti ponujal Prisojnik. Nanj je vklesal in zavaroval drzno plezalno pot Anton Kravanc-Kopiščar. Jeseniška, Kopsčarjeva zavarovana plezalna pot je bila slovesno izročena v uporabo številnim navdušenim gornikom 6. novembra 1948. To je pot, ki mora navdušiti vsakega, še tako zahtevnega in razvajenega hribovca. Kopsčar se je izkazal enakovreden Hansu Vertliju in Alojzu Rekarju, ki sta pred njim med obema vojnama zgradila enako mojstrsko nadelane in zavarovane plezalne poti na Prisojnik, Mojstrovko, Rjavino, Čmir in Urbanovo špico. To so res prave mojstrovine, kakor one, ki so jih Trentarji pozneje nadelali in zavarovali po grebenih in polih Prisojnika, jubilejno pot ali pot M. M. Debeljakove po polihah tisoč metrov visoke in prepadne severne stene Kanjavca ali slovensko pot na Mangart in iz prevala Luknja preko Gamsovca na Križke pade in številne druge mojstrske nadelane in zavarovane plezalne planinske poti, ki vodijo ljubitelje v najbolj slikovite predele našega planinskega sveta.

21. maja 1948 so plezanci, smučarji in alpinisti izvedli prvo mladinsko planinsko štafeto v počastitev rojstnega dne maršala Tita v vrhu Triglava. Ta manifestacija mladih planincev, plezalcov, smučarjev in alpinistov se od tedaj ponavlja vsako leto.

Leta 1950 so jeseniški planinci začeli obnavljati skromno planinsko lesenjačo pod Špičko (2.050 m).

(se nadaljuje)

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 12. avgusta, bo na Jesenicah od 16. do 19. ure odprta trgovina EMONA Market, Prešernova c. 1/a.

ZAHVALA

Ob smrti dragega, edinega sina, izgubljenega v prerani mladosti

ŽELJKA OSTRUNA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam ob smrti stali ob strani in pomagali.

Posebno zahvalo za vsestransko skrb in nego smo dolžni otroškemu oddelku bolnišnice na Jesenicah, sindikatu železarne Jesenice za izkazano finančno pomoč, pevskemu zboru in vsem, ki so ga spremili v prerani grob.

Zalutajoči oče Djuro z družino

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Jeklarna se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel ob svoji nezgodi.

Adolf Jeklič

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Strojne delavnice se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla in za brezplačno bivanje v Biogradu na moru.

Sodelavka

ZAHVALA

Vsem sodelavkam in sodelavcem toplotne energije se najlepše zahvaljujem za prejeta spominska darila in tople besede ob odhodu iz kolektiva in jim želim še obilo delovnih uspehov in osebne sreče.

Marjan Zvokelj

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Strojne delavnice se iskreno zahvaljujem za odobreno brezplačno letovanje v počitniškem domu v Crikvenici.

Franc Zupan

ZAHVALA

Odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Žičarna se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Andrej Gašperšič

PROSTA DELA IN NALOGE

VIZ JESENICE, TOZD OSNOVNA ŠOLA ŽIROVNICA

objavlja naslednja posta dela in naloge:

- učitelja biologije – gospodinjstvi pouk in vodje šolske prehrane – NDC
- učitelja telesne vzgoje – NDC
- učitelja glasbenega pouka – NDC.

Pogoj za zasedbo delovnih mest je ustrezna strokovna izobrazba. Razpis velja do zasedbe.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

12. in 13. avgusta amer. barvni akcijski film DON JE MRTEV, režija Richard Fleischer, v gl. vlogi Anthony Quinn, ob 17. in 19. uri.
14. in 15. avgusta angl. barvni fant. film MOŽ, KI JE PRIŠEL NA ZEMLJO, režija Nicolas Roeg, v gl. vlogi David Bowie, ob 17. in 19. uri.
16. avgusta amer. barvni kriminalni film DOLGA ROKA MAFIJA, režija Barry Shear, v gl. vlogi Anthony Quinn, ob 17. in 19. uri.
17. avgusta ni predstav.
18. avgusta amer. barvna pol. drama ZADNJI ZARKI SOMRAKA, režija Robert Aldrich, v gl. vlogi Burt Lancaster, ob 17. in 19. uri.
19. in 20. avgusta jap. barvni karate film GOSPODAR SMRTI, režija Shuji Goto, v gl. vlogi Mas Oyama, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

12. in 13. avgusta angl. barvni fan. film MOŽ, KI JE PRIŠEL NA ZEMLJO, ob 18. in 20. uri.
14. in 15. avgusta amer. barvni akcijski film DON JE MRTEV, ob 18. in 20. uri.
16. avgusta ni predstav.

17. avgusta dom. barvni ljub. film NORA LETA, ob 18. in 20. uri.
18. avgusta amer. barvni krim. film DOLGA ROKA MAFIJE, ob 18. in 20. uri.
19. in 20. avgusta italij. barvni spek. VELIKA GNECA, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

12. avgusta amer. CS barvni krim. film VEČNI ALIBI VIKI DAKINA, ob 20. uri.
16. avgusta angl. barvni fant. film MOŽ, KI JE PRIŠEL NA ZEMLJO, ob 20. uri.
19. avgusta amer. barvni akcijski film DON JE MRTEV, ob 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

12. avgusta angl. barvni pustolov. film TRI ZENE, ob 19.30.
13. avgusta amer. CS barvni VEČNI ALIBI VIKI DAKINA, ob 19.30.
19. avgusta angl. barvni fant. film MOŽ, KI JE PRIŠEL NA ZEMLJO, ob 19.30.
20. avgusta amer. barv. akcijski film DON JE MRTEV, ob 19.30.

ŠESTDNEVNI IZLET V SR MAKEDONIJO

Komisija za interniranje pri občinskem odboru ZZZB NOV Jesenice organizira v dneh od 21. do 26. septembra šestdnevni izlet v SR Makedonijo po naslednjem razporedu.

Prvi dan – 21. septembra: odhod vlaka (brzovlak Akropolis) z Jesenic ob 14.11. Vožnja v ležalniki. Prihod v Skopje.

Drugi dan – 22. septembra: ob 6.31. Prevoz z avtobusom v TETOVO. Zajtrk. Vožnja ob Vardaru v GOSTIVAR, MAVROVO. Ogled svetovno znanega manastira JOVAN BIGORSKI pri ROS-TUZI. Vožnja skozi DEBAR ob Čmrem Drimu mimo GLOBOČICE v STRUGO in OHRID. Tu bo kosilo, namestitve v hotelu, večerja, prenočišče.

Tretji dan – 23. septembra: zajtrk in kosilo, medtem bo ogled ohridskih zanimivosti. Po kosilu vožnja ob OHRIDSKEM JEZERU preko GALIČICE na PRESPANSKO JEZERO. Kratek postanek v OTESEVU ob jezeru in nadaljevanje poti v BITOLO. Ogled mesta, antične HERAKLEJE in spomenika zapornikom. Prevoz v KRUSEVO, gorsko mesto s prekrasnim spomenikom Ilindenski vstaji. Tu bo večerja, prenočišče.

Četrti dan – 24. septembra: Zajtrk. Vožnja v PRILEP, mesto herojev. Ogled spominskega parka, nato v KAVADARCE, glavni vinogradniški center Makedonije (Agrokominat Tikveš). Tu je tudi spomenik mladincem, ki so jih v času NOB postrelili bolgarski okupatorji. Po kosilu vožnja ob DEMIR KAPIJI preko ĐEV-DELJE DO DOJRANSKEGA JEZERA. Večerja, prenočišče.

Peti dan – 25. septembra: po zajtrku vožnja v STRUMICO, STIP, TITOV VELES in SKOPJE. Kosilo, avtobusni ogled mesta. Večerja v NEREZI, deset kilometrov iz Skopja. Prevoz na železniško postajo SKOPJE. Odhod vlaka ob 23.39. Povratak na Jesenice.

Šesti dan – 26. septembra: ob 16.09 (brzovlak Akropolis – ležalniki) prihod na Jesenice.

Celotno potovanje spremlja vodič. Ob prihodu v Skopje se pridruži tudi makedonski spremljevalec.

Cena potovanja za osebo je 2.550 dinarjev.

V ceno je vračunan prevoz z vlakom (25 % popust), avtobusom, vse gostinske usluge po programu, vstopnine, vodstvo in stroški organizacije potovanja. Poseben popust pri vožnji z vlakom je še za upokojence, vojaške vojne invalidske upravičence, ostale imetnike dokumentov znižane vožnje po železnici: nosilce Spomenice 1941, horce za severno mejo, železničarje.

Prijave z vplačili sprejemamo na občinskem odboru ZZZB NOV Jesenice. Cesta maršala Tita 86, do zasedbe mest.

VSEM, KI SO BILI V ČASU NOB V ITALIJANSKIH TABORIŠČIH

V mesecu septembru bodo ob praznovanju 45-letnice osvoboditve iz italijanskih zaporov in taborišč organizirani obiski:

- 10. septembra v GONARS,
- 16. – 17. septembra na RAB,
- za obisk SANSEPOLCO – RENICCI, ki bo dvodnevni, se nimamo natančnega datuma in bomo to sporočili kasneje.

Na te obiske opozarjamo predvsem tiste, ki so bili v teh taboriščih in njihove svoje.

O načinu in pogojih potovanja bomo obvestili zainteresirane prek Železarja, radia Triglav in KOZB NOV.

Občinski odbor ZZZB NOV Jesenice
Komisija za interniranje

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE

KORRESPONDENT, VALORIZACIJA, OSMEROKOTNIK, STABILIZATOR, PTA, EKSTREM, TELEFONISTKA, ARNIČ, AR, REZ, ORAL, NOLA, OR, LI, JASLI, GIN, PO, EZAV, LEHA, ENOS, BANDERA, MAZA, JASNA, CASSA, TAKTIKA, TERCET, AMI, LEV, WI, SEN, V, OVINKAR, APERITIV, KEA, KOLAPS, LEO, NEP, LIKAR, LAK, SINE, ASPIK, ALIBABA, OMER, ON, JOTA, IRKA, LOTO, EROTIKA, JIMENEZ, TARN, IPERIT, BANTU, EKA, RIS, VAT, TOV, MAKETAR, I, KROM, AON, IN, SANATORIJ, VASARI, ANODA, KELEMEN, REKI, ORIENTALISTI, AZUR, C, TAT, LIM, EIRE, T, S.

V torek, 8. avgusta, je posebna komisija, ki so jo sestavljali Janez Kejžar, Olga Tišov, Božidar Lakota in predstavnik Železarja, izžrebala nagradne križanke, objavljene v 28. številki Železarja. Prejeli smo 111 rešitev, komisija pa je izžrebala 34 rešitev, da je dobila 10 pravih.

150 din prejme Tone ANTONIČ, C. m. Tita 94, Jesenice, 100 din prejmeta Edo DROBNAK, novogradnje in Silva DROBNAK, C. revolucije 4, po 75 din prejmejo Vladimir SODJA, RD, Mirko PETAC, SD in Anton DRAB, valjama žice in profilov, po 50 din pa prejmejo Robert KERSTAJN, Savsko naselje 7, Kranjska gora, Ivan RINALDO, Prosvetna 1, Jesenice, Pavli MEDJA, Prešernova 15, Kovinovsre Jesenice in ALOJZ KERSTAJN, SEO.

Vsem nagradencem iskreno čestitamo!

Nagradenci, zaposleni v železarni Jesenice, bodo prejeli nagrade 15. septembra pri obratnih personalnih, nagradenci izven Železarne pa po 15. avgustu po pošti ali na uradništvu Železarja.

OBVESTILO INVALIDOM ŽELEZARNE

Aktiv invalidov železarne Jesenice obvešča vse svoje člane, da se prijavijo in udeležijo srečanja invalidov SOZI Slovenske železarne. Srečanje organizira železarna Štore v soboto, 9. septembra. Med srečanjem bodo tudi športna tekmovanja v šahu, kegljanju na asfaltu, streljanju ter šaljivo tekmovanje v vlečenju vrvi. Vse stroške prevoza in prehrane nosi aktiv invalidov naše železarne, zato prosimo, da se prijavite s prijavnico in jo pošljete do torka, 22. avgusta, na naslov: Anica Novak – nabavna služba – železarna Jesenice. Prijave potrebujemo zaradi števila udeležencev in rezervacije matic in kosil.

PRIJAVNICA

Ime in priimek:

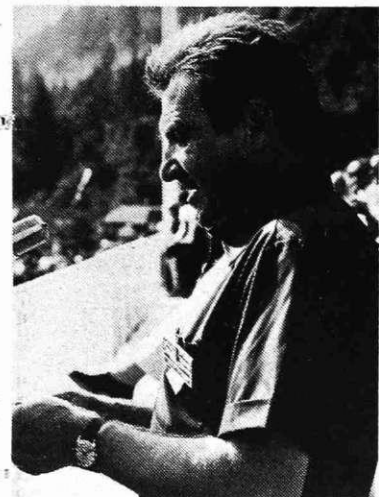
Obrat:

Podpis:

Aktiv invalidov
železarne Jesenice

IZREDNO USPELE X. JUBILEJNE BALKANSKE IGRE V SKOKIH V VODO ZA ČLANICE IN ČLANE

Jesenice so bile od četrta, 3. do nedelje, 6. avgusta, praznično razpoložene. Gostile so najboljše skakalce in skakalke v vodo na Balkanu, kar je bilo za organizatorje in prebivalce Jesenic veliko priznanje, izpit pa so oboji opravili z odličnim uspehom. Ze slavnostna otvoritev X. jubilejnih balkanskih iger v četrtlet izredno veliko, saj se je na kopališču v Ukovi zbralo preko 1500 gledalcev. Slavnostne otvoritve so se udeležili tudi mnogi ugledni gostje, med njimi tudi predsednik častnega predsedstva balkanskih iger France Popit, nadarjen Marjan Breclj, Mara Zlebnik, Marija Vičar-Zupančič in drugi. Gostje in vse navzoče sta pozdravila predsednik skupščine občine Jesenice Slavko Osredkar in predsednik organizacijskega komiteja Štefan Nemec. Slovesno pa je balkanske igre otvoril predsednik delavskega sveta železarne Jesenice, Jože Ulčar, kot pokroviteljice tekmovalca.

Predsednik organizacijskega komiteja Štefan Nemec med pozdravnim govorom (Foto F. Črv)

teljice tekmovalca. Na tekmovalce so pripele ekipe Romunije, Bolgarije, Grčije, Turčije in Jugoslavije. Že pred tekmovalcem je bilo jasno, da se bosta za boljše mesta borili ekipi Romunije in Bolgarije in da bomo Jugoslovani le težko prišli do kakšnega odličja.

Prvi dan - v četrtek, 3. avgusta, so nastopile ženske v skokih s 3 metrske deske. Dekleta so pokazala mnogo znanja. Ze po prvih skokih pa je nase opozorila mlada Romunka Magdalena Toth, ki je svojemu naslovu mladinske balkanske prvakine dodala še ta laekav naziv pri članicah. Prvo mesto si je zagotovila sicer šele v zadnjem izredno uspešnem skoku, dokazala pa je, da ima pred seboj še blestečo bodočnost. Dolgo časa ji je uspelo konkurirati Bolgarica Maria Aleksandrova, vendar pa je ob koncu morala priznati premoč boljše Romunka. Naši dve tekmovalki sta se le v obveznih skokih uspešno kosali z najboljšimi. Z napakami v nadaljevanju pa sta pokopali vse nade za uspeh in odličja. Alemka Kralj iz Zagreba se je sicer vrnila na peto mesto, vendar pa je pokazala premalo zbranosti in znanja za boljše mesto. Druga Jugoslovanka, Beogradanka Selena Trajković, pa je skakala v okviru svojih možnosti in ob koncu zasedla šesto mesto.

REZULTATI PRVEGA DNE - ženske 3 metre deska: 1. Magdalena Toth - Romunija - 375,90 točk, 2. Maria Aleksandrova - Bolgarija - 369,20, 3. Georgiana Sacaleanu - Romunija - 369,05, 4. Margarita Dimitrova - Bolgarija - 357,25, 5. Alemka Kralj - Jugoslavija - 332,35, 6. Selena Trajković - Jugoslavija - 288,30, 7. Elen Ekonomoplov - Grčija - 249,05, 8. Dina Plakidov - Grčija - 156,00 točk.

Ze drugi dan pa je prinesel največje veselje in presenečenje v jugoslovanski tabor. Jugoslovani je z Ljubljancem Matejem Grgurevičem osvojila prvo kolajno v skokih v vodo v zgodovini balkanskih iger. Mladi Ljubljane se je pogumno boril z mnogo bolj afirmiranimi in izkušeni tekmečji. Prišel je zares odlično, saj je bil po dveh skokih celo v vodstvu, v tretjem in sedmem skoku pa je imel manjši spodrslaj, ki mu je odvzel drugo mesto, za kar je imel realne možnosti. Ob koncu je v zadnjem skoku prejel od sodnikov najboljšo oceno dneva. Bolgar Russev je bil v petek za vse tekmece nepremagljiv, Romun Bagiu Aleksandru pa najbolj atraktiven. Drugi Jugoslovani Vuković je skakal solidno, vendar je preslabo začel, da bi lahko dosegel boljše mesto.

REZULTATI DRUGEGA DNE - moški 3 metre deska: 1. Todor Russev - Bolgarija - 464,50 točk, 2. Bagiu Aleksandru - Romunija - 435,35, 3. Matej Grgurevič - Jugoslavija - 426,90, 4. Dan Oprean - Romunija - 390,65, 5. Theodor Barbovits - Grčija - 385,75, 6. Miroslav Vuković - Jugoslavija - 380,45, 7. Tunca Ajkut - Turčija - 307,75, 8. Nick Tavlovdis - Grčija - 275,95, 9. Nihat Coskun - Turčija - 239,70.

Tretji dan so se pomerile med seboj v skokih s stolpa ženske. Po napovedih naših trenerjev smo Jugoslovani od te discipline lahko pričakovali največ in to od državne prvakine Alemke Kralj. Vendar pa so vse prognoze naših trenerjev kmalu padle v vodo, saj je Kraljeva že v

prvih dveh skokih zapravila vse možnosti za uspeh in ob koncu ponovno pristala na petem mestu. Druga Jugoslovanka, Andžela Lazarević, je bila šesta in je skakala mnogo bolje potem, ko je premagala začetno trzavo in nesigurnost. Zmagala je komaj 17-letna Romunka Elena Cirstica, ki je prikazala težke in izredno lepo izvedene skoke. Druga Romunka je le za las prehitela obe bolgarski tekmovalki.

REZULTATI TRETJEGA DNE - stolp ženske: 1. Elena Cirstica - Romunija - 336,95 točk, 2. Georgiana Sacaleanu - Romunija - 319,25, 3. Anastasiya Mitkova - Bolgarija - 315,00, 4. Maria Aleksandrova - Bolgarija - 308,45, 5. Alemka Kralj - Jugoslavija - 280,95, 6. Andžela Lazarević - Jugoslavija - 255,90 točk.

Zadnji dan, v nedeljo, je bila na sporedu najbolj atraktivna disciplina - skoki moški s stolpa, za katero so se gledalci navdušili že v prejšnjih dneh, ko so gledali ekshibicijske skoke. Na kopališču se je zbralo preko 2000 gledalcev, ki so uživali in burno pozdravljali uspele skoke najboljših skakalcev Balkana. Na stolpu je Romun Bagiu Aleksandru dokazal, da je brez konkurence na Balkanu, saj bo s težino svojih skokov lahko uspešno konkuriral celo med evropsko in svetovno elito. V svojem programu je imel vrsto trojnih salt. Prava poslastica pa je bil njegov trojni salto in pol vzvratno, ki je bil v Jugoslaviji izveden prvič, dovoljen pa zaradi izredne težine šele po Olimpijskih igrah v Montrealu. Nekaj časa mu je uspelo konkurirati le Bolgar Peter Matew, ki pa je ob koncu krepko zaostal. Romun Aleksandru je tako postal najuspešnejši tekmovalac balkanskih iger, saj je osvojil zlato in srebrno odličje. Jugoslovani Mile Bavcon je skakal zelo dobro in premagal drugega Romuna Opreana, ki je mladinski prvak Balkana. S tem se mu je oddolžil za poraz na balkanskem prvenstvu za mladince. Drugi Jugoslovani je le malo zaostal za njim in tudi prijetno presenetil.

REZULTATI ČETRTEGA DNE - stolp moški: 1. Bagiu Aleksandru - Romunija - 449,35 točk, 2. Peter Matew - Bolgarija - 418,95, 3. Peter Iliw - Bolgarija - 379,60, 4. Mile Bavcon - Jugoslavija - 352,85, 5. Dan Oprean - Romunija - 346,50, 6. Boban Balevski - Jugoslavija - 340,20, 7. Ahmed Oktu - Turčija - 264,80, 8. Taskin Turhan - Turčija - 259,75, 9. Alex Papandreou - Grčija - 230,15 točk.

Največ medalj so osvojili Romuni, in sicer šest (3 zlato, 2 srebrni, 1 bronasto), Bolgari so osvojili pet kolaj (1 zlato, 2 srebrni, 2 bronasti), Jugoslovani pa eno in to bronasto. Naslov prvaka Balkana je med moštvi osvojila ekipa Romunije s 56. točkami pred Bolgarijo 31 točk, Jugoslavijo 31 točk, Grčijo 12 točk in Turčijo 9 točk.

Tudi zaključek iger je bil izredno svečan. Predsednik organizacijskega komiteja Štefan Nemec se je zahvalil vsem tekmovalcem, organizacijam združenega dela, organizatorjem in številnim gledalcem za izredno uspešno sodelovanje. Ekipa se se razšla v pripravljanju, da tako organizacijski uspehi iger doslej še ni bilo, čeprav so bile jeseniške že desete vrzete. Uspešno izvedbo tekmovalcev in gledalcev se zahvaljuje organizatorjem in gledalcem v svojem govoru tudi delegat zveze za skoke v vodo Jugoslavije Stjepan Križić. Slovesni zaključek X. balkanskih iger je bil v nedeljo, 6. avgusta, zvečer v hotelu Larix v Kranjski gori, kjer so tekmovalci in prireditelji v sproščenem in družabnem pogovoru navezali in utrdili še zadnja poznanstva, tekmovalci in vodje ekip pa so izrazili izredno uspešnim prirediteljem priznanja in pohvale.

In kaj je pokazalo prvenstvo? Jugoslovanski tekmovalci so se približali odličnim Romunom in Bolgarom in to zlasti v moški konkurenci. Dobili smo tudi prvega nosilca kolajne v skokih v vodo, na katerega smo morali čakati kar deset let. Tekmovalje pa je prineslo ogromno afirmacijo izredno uspešnim jeseniškim organizatorjem, ki so balkanske igre vzeli izredno resno in jih organizirali na najvišjem nivoju. Tudi jeseniška publika je dokazala, da zna dostojno in športno ter zares številno spremljati tako pomembno tekmovalno in nagraditi z aplavzom zares atraktivne in uspele skoke vseh udeležencev. Največ so od tekmovalca pridobili jeseniški plavalci, skakalci in ostali športniki ter šolska mladina in kopalci, saj so ravno zaradi balkanskih iger uredili kopališče, upravno zgradbo, sanitarije, garderobe, kopalne in okolice. Organizacijski komite je preprčan, da ni daleč dan, ko se bodo uresničile tudi želje o pokritju tega, za jeseniške delavce zelo važnega objekta.

ČASTNO PREDSEDSTVO X. BALKANSKIH IGER V SKOKIH V VODO:

France Popit - predsednik CK ZKS, podpredsednik Božo Linhart - guverner narodne banke SRS; člani: Božo Ahec - predsednik TTKS Jesenice, Tone Arh - predsednik SD Jesenice, Zdravko Črv - predsednik OK SZDL Jesenice, Vinko Golc - direktor Veriga Lesce, Franc Globočnik - predsednik KK SZDL Sava Jesenice, Miro Rozman - direktor Almirne Radovljica, Franc Kobentar - sekretar OK ZKS Jesenice, Slavko Mežek - predsednik OK ZSMS Jesenice, Peter Kunc - predsednik poslovnega odbora železarne Jesenice, Božo Lukač - direktor TOZD Gradis - Jesenice, Srečko Milinarič - svet zveze sindikatov Slovenije, Štefan Nemec - predsednik organizacijskega komiteja, Slavko Osredkar - predsednik skupščine občine Jesenice, Polde Pernuš - predsednik skupščine občine Radovljica, Mirko Ramuš - direktor hotelskega podjetja Gorenjka, Anton Razinger - direktor trgovskega podjetja Univerzal Jesenice, Ludvik Slamnik - direktor SGP Gradbič - Kranj, Ivo Ščavničar - predsednik

Predsednik delavskega sveta Železarne Jože Ulčar je v imenu pokrovitelja železarne Jesenice odprl X. jubilejne balkanske igre v skokih v vodo (Foto F. Črv)

izvršnega sveta Sob Jesenice, Franc Taler - predsednik zbora izvajalcev TTKS Jesenice, Pavle Tolar - predsednik poslovnega odbora SOZD - GLG Bled, Marija Vičar-Zupančič - republiški sekretar za urbanizem.

ORGANIZACIJSKI KOMITE je delal v sestavi: predsednik Štefan Nemec, podpredsednik Jakob Medja, generalni sekretar Milan Mežnar.

Komisija za izgradnjo in ureditev kopališča: Bogomil Homovec, Franc Bassanaz, Stane Eniko, Teodor Okrožnik, Jože Miko, Jože Jelovčan.

Komisija za nastanitev ekip: Aleksander Kotnik, Vitomir Ravhekar, Pavel Lotrič. Komisija za finančne zadeve: Vanjo Pleš, Stanko Ravnik, Ludvik Brgles, Peter Rössler.

Tehnično vodstvo: Janez Obšteter, Egidij Biček, Beno Ramuš, Tado Tolar. Propagandna komisija: Joža Varl, Daniel Klemenc, Čedomir Cvetković, Dušan Dragojevič, Janez Vilman.

Protokol: Jože Resman, Slavko Humerca, Marjan Štravs. Press - center: Alojz Katnik. Zdravstvena služba: dr. Jože Jenstrle.

OSTALE ZANIMIVOSTI:

- Prireditelji so za udeležence balkanskih iger organizirali tudi izlete na Bled in v Trbiž, ogledali pa so si tudi let zmajarjev z Vitranca. Predsednik skupščine občine Jesenice Slavko Osredkar je v petek, 4. avgusta, priredil sprejem za vse udeležence v hotelu Larix v Kranjski gori, kjer je bil tudi slavnostni zaključek v nedeljo zvečer.

- Vse keipe so bile nastanjene v Kranjski gori, in sicer: ekipi Turčije in Jugoslavije v hotelu Larix, Romunka in Bolgarska ekipa v hotelu Prisank, grška reprezentanca pa v hotelu Slavec. Udeležence so vozili na Jesenice z avtobusom, kobilu pa je bilo organizirano v hotelu Pošta.

- Na konferenci z novinarji je predsednik organizacijskega komiteja Štefan Nemec seznanil vse novinarje s potekom organizacije in z načrti za bodočnost skakalnega in plavalnega športa na Jesenicah. Organizacijski komite si bo še v naprej prizadeval za pokritje bazena, delo plavalnega kluba pa bo usmerjeno na delo z mladino ter na rekreacijo delovnega človeka. Želijo si še v najprej prijateljskih stikov s kranskim Triglavom, ki je eden najmočnejših klubov v državi, in tudi v bodoče organizacijo podobnih mednarodnih prireditvev. Opozoril pa je tudi na veliko pomoč, ki jo je nudila železarna Jesenice in ostale organizacije združenega dela v občini pri izvedbi balkanskih iger.

- Trenerji vseh ekip so izredno pohvalili organizatorje iger in so si bili enotni v tem, da so bile najboljše organizirane do sedaj. Nekaj pripomb so imeli edino le na kriterij sodnikov.

- Vse dni so skoke sodili naslednji sodniki: Sheormir Mihajlov - Bolgarija, Krist Kairis - Grčija, Inal Tengisman Turčija in Blanka Ibrics-Srdoc - Jugoslavija. Med najboljšimi je bila ravno jugoslovanska sodnica, ki pa se je tega kriterija držala tudi pri domačih tekmovalcih, medtem ko so ostali sodniki svoje skakalce ocenjevali vedno boljše. Seveda pa je s tem naše tekmovalce oškodovale.

- Najbolj atraktiven tekmovalac balkanskih iger je bil romunski skakalec Bafiu Aleksandru, ki je vsak dan v ekshibicijskih skokih navduševal gledalce s svojimi težkimi in akrobatskimi skoki. Najboljši je bil skok s tri in pol salte vzvratno, ki je izredno težak in vratomolen.

- Zadnji dan po oficialnem tekmovalju so navzoči tekmovalci in nekateri člani jeseniškega skakalnega kluba izvedli revijo komičnih skokov, ki so jo gledalci navdušeno sprejeli. Za konec pa so skakalci poskrbeli še za osvežitev najbolj vnetih gledalcev s skoki s stolpa tik ob tribunu, seveda pa so bili pri tem deležni gledalci krepke vodene prhe.

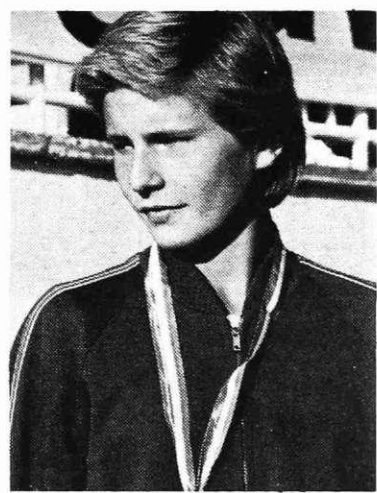
- Organizatorjem se je pripetila tudi manjša (lahko pa bi bila tudi velika) nevesočnost, ko je vodja romunske reprezentance ugotovil, da je državna himna, ki so jo imeli organizatorji na razpolago, starejšega izvora. Enake nevesočnosti so imeli tudi organizatorji v Kranju, saj so Romuni nedavno tega spremenili državno himno. Zaplet so rešili vrli godbeniki na pihala, ki so se hitro naučili še novo himno in jo tudi uspešno zaigrali.

Reprezentanca SFR Jugoslavije (Foto F. Črv)

Elena Cirstiko - Romunija zmagovalka v skokih s stolpa (Foto F. Črv)

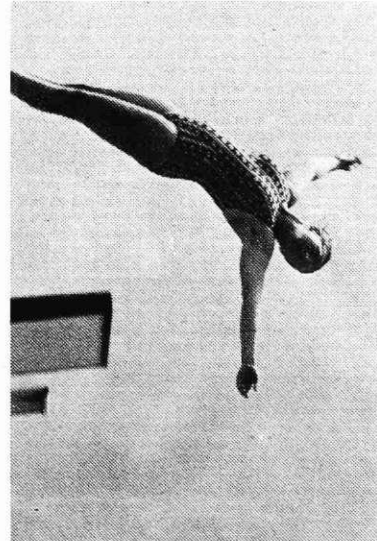
Toth Magdalena - Romunija, zlata medalja v skokih z deske (Foto F. Črv)

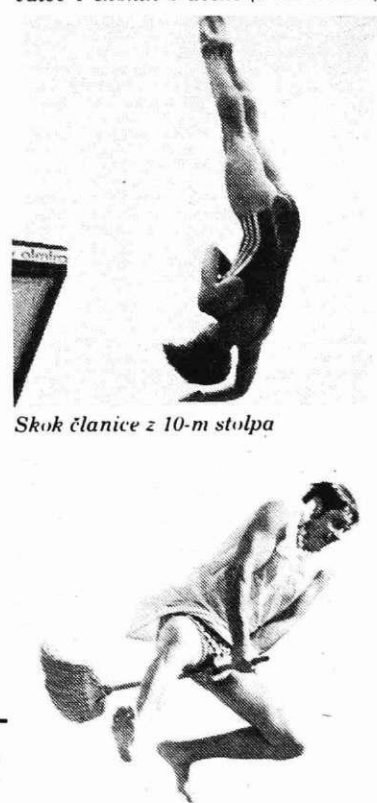
Bagiu Aleksandru - Romunija, zmagovalec v skokih s stolpa in drugi v skokih z deske (Foto F. Črv)

Todor Russev - Bolgarija, zmagovalec v skokih z deske (Foto F. Črv)

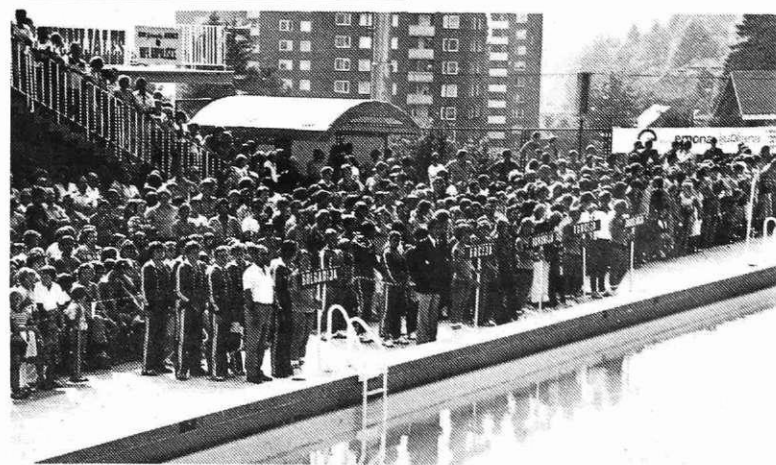

Alemka Kralj - Jugoslavija, skok z 10 m stolpa (Foto F. Črv)

Skok članice z 10-m stolpa

Za zaključek še eden od posrečenih komičnih skokov s stolpa (Foto F. Črv)

Reprezentance med otvoritvijo balkanskih iger (Foto F. Črv)

Otvoritve se je udeležil tudi predsednik častnega predsedstva X. balkanskih iger v skokih v vodo France Popit, na častni tribuni pa so bili še Marjan Breclj, Mara Zlebnik, Marija Zupančič-Vičar in drugi člani predsedstva in gostje (Foto F. Črv)